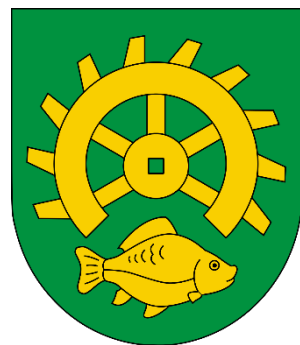
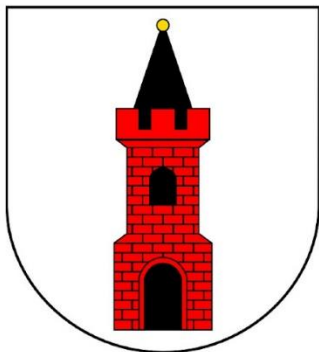
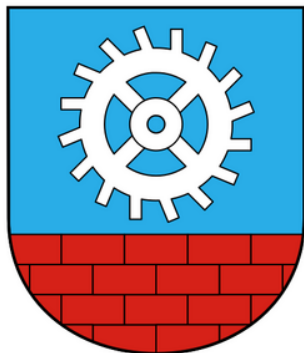

**Strategia Rozwoju Ponadlokalnego
dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka**

Diagnoza strategiczna

Listopad 2021 – Styczeń 2022
Aktualizacja Luty 2022

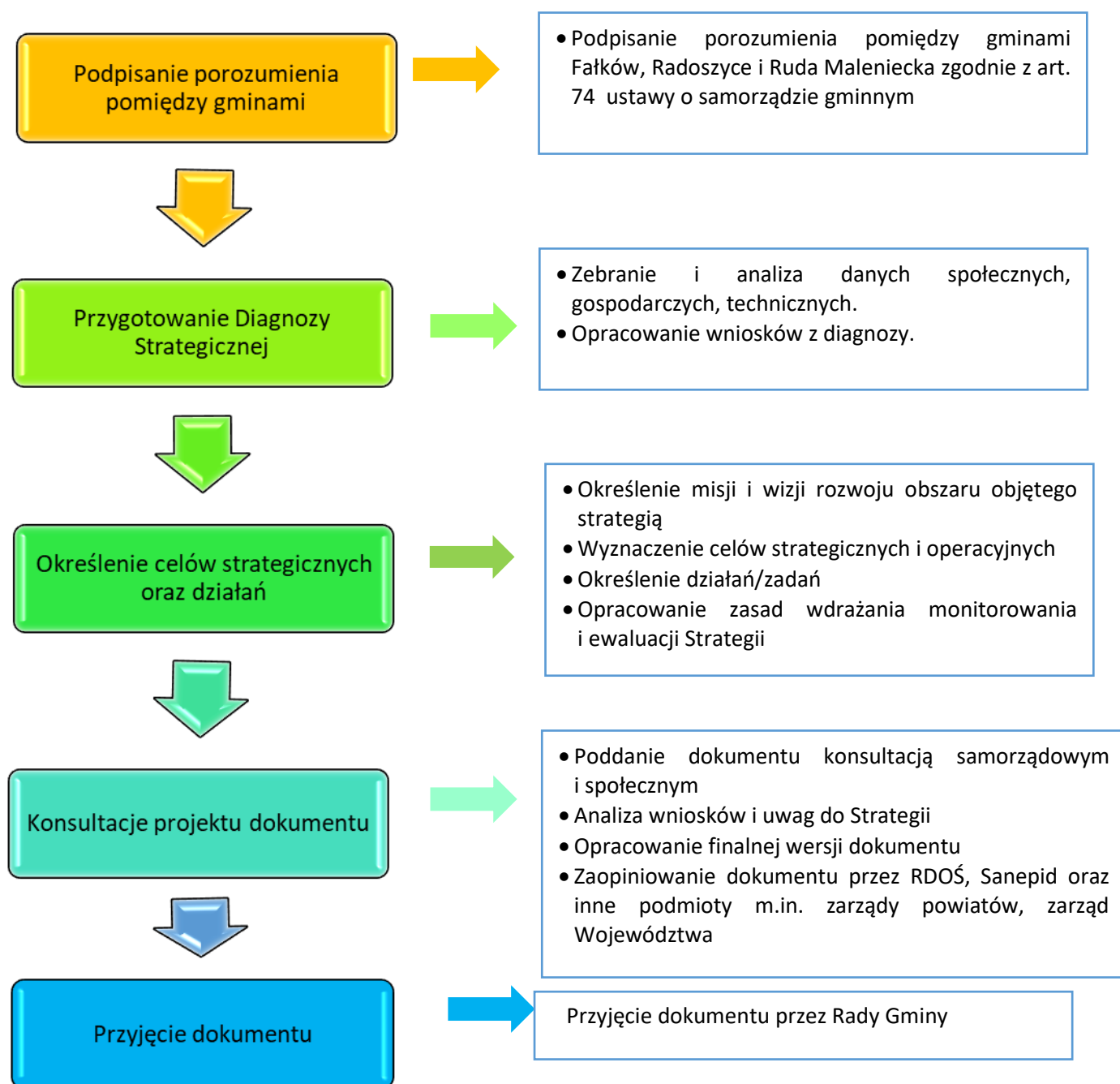
Spis treści

1. Przesłanki i założenia Strategii	3
2. Diagnoza gmin objętych Strategią	4
2.1 Ogólna charakterystyka	4
2.2 Uwarunkowania demograficzne	6
2.3 Pomoc społeczna	27
2.4 Edukacja	33
2.5 Opieka zdrowotna	38
2.6 Organizacje pozarządowe	41
2.7 Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli	43
2.8 Gospodarka i rynek pracy	45
2.9 Sport, rekreacja i turystyka	52
2.10 Kultura	56
2.11 Dziedzictwo kulturowe	59
2.12 Środowisko przyrodnicze i jego ochrona	65
2.13 Ochrona powietrza	89
2.14 Infrastruktura techniczna	96
2.15 Finanse publiczne	106
3. Wnioski z analizy danych	115
Spis tabel	124
Spis wykresów	126
Spis map	126
Spis zdjęć	126

1. Przesłanki i założenia Strategii

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce i Ruda Maleniecka jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkującym politykę samorządów w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego na lata 2021-2030. Tworzy ona ramy dla branżowych programów i projektów realizowanych przez samorządy objęte strategią. Zakres strategii wynika z Art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zmienionej ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Proces budowy Strategii – etapy:

2. Diagnoza gmin objętych Strategią

2.1 Ogólna charakterystyka

Gmina Fałków

Gmina Fałków leży w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w zachodniej części powiatu koneckiego. Administracyjnie gmina graniczy z gminami: Ruda Maleniecka od wschodu, Radoszyce od południowo-wschodu, Słupia Konecka od południa oraz z gminami województwa łódzkiego od zachodu i południowo-zachodu - Przedbórz, od północy - Żarnów. Powierzchnia gminy wynosi 132,1 km², a w skład gminy wchodzi 19 miejscowości sołectkich. Przez gminę przebiega szlak komunikacyjny o znaczeniu krajowym nr 42 Namysłów - Kluczbork - Radomsko - Końskie - Skarżysko Kamienna - Starachowice (długość na terenie gminy ok. 14 km), a także drogi powiatowe i gminne. Przez teren gminy z południa na północ przebiega Centralna Magistrala Kolejowa posiadająca wysokie parametry techniczne, jednak bez żadnej lokalnej stacji. Pod względem fizyczno-geograficznym cały obszar gminy położony jest w mezoregionie Wzgórza Opoczyńskie zbudowanych głównie ze skał jurajskich, wchodzący w skład makroregionu Wyżyna Przedborska. Teren ten wchodzi w skład podprowincji Wyżyny Małopolskiej.

Gmina Radoszyce

Gmina Radoszyce wchodzi w skład powiatu koneckiego i graniczy z sześcioma gminami: Ruda Maleniecka, Końskie, Smyków, Mniów, Łopuszno, Słupia Konecka. W skład gminy Radoszyce wchodzi 35 sołectw. Względem geograficznym Gmina Radoszyce położona jest na Wyżynie Małopolskiej, u podnóża Gór Świętokrzyskich, w północno - zachodniej części Województwa Świętokrzyskiego.

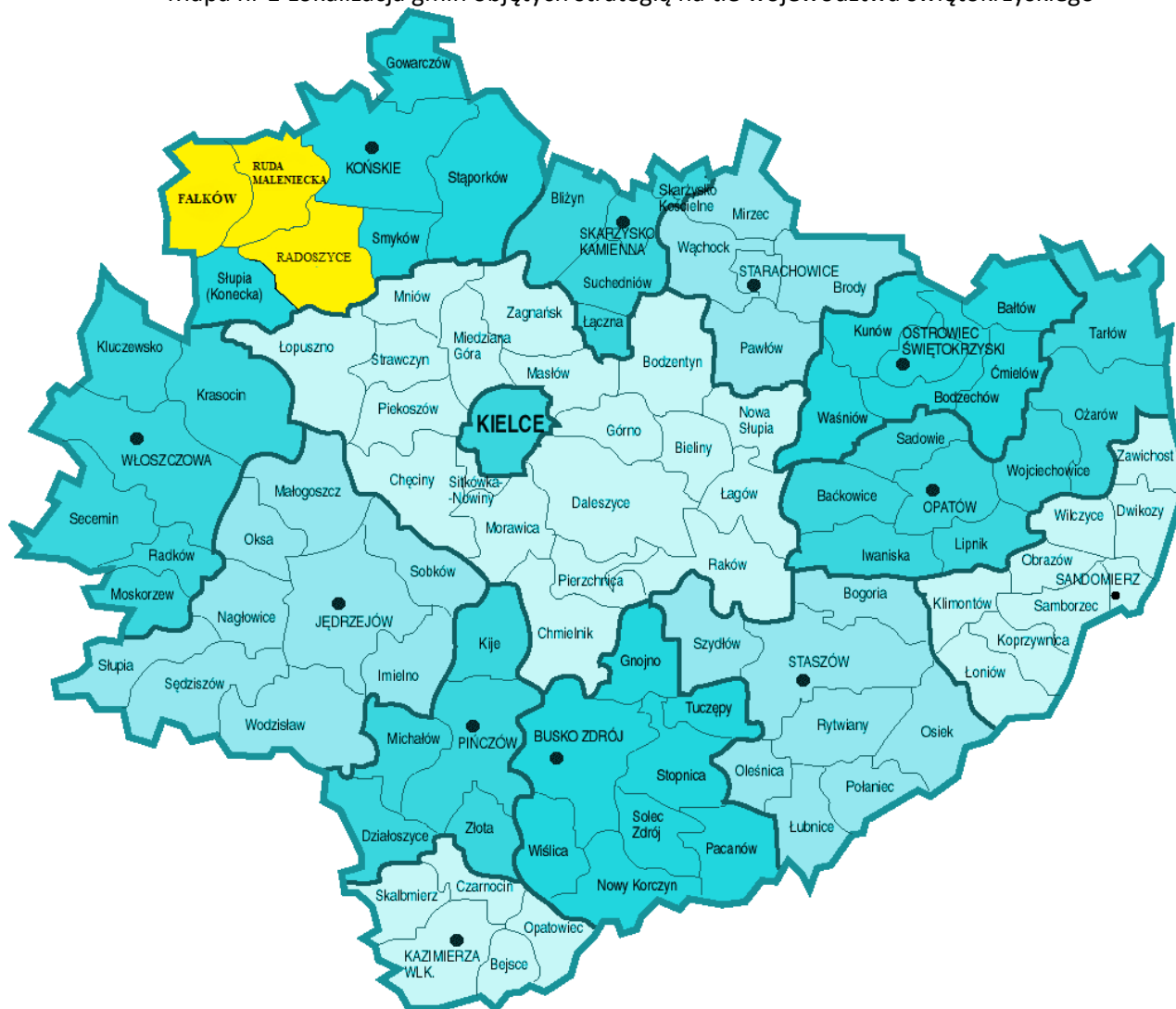
Powierzchnia Gminy wynosi 14 671 ha, w tym: użytki rolne to 8 291 ha, lasy i grunty leśne 5 581 ha, rozlewiska wodne 95 ha i pozostałe grunty 704 ha. Lasy stanowią 38% ogólnej powierzchni Gminy. Rzeźbę terenu Gminy Radoszyce cechuje małe urozmaicenie spowodowane położeniem w obrębie Płaskowyżu Suchedniowskiego (północno-wschodnia i środkowa część Gminy). Największe zróżnicowanie terenu w obrębie całej gminy można zauważyć w części południowej tj. od Jakimowic w kierunku Góry Dobrzeszowskiej, gdzie rozciąga się zachodnia część Pasma Oblęgorskiego, bowiem wysokości względne w obrębie stoków dochodzą do około 70 m². Poniżej przedstawiamy mapę obrazującą rzeźbę terenu Gminy Radoszyce.

Gmina Ruda Maleniecka

Gmina Ruda Maleniecka usytuowana jest w północno – zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Jej tereny rozciągają się na krańcach najstarszych w Europie Gór Świętokrzyskich. Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym znajduje się w obrębie makroregionu Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej i Wyżyny Przedborskiej. Administracyjnie stanowi jedną z ośmiu gmin powiatu koneckiego zlokalizowaną w jego północno – zachodniej części. Graniczy od północy z gminą Żarnów (powiat opoczyński, województwo łódzkie), od północnego wschodu z gminą Końskie, od zachodu z gminą Fałków, zaś od południa sąsiaduje z gminami: Radoszyce oraz Słupia Konecka. Gmina zajmuje powierzchnię 110,03 km².

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Mapa nr 1 Lokalizacja gmin objętych strategią na tle województwa świętokrzyskiego

Źródło: opracowanie własne

2.2 Uwarunkowania demograficzne

Gmina Fałków

Wg danych GUS Gminę Fałków zamieszkuje 4 393 mieszkańców, z czego 50,2% stanowią kobiety, a 49,8% mężczyźni. **W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 10,9%.** Średni wiek mieszkańców wynosi **43,6 lat** i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 1 Struktura ludności na terenie gminy Fałków w latach 2015-2019

Fałków	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	4 559	4 572	4 519	4 476	4 393
Kobiet	2 278	2 293	2 268	2 243	2 199
Mężczyzn	2 281	2 279	2 251	2 233	2 194
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej w tym	629	636	632	608	564
Kobiet	302	304	298	289	269
Mężczyzn	327	332	334	319	295
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni w tym:	2 868	2 842	2 795	2 757	2 723
Kobiet	1 267	1 258	1 236	1 220	1 198
Mężczyzn	1 601	1 584	1 559	1 537	1 525
w wieku poprodukcyjnym w tym:	1 062	1 094	1 092	1 111	1 106
Kobiet	709	731	734	734	732
Mężczyzn	353	363	358	377	374

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Fałków ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -46. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu - 10,39 na 1000 mieszkańców gminy Fałków. W 2019 roku urodziło się 24 dzieci, w tym 50,0% dziewczynek i 50,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 390 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,48 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 2 Przyrost naturalny w gminie Fałków w latach 2015-2019

Fałków	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	24	43	38	37	24
Kobiet	8	20	18	21	12
Mężczyzn	16	23	20	16	12
Zgony ogółem	81	61	78	67	70
Kobiet	34	28	31	33	35
Mężczyzn	47	33	47	34	35
Zgony niemowląt	0	0	0	1	0
Kobiet	0	0	0	0	0
Mężczyzn	0	0	0	1	0
Przyrost naturalny	-57	-18	-40	-30	-46

Diagnoza strategiczna

Kobiet	-26	-8	-13	-12	-23
Mężczyzn	-31	-10	-27	-18	-23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku zarejestrowano 26 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 83 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Fałków -57. W tym samym roku 4 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3.

Prognozy dotyczące ludności w Gminie Fałków

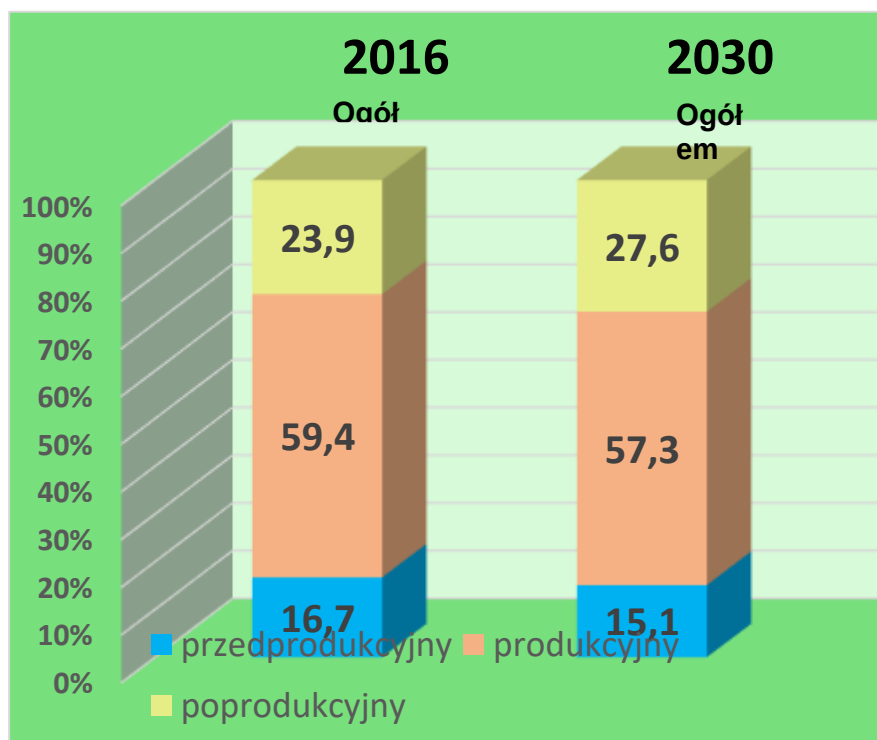
Opracowana w 2017 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza dla gmin na lata 2017-2030.”, wskazuje, że w najbliższych latach na terenie Gminy Fałków zachodzić dynamicznie będą procesy demograficzne, które prowadzić będą do powolnego spadku liczby mieszkańców. Prognoza liczby ludności przedstawiona została w poniższych tabelach.

Tabela 3 Gmina Fałków - struktura ludności w % (porównanie roku 2016 i 2030 – prognoza)

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Ogółem	Ogółem
przedprodukcyjny	16,7	15,1
produkcyjny	59,4	57,3
poprodukcyjny	23,9	27,6

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Wykres 1 Struktura ludności Gminy Fałków w % - rok 2016 i prognoza na rok 2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Diagnoza strategiczna

Tabela 4 Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Fałków lata 2021-2030

Płeć	Wiek	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	Ogółem	4 572	4 532	4 493	4 455	4 417	4 380	4 346	4 311	4 278	4 243	4 209	4 176	4 143	4 111	4 075
	przedprodukcyjny 0-17	764	754	742	730	726	719	704	703	694	678	670	663	648	626	616
	produkcyjny 18-59/64	2 714	2 669	2 636	2 615	2 574	2 528	2 504	2 475	2 453	2 436	2 411	2 388	2 368	2 362	2 335
	mobilny 18-44	1 710	1 667	1 642	1 602	1 542	1 510	1 492	1 453	1 420	1 397	1 368	1 320	1 285	1 249	1 219
	niemobilny 44-59/64	1 004	1 002	994	1 013	1 032	1 018	1 012	1 022	1 033	1 039	1 043	1 068	1 083	1 113	1 116
	poprodukcyjny 60+/65+	1 094	1 109	1 115	1 110	1 117	1 133	1 138	1 133	1 131	1 129	1 128	1 125	1 127	1 123	1 124
	0-14	636	628	618	598	593	586	574	571	563	548	525	519	509	503	508
	15-59	2 677	2 628	2 603	2 589	2 554	2 518	2 501	2 472	2 446	2 422	2 410	2 384	2 360	2 330	2 301
	60+	1 259	1 276	1 272	1 268	1 270	1 276	1 271	1 268	1 269	1 273	1 274	1 273	1 274	1 278	1 266
	15-64	3 017	2 978	2 938	2 914	2 866	2 799	2 763	2 737	2 716	2 695	2 679	2 652	2 627	2 597	2 554
	65+	919	926	937	943	958	995	1 009	1 003	999	1 000	1 005	1 005	1 007	1 011	1 013
	80+	272	276	284	282	281	275	274	259	243	233	246	250	261	268	280
Mężczyźni	Ogółem	2 279	2 253	2 232	2 208	2 187	2 174	2 156	2 138	2 119	2 101	2 083	2 068	2 051	2 036	2 017
	przedprodukcyjny 0-17	394	388	387	382	385	386	378	377	373	361	359	358	346	329	331
	produkcyjny 18-64	1 522	1 498	1 471	1 455	1 424	1 390	1 375	1 361	1 348	1 342	1 320	1 306	1 298	1 296	1 273
	mobilny 18-44	907	885	872	844	799	784	766	740	720	705	681	655	636	618	593
	niemobilny 44-64	615	613	599	611	625	606	609	621	628	637	639	651	662	678	680
	poprodukcyjny 65+	363	367	374	371	378	398	403	400	398	398	404	404	407	411	413
	0-14	332	330	329	318	316	315	305	306	305	295	278	282	271	270	269
	15-59	1 419	1 389	1 372	1 361	1 340	1 318	1 315	1 297	1 278	1 264	1 255	1 234	1 226	1 200	1 193
	60+	528	534	531	529	531	541	536	535	536	542	550	552	554	566	555
	15-64	1 584	1 556	1 529	1 519	1 493	1 461	1 448	1 432	1 416	1 408	1 401	1 382	1 373	1 355	1 335

Diagnoza strategiczna

	65+	363	367	374	371	378	398	403	400	398	398	404	404	407	411	413
	80+	77	83	86	89	91	87	88	82	78	73	84	87	95	94	98
Kobiety	Ogółem	2 293	2 279	2 261	2 247	2 230	2 206	2 190	2 173	2 159	2 142	2 126	2 108	2 092	2 075	2 058
	przedprodukcyjny 0-17	370	366	355	348	341	333	326	326	321	317	311	305	302	297	285
	produkcyjny 18-59	1 192	1 171	1 165	1 160	1 150	1 138	1 129	1 114	1 105	1 094	1 091	1 082	1 070	1 066	1 062
	mobilny 18-44	803	782	770	758	743	726	726	713	700	692	687	665	649	631	626
	niemobilny - 44-59	389	389	395	402	407	412	403	401	405	402	404	417	421	435	436
	poprodukcyjny 60+	731	742	741	739	739	735	735	733	733	731	724	721	720	712	711
	0-14	304	298	289	280	277	271	269	265	258	253	247	237	238	233	239
	15-59	1 258	1 239	1 231	1 228	1 214	1 200	1 186	1 175	1 168	1 158	1 155	1 150	1 134	1 130	1 108
	60+	731	742	741	739	739	735	735	733	733	731	724	721	720	712	711
	15-64	1 433	1 422	1 409	1 395	1 373	1 338	1 315	1 305	1 300	1 287	1 278	1 270	1 254	1 242	1 219
	65+	556	559	563	572	580	597	606	603	601	602	601	601	600	600	600
	80+	195	193	198	193	190	188	186	177	165	160	162	163	166	174	182
	15-49	997	990	981	984	974	949	926	910	898	880	866	867	853	837	817

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Według prognozy GUS na obszarze gminy Fałków należy spodziewać się:

- spadku liczby ludności względem roku 2016 roku o 497 osób tj. 10,87%. Według prognoz w 2030 roku teren gminy będzie zamieszkiwać 4075 osób w tym 2058 kobiet i 2017 mężczyzn,
- znacznie wzrośnie liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym i będzie wynosić 27,6 % ogółu ludności. W roku 2030 wskaźnik dotyczący liczby mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym wśród kobiet wzrośnie względem 2016r. o 2,6 p.p., a wśród mężczyzn o 4,5 p.p.
- w 2030r. znacznie spadnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym względem 2016r. z poziomu 16,7% do 15,1% tj. spadek o 1,6 p.p.

Tabela 5 Gmina Fałków - struktura ludności w podziale na płeć rok 2016 i 2030 (prognoza)

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Kobiety	Kobiety
przedprodukcyjny	16,1	13,8
produkcyjny	52,0	51,6
poprodukcyjny	31,9	34,5

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Mężczyźni	Mężczyźni
przedprodukcyjny	17,3	16,4
produkcyjny	66,8	63,1
poprodukcyjny	15,9	20,5

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Prognozuje się, że przyrost naturalny będzie w każdym roku ujemny. Dodatkowo na tak znaczny odpływ mieszkańców będzie miała wpływ migracja wewnętrzna.

Tabela 6 Ruch naturalny i wędrownikowy na terenie Gminy Fałków - prognoza

Rok	Ludność, stan w dniu 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odpływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	4 532	37	58	25	44	-19	1	1
2018	4 493	38	58	25	44	-19	1	1
2019	4 455	39	58	24	43	-19	1	1
2020	4 417	38	57	24	43	-19	1	1
2021	4 380	38	57	24	42	-18	1	1
2022	4 346	39	56	24	41	-17	1	1
2023	4 311	39	56	23	41	-18	1	1

Diagnoza strategiczna

2024	4 278	38	54	23	40	-17	1	1
2025	4 243	36	54	22	39	-17	1	1
2026	4 209	36	53	22	39	-17	1	1
2027	4 176	35	52	21	38	-17	2	1
2028	4 143	34	51	21	38	-17	2	1
2029	4 111	34	51	21	37	-16	2	1
2030	4 075	33	54	21	37	-16	2	1

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Gmina Radoszyce

Wg danych Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach Gminę Radoszyce na 31.12.2019r. zamieszkuje 9011 mieszkańców, z czego 49,9% stanowią kobiety, a 50,1% mężczyźni. W latach 2018-2020 liczba mieszkańców zmalała o 2 %. Średni wiek mieszkańców wynosi **41,3 lat** i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 7 Struktura ludności na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019

Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	9 142	9 195	9 061	9 038	9 011
Miasto				3 200	3 183
Obszar wiejski	9 142	9 195	9 061	5 838	5 828
Kobiet	4 530	4 557	4 506	4 510	4 495
Mężczyzn	4 612	4 638	4 555	4 528	4 516
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej w tym	1 393	1 390	1 389	1 398	1 378
Kobiet	700	688	695	700	680
Mężczyzn	693	702	694	698	698
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni w tym:	6 053	6 058	5 893	5 800	5 759
Kobiet	2 688	2 702	2 631	2 593	2 854
Mężczyzn	3 365	3 356	3 262	3 207	2 905
w wieku poprodukcyjnym w tym:	1 696	1 747	1 776	1 840	1 874
Kobiet	1 142	1 167	1 177	1 219	1 235
Mężczyzn	554	580	599	621	639

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Radoszycach

Gmina Radoszyce ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -38. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,29 na 1000 mieszkańców gminy Radoszyce. W 2019 roku urodziło się 74 dzieci, w tym 39,2% dziewczynek i 60,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 390 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,66 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 8 Przyrost naturalny w Gminie Radoszyce w latach 2015-2019

Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	68	81	81	92	74
Kobiet	35	45	45	46	29
Mężczyzn	33	36	36	46	45
Zgony ogółem	107	106	121	91	112
Kobiet	45	52	51	40	54
Mężczyzn	62	54	70	51	58
Zgony niemowląt	0	0	0	0	0
Kobiet	0	0	0	0	0
Mężczyzn	0	0	0	0	0
Przyrost naturalny	-39	-25	-40	1	-38
Kobiet	-10	-13	-6	6	-25
Mężczyzn	-29	-12	-34	-5	-13

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Radoszycach

W 2019 roku zarejestrowano 59 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 107 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Radoszyce -48. W tym samym roku 4 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 4.

Prognozy dotyczące ludności w Gminie Radoszyce

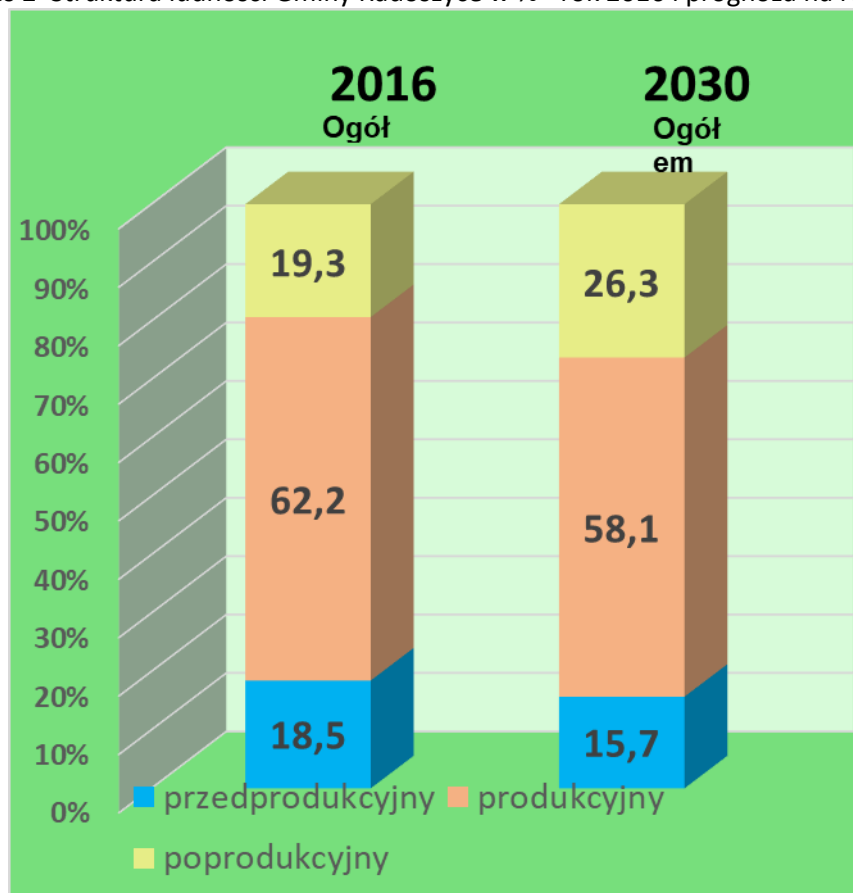
Opracowana w 2017 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza dla gmin na lata 2017-2030.”, wskazuje, że w najbliższych latach na terenie Gminy Radoszyce zachodzą dynamicznie będą procesy demograficzne, które prowadzić będą do powolnego spadku liczby mieszkańców. Prognoza liczby ludności przedstawiona została w poniższych tabelach.

Tabela 9 Gmina Radoszyce – struktura ludności w % (porównanie roku 2016 i 2030 – prognoza)

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Ogółem	Ogółem
przedprodukcyjny	18,5	15,7
produkcyjny	62,2	58,1
poprodukcyjny	19,3	26,3

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Wykres 2 Struktura ludności Gminy Radoszyce w % - rok 2016 i prognoza na rok 2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Według prognozy GUS na obszarze Gminy Radoszyce należy spodziewać się:

- spadku liczby ludności względem roku 2016 roku o 746 osób tj. 8,25%. Według prognoz w 2030 roku teren gminy będzie zamieszkiwać 8296 osób w tym 4105 kobiet i 4191 mężczyzn,
- znacznie wzrośnie liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym i będzie wynosić 26,3 % ogółu ludności. W roku 2030 wskaźnik dotyczący liczby mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym wśród kobiet wzrośnie względem 2016r. o 0,4 p.p., a wśród mężczyzn o 7,4 p.p.
- w 2030r. znacznie spadnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym względem 2016r. z poziomu 18,5% do 15,7% tj. spadek o 2,78 p.p.

Diagnoza strategiczna

Tabela 10 Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Radoszyce lata 2021-2030

Płeć	Wiek	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	Ogółem	9 042	8 984	8 931	8 881	8 831	8 782	8 731	8 682	8 632	8 581	8 525	8 470	8 412	8 352	8 296
	przedprodukcyjny 0-17	1 669	1 631	1 607	1 571	1 555	1 546	1 515	1 495	1 463	1 434	1 413	1 388	1 360	1 330	1 301
	produkcyjny 18-59/64	5 626	5 574	5 493	5 440	5 363	5 311	5 261	5 207	5 142	5 094	5 011	4 951	4 923	4 877	4 817
	mobilny 18-44	3 563	3 510	3 465	3 418	3 351	3 277	3 231	3 167	3 118	3 047	2 986	2 924	2 819	2 746	2 673
	niemobilny 44-59/64	2 063	2 064	2 028	2 022	2 012	2 034	2 030	2 040	2 024	2 047	2 025	2 027	2 104	2 131	2 144
	poprodukcyjny 60+/65+	1 747	1 779	1 831	1 870	1 913	1 925	1 955	1 980	2 027	2 053	2 101	2 131	2 129	2 145	2 178
	0-14	1 367	1 350	1 339	1 308	1 284	1 255	1 226	1 212	1 189	1 168	1 144	1 121	1 104	1 079	1 072
	15-59	5 638	5 549	5 447	5 372	5 302	5 259	5 226	5 191	5 143	5 096	5 032	4 981	4 945	4 894	4 819
	60+	2 037	2 085	2 145	2 201	2 245	2 268	2 279	2 279	2 300	2 317	2 349	2 368	2 363	2 379	2 405
	15-64	6 220	6 144	6 071	6 027	5 961	5 907	5 835	5 744	5 665	5 595	5 544	5 502	5 464	5 410	5 342
	65+	1 455	1 490	1 521	1 546	1 586	1 620	1 670	1 726	1 778	1 818	1 837	1 847	1 844	1 863	1 882
	80+	431	416	420	421	430	430	416	412	417	414	419	429	435	448	458
Mężczyźni	Ogółem	4 549	4 526	4 503	4 480	4 458	4 436	4 414	4 396	4 373	4 352	4 325	4 294	4 260	4 224	4 191
	przedprodukcyjny 0-17	828	808	803	791	784	782	770	754	740	730	732	721	705	686	672
	produkcyjny 18-64	3 137	3 112	3 069	3 042	3 000	2 965	2 916	2 882	2 842	2 809	2 763	2 731	2 714	2 698	2 669
	mobilny 18-44	1 917	1 884	1 845	1 810	1 762	1 732	1 697	1 664	1 636	1 598	1 553	1 511	1 451	1 422	1 385
	niemobilny 44-64	1 220	1 228	1 224	1 232	1 238	1 233	1 219	1 218	1 206	1 211	1 210	1 220	1 263	1 276	1 284
	poprodukcyjny 65+	584	606	631	647	674	689	728	760	791	813	830	842	841	840	850
	0-14	684	677	672	660	640	626	615	620	612	601	587	576	568	562	563
	15-59	2 991	2 937	2 886	2 842	2 812	2 778	2 747	2 717	2 697	2 674	2 660	2 639	2 617	2 588	2 551
	60+	874	912	945	978	1 006	1 032	1 052	1 059	1 064	1 077	1 078	1 079	1 075	1 074	1 077
	15-64	3 281	3 243	3 200	3 173	3 144	3 121	3 071	3 016	2 970	2 938	2 908	2 876	2 851	2 822	2 778
	65+	584	606	631	647	674	689	728	760	791	813	830	842	841	840	850
	80+	129	123	123	122	127	125	121	119	126	130	132	135	139	145	155
Kobiety	Ogółem	4 493	4 458	4 428	4 401	4 373	4 346	4 317	4 286	4 259	4 229	4 200	4 176	4 152	4 128	4 105

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030

Diagnoza strategiczna

przedprodukcyjny 0-17	841	823	804	780	771	764	745	741	723	704	681	667	655	644	629
produkcyjny 18-59	2 489	2 462	2 424	2 398	2 363	2 346	2 345	2 325	2 300	2 285	2 248	2 220	2 209	2 179	2 148
mobilny 18-44	1 646	1 626	1 620	1 608	1 589	1 545	1 534	1 503	1 482	1 449	1 433	1 413	1 368	1 324	1 288
niemobilny - 44-59	843	836	804	790	774	801	811	822	818	836	815	807	841	855	860
poprodukcyjny 60+	1 163	1 173	1 200	1 223	1 239	1 236	1 227	1 220	1 236	1 240	1 271	1 289	1 288	1 305	1 328
0-14	683	673	667	648	644	629	611	592	577	567	557	545	536	517	509
15-59	2 647	2 612	2 561	2 530	2 490	2 481	2 479	2 474	2 446	2 422	2 372	2 342	2 328	2 306	2 268
60+	1 163	1 173	1 200	1 223	1 239	1 236	1 227	1 220	1 236	1 240	1 271	1 289	1 288	1 305	1 328
15-64	2 939	2 901	2 871	2 854	2 817	2 786	2 764	2 728	2 695	2 657	2 636	2 626	2 613	2 588	2 564
65+	871	884	890	899	912	931	942	966	987	1 005	1 007	1 005	1 003	1 023	1 032
80+	302	293	297	299	303	305	295	293	291	284	287	294	296	303	303
15-49	2 075	2 039	2 021	1 999	1 959	1 946	1 932	1 925	1 905	1 883	1 835	1 815	1 791	1 770	1 728

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 11 Gmina Radoszyce - struktura ludności w podziale na płeć rok 2016 i 2030 (prognoza)

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Mężczyźni	Mężczyźni
przedprodukcyjny	18,2	16,0
produkcyjny	69,0	63,7
poprodukcyjny	12,8	20,3

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Kobiety	Kobiety
przedprodukcyjny	18,7	15,3
produkcyjny	55,4	52,3
poprodukcyjny	25,9	32,4

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Prognozuje się, że przyrost naturalny będzie w każdym roku ujemny. Dodatkowo na tak znaczny odpływ mieszkańców będzie miała wpływ migracja wewnętrzna.

Tabela 12 Ruch naturalny i wędrownkowy na terenie Gminy Radoszyce - prognoza

Rok	Ludność, stan w dniu 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odpływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	8 984	79	97	41	81	-40	1	1
2018	8 931	80	95	41	80	-39	2	1
2019	8 881	81	94	41	79	-38	2	1
2020	8 831	81	94	40	78	-38	2	1
2021	8 782	81	94	40	77	-37	2	1
2022	8 731	79	94	39	76	-37	2	1
2023	8 682	79	93	38	74	-36	2	1
2024	8 632	77	93	38	73	-35	2	1
2025	8 581	76	93	37	72	-35	2	1
2026	8 525	73	95	36	71	-35	2	1
2027	8 470	72	93	35	70	-35	2	1
2028	8 412	71	96	35	69	-34	2	1
2029	8 352	70	97	34	68	-34	2	1
2030	8 296	69	93	34	67	-33	2	1

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Gmina Ruda Maleniecka

Wg danych GUS Gminę Ruda Maleniecka zamieszkuje 3 052 mieszkańców, z czego 50,2% stanowią kobiety, a 49,8% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 11,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 44,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 13 Struktura ludności na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	3 181	3 151	3 113	3 108	3 069
Kobiet	1 604	1 583	1 566	1 561	1 546
Mężczyzn	1 577	1 568	1 547	1 547	1 523
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej w tym	427	406	404	409	399
Kobiet	205	189	192	193	185
Mężczyzn	222	217	212	216	214
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni w tym:	1 980	1 986	1 954	1 941	1 892
Kobiet	880	885	871	862	840
Mężczyzn	1 100	1 101	1 083	1 079	1 052
w wieku poprodukcyjnym w tym:	774	759	755	758	778
Kobiet	519	509	503	506	521
Mężczyzn	255	250	252	252	257

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Ruda Maleniecka ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -33. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -10,70 na 1000 mieszkańców gminy Ruda Maleniecka. W 2019 roku urodziło się 13 dzieci, w tym 38,5% dziewczynek i 61,5% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 390 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,48 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 14 Przyrost naturalny w Gminie Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	37	28	23	29	13
Kobiet	20	11	13	11	5
Mężczyzn	17	17	10	18	8
Zgony ogółem	52	50	58	52	46
Kobiet	27	27	30	19	20
Mężczyzn	25	23	28	33	26
Zgony niemowląt	1	0	0	0	0
Kobiet	0	0	0	0	0
Mężczyzn	1	0	0	0	0
Przyrost naturalny	-15	-22	-35	-23	-33
Kobiet	-7	-16	-17	-8	-15
Mężczyzn	-8	-6	-18	-15	-18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku zarejestrowano 40 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 38 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Ruda Maleniecka 2. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Prognozy dotyczące ludności w Gminie Ruda Maleniecka

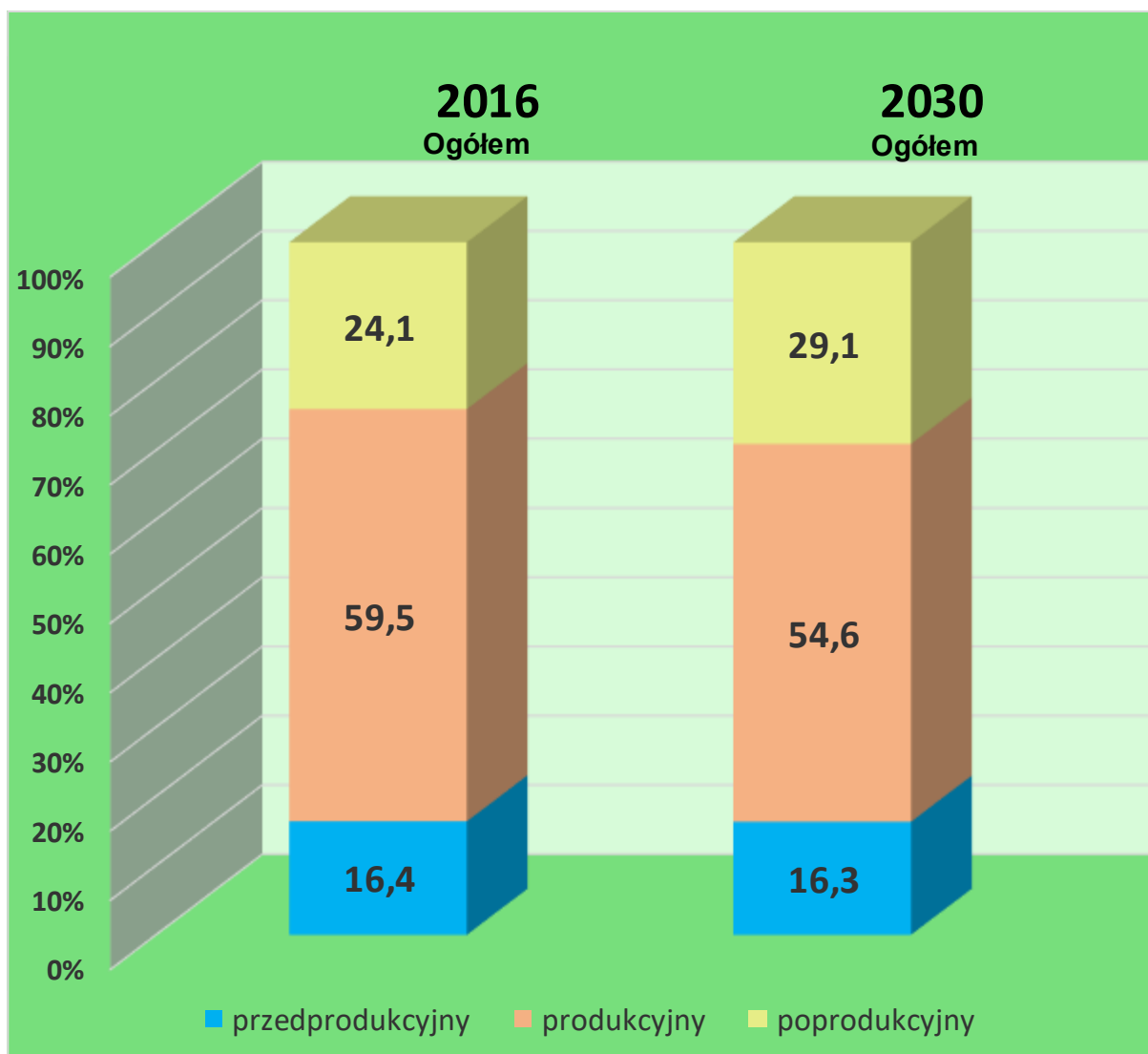
Opracowana w 2017 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza dla gmin na lata 2017-2030.”, wskazuje, że w najbliższych latach na terenie Gminy Ruda Maleniecka zachodzić dynamicznie będą procesy demograficzne, które prowadzić będą do powolnego spadku liczby mieszkańców. Prognoza liczby ludności przedstawiona została w poniższych tabelach.

Tabela 15 Gmina Ruda Maleniecka – struktura ludności w % (porównanie roku 2016 i 2030 – prognoza)

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Ogółem	Ogółem
przedprodukcyjny	16,4	16,3
produkcyjny	59,5	54,6
poprodukcyjny	24,1	29,1

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Wykres 3 Struktura ludności Gminy Ruda Maleniecka w % - rok 2016 i prognoza na rok 2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Diagnoza strategiczna

Tabela 16 Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Ruda Maleniecka na lata 2021-2030

Płeć	Wiek	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ogółem	Ogółem	3 151	3 127	3 103	3 081	3 059	3 039	3 018	2 998	2 978	2 957	2 934	2 914	2 893	2 871	2 849
	przedprodukcyjny 0-17	516	504	497	485	489	490	499	496	494	493	482	484	481	470	465
	produkcyjny 18-59/64	1 876	1 861	1 840	1 814	1 771	1 752	1 715	1 694	1 673	1 641	1 626	1 599	1 579	1 570	1 555
	mobilny 18-44	1 124	1 108	1 097	1 084	1 070	1 043	1 017	983	955	936	925	886	853	823	806
	niemobilny 44-59/64	752	753	743	730	701	709	698	711	718	705	701	713	726	747	749
	poprodukcyjny 60+/65+	759	762	766	782	799	797	804	808	811	823	826	831	833	831	829
	0-14	406	408	406	412	410	410	417	409	409	407	397	398	403	394	371
	15-59	1 866	1 836	1 805	1 768	1 735	1 712	1 677	1 664	1 644	1 619	1 613	1 592	1 570	1 556	1 545
	60+	879	883	892	901	914	917	924	925	925	931	924	924	920	921	933
	15-64	2 090	2 056	2 026	2 000	1 966	1 944	1 911	1 891	1 858	1 827	1 813	1 782	1 753	1 739	1 733
	65+	655	663	671	669	683	685	690	698	711	723	724	734	737	738	745
	80+	202	195	190	195	193	188	179	174	175	174	173	181	187	191	193
Mężczyźni	Ogółem	1 568	1 556	1 542	1 525	1 512	1 500	1 489	1 479	1 467	1 458	1 452	1 447	1 436	1 427	1 419
	przedprodukcyjny 0-17	261	262	264	260	261	260	266	267	265	263	257	258	258	256	249
	produkcyjny 18-64	1 057	1 040	1 023	1 011	987	976	956	942	934	919	909	896	880	877	875
	mobilny 18-44	598	582	571	555	551	540	525	496	480	469	458	447	424	406	409
	niemobilny 44-64	459	458	452	456	436	436	431	446	454	450	451	449	456	471	466
	poprodukcyjny 65+	250	254	255	254	264	264	267	270	268	276	286	293	298	294	295
	0-14	217	217	215	220	220	221	223	220	217	217	216	213	215	210	200
	15-59	981	964	946	932	913	895	879	872	868	857	852	848	836	833	820
	60+	370	375	381	373	379	384	387	387	382	384	384	386	385	384	399
	15-64	1 101	1 085	1 072	1 051	1 028	1 015	999	989	982	965	950	941	923	923	924
	65+	250	254	255	254	264	264	267	270	268	276	286	293	298	294	295
	80+	58	55	54	53	55	53	52	50	51	52	54	57	61	62	61
Kobiety	Ogółem	1 583	1 571	1 561	1 556	1 547	1 539	1 529	1 519	1 511	1 499	1 482	1 467	1 457	1 444	1 430
	przedprodukcyjny 0-17	255	242	233	225	228	230	233	229	229	230	225	226	223	214	216

Diagnoza strategiczna

	produkcyjny 18-59	819	821	817	803	784	776	759	752	739	722	717	703	699	693	680
	mobilny 18-44	526	526	526	529	519	503	492	487	475	467	467	439	429	417	397
	niemobilny - 44-59	293	295	291	274	265	273	267	265	264	255	250	264	270	276	283
	poprodukcyjny 60+	509	508	511	528	535	533	537	538	543	547	540	538	535	537	534
	0-14	189	191	191	192	190	189	194	189	192	190	181	185	188	184	171
	15-59	885	872	859	836	822	817	798	792	776	762	761	744	734	723	725
	60+	509	508	511	528	535	533	537	538	543	547	540	538	535	537	534
	15-64	989	971	954	949	938	929	912	902	876	862	863	841	830	816	809
	65+	405	409	416	415	419	421	423	428	443	447	438	441	439	444	450
	80+	144	140	136	142	138	135	127	124	124	122	119	124	126	129	132
	15-49	671	661	653	643	638	636	617	611	602	597	590	574	565	552	554

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Według prognozy GUS na obszarze Gminy Ruda Maleniecka należy spodziewać się w 2030r. (względem roku 2016 roku):

- spadku liczby ludności o 302 osoby tj. 9,58%. Według prognoz w 2030 roku teren gminy będzie zamieszkiwać 2849 osób w tym 1430 kobiet i 1419 mężczyzn,
- znacznie wzrośnie liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym i będzie wynosić 29,1 % ogółu ludności. W roku 2030 wskaźnik dotyczący liczby mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym wśród kobiet wzrośnie względem 2016r. o 5,2 p.p., a wśród mężczyzn o 4,8 p.p.
- w 2030r. znacznie spadnie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z poziomu 16,4% do 16,3% tj. spadek o 0,1 p.p.

Tabela 17 Gmina Ruda Maleniecka – struktura ludności w podziale na płeć rok 2016 i 2030 (prognoza)

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Mężczyźni	Mężczyźni
przedprodukcyjny	16,6	17,5
produkcyjny	67,4	61,7
poprodukcyjny	15,9	20,8

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
	2016	2030
	Kobiety	Kobiety
przedprodukcyjny	16,1	15,1
produkcyjny	51,7	47,6
poprodukcyjny	32,2	37,3

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 – tablice wojewódzkie

Prognozuje się, że przyrost naturalny będzie w każdym roku ujemny. Dodatkowo na tak znaczny odpływ mieszkańców będzie miała wpływ migracja wewnętrzna.

Tabela 18 Ruch naturalny i wędrownikowy na terenie Gminy Ruda Maleniecka - prognoza

Rok	Ludność, stan w dniu 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	3 127	26	43	27	34	-7	0	0
2018	3 103	26	42	26	34	-8	0	0
2019	3 081	26	41	26	33	-7	0	0
2020	3 059	26	41	26	33	-7	0	0
2021	3 039	26	40	26	32	-6	0	0
2022	3 018	26	40	25	32	-7	0	0
2023	2 998	25	39	25	31	-6	0	0
2024	2 978	25	38	24	31	-7	0	0

Diagnoza strategiczna

2025	2 957	23	38	24	30	-6	0	0
2026	2 934	22	38	23	30	-7	0	0
2027	2 914	23	37	23	29	-6	0	0
2028	2 893	22	37	23	29	-6	0	0
2029	2 871	22	37	22	29	-7	0	0
2030	2 849	21	37	22	28	-6	0	0

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 - tablice wojewódzkie

PODSUMOWANIE DLA 3 GMIN OBJĘTYCH STRATEGIĄ

Przedstawiona powyżej charakterystyka demograficzna pozwala na wysunięcie wniosku, że silnymi stronami potencjału demograficznego obszaru realizacji Strategii jest wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym.

Niekorzystnym pod względem demograficznym zjawiskiem, mogącym silniej niż dotąd uwidocznic się w najbliższych latach na obszarze realizacji Strategii jest starzenie się społeczeństwa oraz

- wysoki poziom zgonów i niski poziom urodzeń,
- niekorzystne prognozy demograficzne do roku 2030r,
- wzrost udziału ludzi starszych w ogólnej populacji gmin.

Obszar objęty Strategią na koniec 2019r. zamieszkiwało 16 353 osoby, z czego najwięcej na terenie Gminy Radoszyce (54,37%), a na terenie gmin Fałków – 26,86% i Ruda Maleniecka – 18,77%. Ludność w podziale na strukturę wiekową i płeć prezentuje się następująco:

Tabela 19 Liczba mieszkańców poszczególnych gmin w podziale na wiek i płeć na koniec 2019r. wg GUS

Struktura wieku w 2019	Fałków		Ruda Maleniecka		Radoszyce		Razem	
	M	K	M	K	M	K	M	K
0-4	84	75	67	58	189	190	340	323
5-9	108	98	68	61	237	242	413	401
10-14	103	96	79	66	242	237	424	399
15-19	107	112	67	75	210	236	384	423
20-24	121	133	75	79	281	256	477	468
25-29	148	153	109	107	357	327	614	587
30-34	177	121	104	109	330	313	611	543
35-39	177	139	124	106	389	331	690	576
40-44	186	142	126	96	356	281	668	519
45-49	144	155	121	79	326	260	591	494
50-54	156	112	88	93	269	276	513	481
55-59	146	131	116	96	303	248	565	475
60-64	163	172	122	109	326	322	611	603
65-69	130	159	91	113	266	242	487	514
70 i więcej	244	401	166	299	379	670	789	1 370
RAZEM	2 194	2 199	1 523	1 546	4 460	4 431	8 177	8 176
	4 393		3 069		8 891		16 353	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnich 10 latach na obszarze gmin: Fałków, Radoszyce i Ruda Maleniecka ubyło 1105 mieszkańców, co przełożyło się średniorocznie na ubytek ponad 110 osób/rocznie. Najbardziej zmniejszyła się liczba mieszkańców w Fałkowie o 411 osób, a najmniej w Rudzie Malenieckiej o 304.

Tabela 20 Porównanie liczby mieszkańców poszczególnych gmin wg stanu na 31.12.2011r. i 31.12.2020r.

Liczba mieszkańców gminy (zameldowanych na pobyt stały i czasowy)	na 31.12.2011r.	na 31.12.2020r.	Wzrost/spadek liczby mieszkańców	Liczba mieszkańców, która ubywa średniorocznie
FAŁKÓW	4739	4328	-411	-41,1
RADOSZYCE	9246	8856	-390	-39
RUDA MALENIECKA	3354	3050	-304	-30,4
Razem	17339	16234	-1105	-110,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych samorządów

W ciągu 10 lat w gminach objętych Strategią urodziło się 1480 dzieci, a zmarły 2284 osoby (co przekłada się różnicę ponad 80 osób rocznie na rzecz zgonów).

Tabela 21 Liczba urodzeń i zgonów na obszarze realizacji Strategii w latach 2011-2020

Wyszczególnienie	w latach 2011-2020	Średniorocznie
Liczba urodzeń żywych	1480	148
Liczba zgonów	2284	228,4
Przyrost naturalny	-804	-80,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych samorządów

Średnia gęstość zaludnienia na tym obszarze wyniosła 41,75 osób/km², z czego ponad 60 osób/km² wynosi ona w Gminie Radoszyce, a jedynie niecałe 28 osób/ km² w Gminie Ruda Maleniecka.

Tabela 20 Średnia gęstość zaludnienia poszczególnych gmin wg stanu na 31.12.2020r.

Wyszczególnienie	FAŁKÓW	RADOSZYCE	RUDA MALENIECKA	RAZEM
Powierzchnia gminy [w km ²]	132,1	146,7	110	388,8
Gęstość zaludnienia [osoby/km ²]	32,76	60,37	27,73	41,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych samorządów

W latach 2011-2020 zdecydowanie zwiększyła się liczba ludności w wieku 65+ o 3,3 p.p. Prognoza 2030r. w tym zakresie zakłada wzrost jedynie o 0,55 p.p.

Tabela 20 Udział ludności 65+ do ogółem wg stanu na 31.12.2011r., 31.12.2020r. i prognozy 2030

Wyszczególnienie	na 31.12.2011r.	na 31.12.2020r.	prognoza 2030r.
Ludność w wieku 65+	3475	3794	3640
% osób w wieku 65+ do ogółu liczby mieszkańców	20,04%	23,37%	23,92%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych samorządów oraz danych GUS

Najmłodsze społeczeństwo spośród 3 gmin objętych Strategią – mają Radoszyce, gdzie średni wiek mieszkańców wyniósł w 2019r. – 41,3 co jest wynikiem lepszym niż średnia wojewódzka i krajowa.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Nieco powyżej średniej wojewódzkiej w tym zakresie jest Gmina Fałków, a najstarsze społeczeństwo ma Gmina Ruda Maleniecka.

Tabela 20 Średni wiek mieszkańców poszczególnych gmin na tle województwa świętokrzyskiego i kraju

Wyszczególnienie	FAŁKÓW	RADOSZYCE	RUDA MALENIECKA	Województwo Święt.	Kraj
Średni wiek mieszkańców - rok 2019	43,6	41,3	44	43,3	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych samorządów oraz danych GUS

W zakresie struktury ludności (poprzez porównanie roku 2016 i prognozy na rok 2030) można wysnuć następujące wnioski:

- wszystkie 3 gminy odnotują wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (w największym stopniu Radoszyce i Ruda Maleniecka, ale także nastąpi znaczny wzrost liczby tych osób w Gminie Fałków)
- najmniejszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym będzie w Rudzie Malenieckiej (zaledwie 0,05 p.p.), a największy w Radoszycach – 2,78 p.p.

Tabela 20 Struktura ludności gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka – porównanie roku 2016 i prognozy na rok 2030

Wyszczególnienie	FAŁKÓW		
Wiek/struktura ludności w %	Rok 2016	Rok 2030	Wzrost/spadek
przedprodukcyjny	16,7	15,1	-1,59
produkcyjny	59,4	57,3	-2,06
poprodukcyjny	23,9	27,6	3,65

Wyszczególnienie	RADOSZYCE		
Wiek/struktura ludności w %	Rok 2016	Rok 2030	Wzrost/spadek
przedprodukcyjny	18,5	15,7	-2,78
produkcyjny	62,2	58,1	-4,16
poprodukcyjny	19,3	26,3	6,93

Wyszczególnienie	RUDA MALENIECKA		
Wiek/struktura ludności w %	Rok 2016	Rok 2030	Wzrost/spadek
przedprodukcyjny	16,4	16,3	-0,05
produkcyjny	59,5	54,6	-4,96
poprodukcyjny	24,1	29,1	5,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych samorządów oraz danych GUS

Przemiany demograficzne, w tym zmiany struktur wieku populacji na obszarze gmin Fałków, Radoszyce i Ruda Maleniecka mają duże znaczenie w procesie zarządzania sferą usług publicznych. Starzenie się społeczeństwa wymaga m. in. zwiększonych nakładów na sferę związaną z zapewnieniem opieki osobom starszym. Wzrost liczby dzieci w wieku edukacyjnym powoduje z kolei konieczność zwiększania nakładów na budowę, utrzymanie i remonty szkół. Rosnąca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym zwraca uwagę na dalszy rozwój rynku pracy. Opisane powyżej procesy demograficzne wpłyną istotnie na rosnące potrzeby społeczeństwa lokalnego w zakresie dostępności do usług publicznych (edukacyjnych, zdrowotnych, sportowo-rekreacyjnych, administracyjnych itd.). Duża odpowiedzialność związana z zaspokojeniem tych potrzeb spocznie na

Diagnoza strategiczna

władzach publicznych, które zobligowane będą do podejmowania skoordynowanych działań w wymiarze gminnym. Stopień zaspokojenia zmieniających się potrzeb społecznych, wpłynie na wzrost konkurencyjności gmin, ale przede wszystkim na polepszenie jakości życia mieszkańców.

2.3 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna ma na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia. Pomoc społeczną w Polsce organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zadania dotyczące pomocy społecznej w gminach objętych Strategią realizują Ośrodki Pomocy Społecznej, które realizują zadania własne zgodnie z wymogami określonymi przez przepisy prawa oraz zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Świętokrzyskiego.

Gmina Fałków

W 2020 r. z usług opiekuńczych skorzystało 25 osób z terenu gminy Fałków. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Fałkowie w okresie od stycznia do grudnia 2020 r. objął pomocą społeczną 157 rodzin o liczbie osób 379. Decyzją przyznano świadczenia dla 220 osób.

Zasiłki stałe otrzymało 39 osób, liczba osób w rodzinie 44 - kwota 231.264,13 zł. w tym przyznany dla osoby samotnie gospodarującej – 36 na kwotę 221.069,00 zł; pozostających w rodzinie - 3 na kwotę 10 195,13 zł. Opłacono składkę zdrowotną od osób pobierających zasiłek stały w kwocie 20.812,91 zł. Zasiłki okresowe przyznano i wypłacono dla 13 rodzin, przy łącznej liczbie 28 osób na kwotę 22.096,12 zł w całości pokrytą z dotacji. Pracą socjalną objęto w 2020r. 172 rodziny, 424 osoby¹. Z kolei analizując powody przyznawania pomocy na przestrzeni 5 ostatnich lat widać wyraźny spadek liczby osób i rodzin korzystających ze wsparcia opieki społecznej (największy spadek w obszarze ubóstwa)

Tabela 22 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy Fałków – porównanie roku 2016 i 2020

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na następującą przesłankę:	2016		2020	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Bezrobocie	255	71	94	33
Ubóstwo	397	135	153	72
Niepełnosprawność	92	48	92	46
Długotrwała lub ciężka choroba	171	75	158	78
Przemoc	0	0	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	149	43	111	29
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	4	4	2	2
Alkoholizm	15	3	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	19	7	4	1

Źródło: GOPS w Fałkowie

Z powyższego zestawienia wynika, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną było w 2016r. – ubóstwo, zaś w roku 2020r. - długotrwała i/lub ciężka choroba. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek. Wszystkie rodziny objęte były pomocą pracowników socjalnych w formie pracy socjalnej, mającej na celu usamodzielnienie

¹ Za: „Raport o stanie Gminy Fałków za rok 2020”

i ograniczenie korzystania ze świadczeń pieniężnych. Rodziny, w których występowała przemoc były objęte procedurą „Niebieskiej Karty”.

Świadczenia wychowawcze 500+

Tabela 23 Porównanie Gminy Fałków na tle Powiatu Koneckiego w zakresie świadczenia wychowawczego RODZINA 500+ w 2019r.

Świadczenie wychowawcze RODZINA 500+ w 2019 r.	Powiat	Gmina
Przeciętna miesięczna liczba : rodzin pobierających świadczenie ^a	4625	264
dzieci, na które rodziny pobierają świadczenie:		
od 1 stycznia do 30 czerwca	7296	464
od 1 lipca do 31 grudnia	10220	594
Wyплаты świadczeń w tys. zł	55647,4	3297,5

a Dane dotyczą okresu od 1 stycznia do 30 czerwca.

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

Gmina Radoszyce

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach pomaga potrzebującym w różny sposób m.in. poprzez organizację usług opiekuńczych, poradnictwo specjalistyczne, wydawanie posiłków, pomoc przy staraniach o dom pomocy społecznej oraz udziela pomocy finansowej (m.in. zasiłek stały, celowy, okresowy). W roku 2020 najczęstsza przyczyną korzystania z pomocy ośrodka były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie. Na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można stopniowy spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy ośrodka.

Tabela 24 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy Radoszyce – porównanie roku 2016 i 2020

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na następującą przesłankę:	2016		2020	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Bezrobocie	597	189	297	125
Ubóstwo	7	6	13	12
Niepełnosprawność	388	162	233	129
Długotrwała lub ciężka choroba	358	139	352	160
Przemoc	9	3	4	1
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	111	33	75	28
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	3	2	1	1
Alkoholizm	1	1	2	2
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	1
Zdarzenia losowe	15	7	9	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Radoszycach

Świadczenia wychowawcze 500+

Tabela 25 Porównanie Gminy Radoszyce na tle Powiatu Koneckiego w zakresie świadczenia wychowawczego RODZINA 500+ w 2019r.

Świadczenie wychowawcze RODZINA 500+ w 2019 r.	Powiat	Gmina
Przeciętna miesięczna liczba : rodzin pobierających świadczenie ^a dzieci, na które rodziny pobierają świadczenie:	4625	598
od 1 stycznia do 30 czerwca	7296	1011
od 1 lipca do 31 grudnia	10220	1266
Wyплаты świadczeń w tys. zł	55647,4	7495,4
^a Dane dotyczą okresu od 1 stycznia do 30 czerwca.		

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

Gmina Ruda Maleniecka

W ostatnich latach zaobserwować można stopniowy wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS w Rudzie Malenieckiej w szczególności z tytułu bezrobocia. Analizując dane za ostatnie lata zauważyć można również, że głównymi powodami korzystania z pomocy Ośrodka są (poza bezrobociem): ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 26 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2016 i 2020

	2016		2020	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Bezrobocie	132	65	242	97
Ubóstwo	99	57	193	89
Niepełnosprawność	78	53	109	57
Długotrwała lub ciężka choroba	89	44	120	50
Przemoc	0	0	6	1
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	3	1	13	3
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	6	3	3	1
Alkoholizm	5	3	17	6
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Rudzie Malenieckiej

Pomoc środowiskowa

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogarszaniu się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych. Praca socjalna w GOPS w Rudzie Malenieckiej świadczona przez pracowników socjalnych jest ukierunkowana na pomoc osobom, grupom lub rodzinom. Polega przede wszystkim na: rzecznictwie, towarzyszeniu, mediowaniu, poszerzaniu oferty pomocowej, interwencji, konsultacji

z innymi specjalistami, konfrontacji, wspieraniu, poszerzaniu sieci kontaktów, działaniach wychowawczych, narzucaniu wymagań i ograniczeń, perswazji. Praca socjalna jest procesem, który ma na celu wywołanie pożądanych zmian, modyfikację sposobu funkcjonowania osoby lub jej otoczenia oraz wspieranie w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Aby powyższe założenia mogły zostać spełnione, działania podejmowane przez pracownika muszą mieć charakter intencyjny tj., muszą być zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji (diagnozę) i zmierzać do realizacji wyznaczonych przez osobę lub rodzinę celów. Zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS-03 za rok 2020 – ogółem w GOPS w Rudzie Malenieckiej była udzielona 141 rodzinom. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Pomoc finansowa

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania własne zgodne z ustawą o pomocy społecznej. Środki wydatkowane na te cele przedstawia poniższa tabela:

Tabela 27 Pomoc finansowa udzielona przez GOPS w Rudzie Malenieckiej w roku 2020

Lp.	Świadczenie	Liczba osób	Kwota wypłaconych świadczeń
1.	Zasiłki stałe	33	182 110,00 zł
2.	Zasiłki okresowe	59	117 207,00 zł
3.	Zasiłki celowe	32	8 907,00 zł
4.	Usługi opiekuńcze	8	38 841,00 zł
5.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	30	15 507,00 zł
6.	Pomoc finansowa w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” – świadczenie pieniężne na zakup żywności	74	48 795,00 zł
7.	Dożywianie dzieci w szkole w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	36	4 501,00 zł
8.	Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	5	72 149,00 zł

Źródło: Raport o stanie gminy za 2020r., s. 56

W 2018 roku nastąpiła zmiana kryterium dochodowego uprawniające do uzyskania pomocy finansowej. Do 30 września była to kwota: 514 zł na osobę w rodzinie, 634 zł na osobę samotnie gospodarującą. Od 1 października 2018 roku kryterium wynosi odpowiednio: 528 zł na osobę w rodzinie oraz 701 zł na osobę samotnie gospodarującą. Pomoc przyznawana była osobom i rodzinom z uwagi na ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność i bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych lub prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych lub niepełnych.

Świadczenia z pomocy społecznej mają charakter stały, okresowy lub jednorazowy (zasiłki celowe).

Zasiłek stały przysługuje osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, która spełnia kryterium dochodowe.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W 2020 roku Ośrodek przyznawał to świadczenie z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby i niepełnosprawności.

Zasiłek celowy w 2020 roku był przeznaczony przede wszystkim na: zakup żywności, zakup opału na zimę, opłatę rachunków, zakup leków.

Domy Pomocy Społecznej

GOPS ponosił częściową odpłatność z tytułu pobytu w domach pomocy społecznej w 2020 roku dla 5 osób.

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze świadczone były w 2020 roku dla 8 osób. Obejmowały one przede wszystkim: zaspokojenie codziennych potrzeb życiowych: pomoc w codziennych zajęciach, tj.: robienie zakupów, sprząatanie, gotowanie z uwzględnieniem diet, załatwianie spraw urzędowych, sprząatanie, gotowanie z uwzględnieniem diety, załatwianie spraw urzędowych, pranie bielizny pościelowej i osobistej, pielęgnację zleconą przez lekarza, pomoc w podtrzymywaniu psychofizycznej kondycji osoby: podtrzymywanie indywidualnych zainteresowań, organizowanie spacerów.

Tę formę pomocy, a w szczególności ustalenie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje Uchwała Nr XXII/140/2016 Rady Gminy Ruda Maleniecka z dnia 25 listopada 2016 r. W roku 2020 GOPS zatrudniał na umowę o pracę łącznie 2 opiekunki, które świadczyły usługi opiekuńcze na rzecz mieszkańców gminy Ruda Maleniecka. Kwota wydatkowana na ten cel wyniosła 38 841,00 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+

Świadczenie wychowawcze RODZINA 500+ w 2019 r.	Powiat	Gmina
Przeciętna miesięczna liczba : rodzin pobierających świadczenie* dzieci, na które rodziny pobierają świadczenie:	4625	172
od 1 stycznia do 30 czerwca	7296	279
od 1 lipca do 31 grudnia	10220	396
Wyплаты świadczeń w tys. zł	55647,4	2122,5
a Dane dotyczą okresu od 1 stycznia do 30 czerwca.		
W 2019 r. wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi wyniosły 26 tys. zł		

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

Podsumowanie pomocy społecznej na obszarze objętym Strategią

W roku 2020 najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy OPS na obszarze realizacji Strategii była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu z pomocy skorzystało 288 rodzin (630 osób) oraz bezrobocie – 255 rodzin (633 osoby). Względem roku 2016 zwiększyła się liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Tabela 28 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy OPS na terenie Gmin: Fałków, Radoszyce i Ruda Maleniecka w roku 2016 i 2020

Przesłanka	2016		2020	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Bezrobocie	984	325	633	255
Ubóstwo	503	198	359	173
Niepełnosprawność	558	263	434	232
Długotrwała lub ciężka choroba	618	258	630	288
Przemoc	9	3	10	2
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w	263	77	199	60

Diagnoza strategiczna

tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne				
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	13	9	6	4
Alkoholizm	21	7	19	8
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	1
Zdarzenia losowe	34	14	13	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej w Fałkowie, Radoszyce i Rudzie Malenieckiej

Z analizy danych z kilku ostatnich lat można wywnioskować, iż:

- w kolejnych latach liczba osób i rodzin korzystających z pomocy OPS będzie stopniowo spadać,
- w kolejnych latach wzrośnie liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby co jest spowodowane starzejącym się społeczeństwem oraz pandemią COVID-19,
- wzrośnie liczba osób korzystających z pomocy z powodu i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- wzrośnie liczba osób borykających się z uzależnieniami.

Wobec wysokiej dynamiki wzrostu grupy osób starszych, istnieje potrzeba rozszerzenia oferty pomocy społecznej osobom starszym i chorym. Z uwagi na rosnącą bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także uzależnienia konieczne jest wzmocnienie działań z zakresu pomocy w funkcjonowaniu rodziny.

2.4 Edukacja

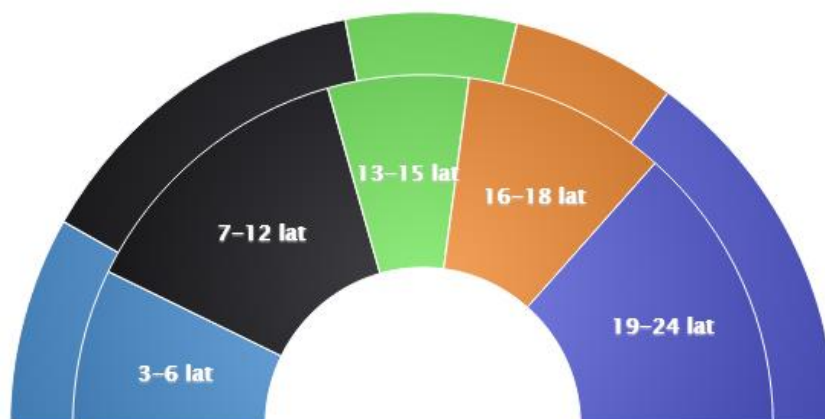
Gmina Fałków

926 mieszkańców gminy Fałków jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 457 kobiet oraz 469 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,5% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 9,0% średnie ogólnokształcące, a 16,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,5% mieszkańców gminy Fałków, gimnazjalnym 5,4%, natomiast 26,5% podstawowym ukończonym. 3,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego mieszkańcy gminy Fałków mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Fałków największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (28,4%) oraz zasadnicze zawodowe (16,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,9%) oraz podstawowe ukończone (24,5%). 14,5% mieszkańców gminy Fałków w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (13,1% wśród dziewczynek i 15,8% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 644 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego.

Wykres 4 Edukacyjne grupy wieku w Gminie Fałków w roku 2020

Edukacyjne grupy wieku – Gmina Fałków, 2020

(Źródło: GUS)

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Falkow#edukacja-i-szkolnictwo

W roku 2018 w gminie Fałków placówkę mają 2 szkoły podstawowe, w których w 22 oddziałach uczyło się 337 uczniów (155 kobiet oraz 182 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Fałków placówkę miały 2 szkoły podstawowe, w których w 15 oddziałach uczyło się 282 uczniów (146 kobiet oraz 136 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 26,8% ludności (27,1% wśród dziewczynek i 26,4% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 15,3 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 94,93. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 18,9% mieszkańców (19,3% wśród dziewczyn i 18,6% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym

odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 26,9% mieszkańców gminy Fałków w wieku potencjalnej nauki (28,7% kobiet i 25,2% mężczyzn).

Na terenie Gminy Fałków w roku szkolnym 2020/2021 funkcjonuje 2 szkoły podstawowe w Fałkowie i Czerminie oraz 1 placówka wychowania przedszkolnego. Na przestrzeni lat o 114 uczniów zmniejszyła się liczba dzieci w wieku szkolnym, a wzrosła o 45 w wieku przedszkolnym. W Gminie nie działa żłobek.

Tabela 29 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie gminy Fałków na przestrzeni 10 lat

		rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
1.	Liczba szkół prowadzonych przez gminę	3 ²	2	-1
2.	Liczba szkół prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
3.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez gminę	1	1	0
4.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
5.	Liczba żłobków prowadzonych przez gminę	0	0	0
6.	Liczba żłobków prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0

		rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
7.	Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	404	290	-114
8.	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach prowadzonych przez gminę	60	105	45
9.	Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Fałków oraz danych GUS

Gmina Radoszyce

2 016 mieszkańców gminy Radoszyce jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 013 kobiet oraz 1 003 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,5% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 9,0% średnie ogólnokształcące, a 16,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,5% mieszkańców gminy Radoszyce, gimnazjalnym 5,4%, natomiast 26,5% podstawowym ukończonym. 3,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego mieszkańcy gminy Radoszyce mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Radoszyce największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (28,4%) oraz zasadnicze zawodowe (16,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,9%) oraz podstawowe ukończone (24,5%). W roku 2018 w gminie Radoszyce mieściło się 1 przedszkole, w którym do 7 oddziałów uczęszczało 175 dzieci (96 dziewczynek oraz 79 chłopców). Dostępnych było 175 miejsc. 15,8% mieszkańców gminy Radoszyce w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (16,9% wśród dziewczynek i 14,7% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 660 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,45 dzieci w wieku przedszkolnym. W 6 szkołach podstawowych i gimnazjum, w 58 oddziałach uczyło się 793 uczniów (387 kobiet oraz 406 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 27,8% ludności (28,3%

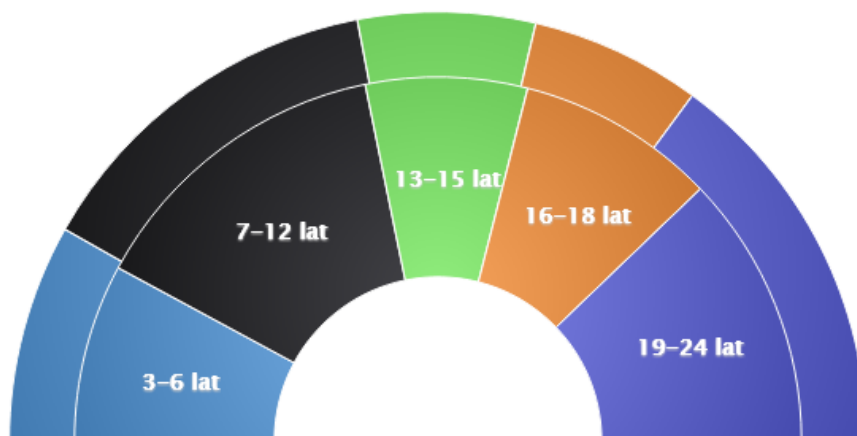
² Likwidacja gimnazjum

wśród dziewczynek i 27,3% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 13,7 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 102,72. W gminie Radoszyce znajduje się 1 liceum ogólnokształcące, w którym w 1 oddziale uczyło się 58 uczniów (23 kobiety oraz 35 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 0 absolwentów. W gminie Radoszyce znajduje się 1 Branżowa szkoła I stopnia, w którym w 2 oddziałach uczyło się 11 uczniów (11 kobiet oraz 0 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 17,8% mieszkańców (17,9% wśród dziewczyn i 17,6% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 58,0 uczniów. 5,5 uczniów przypada na oddział w branżowych szkołach I stopnia. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 24,3% mieszkańców gminy Radoszyce w wieku potencjalnej nauki (23,4% kobiet i 25,2% mężczyzn).

Wykres 5 Edukacyjne grupy wieku w Gminie Radoszyce w roku 2020

Edukacyjne grupy wieku – Gmina Radoszyce, 2020

(Źródło: GUS)

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Radoszyce#edukacja-i-szkolnictwo

W roku szkolnym 2020/2021 na terenie Gminy Radoszyce funkcjonowało 5 szkół podstawowych oraz 1 przedszkole prowadzone przez JST. W ciągu 10 lat liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się o 208, zaś w przedszkolach utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie.

Tabela 30 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie Gminy Radoszyce na przestrzeni 10 lat

		rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
1.	Liczba szkół prowadzonych przez gminę	7	5	-2
2.	Liczba szkół prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
3.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez gminę	1	1	0
4.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0

Diagnoza strategiczna

5.	Liczba żłobków prowadzonych przez gminę	0	0	0
6.	Liczba żłobków prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0

		rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
7.	Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	930	722	-208
8.	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach prowadzonych przez gminę	247	244	-3
9.	Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	0	0

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Radoszyce

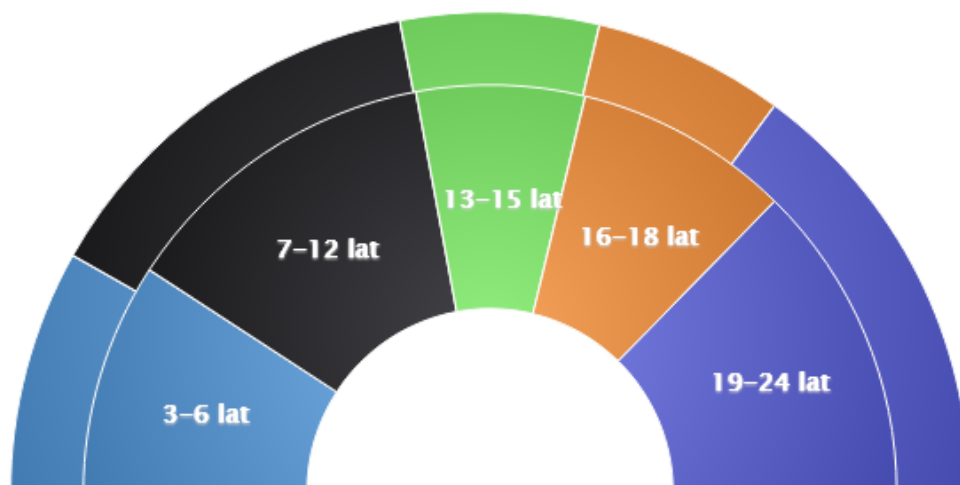
Gmina Ruda Maleniecka

636 mieszkańców gminy Ruda Maleniecka jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 319 kobiet oraz 317 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,5% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 9,0% średnie ogólnokształcące, a 16,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,5% mieszkańców gminy Ruda Maleniecka, gimnazjalnym 5,4%, natomiast 26,5% podstawowym ukończonym. 3,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego mieszkańcy gminy Ruda Maleniecka mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Ruda Maleniecka największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (28,4%) oraz zasadnicze zawodowe (16,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,9%) oraz podstawowe ukończone (24,5%). W roku 2018 w gminie Ruda Maleniecka mieściło się 1 przedszkole, w którym do 4 oddziałów uczęszczało 77 dzieci (37 dziewczynek oraz 40 chłopców). Dostępnych było 68 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Ruda Maleniecka mieściło się również 1 przedszkole, w którym do 2 oddziałów uczęszczało 42 dzieci (22 dziewczynki oraz 20 chłopców). Dostępnych było 36 miejsc. 18,4% mieszkańców gminy Ruda Maleniecka w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (18,8% wśród dziewczynek i 18,0% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 658 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,12 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę mają 2 szkoły podstawowe, w których w 12 oddziałach uczyło się 196 uczniów (96 kobiet oraz 100 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Ruda Maleniecka placówkę miały 2 szkoły podstawowe, w których w 12 oddziałach uczyło się 207 uczniów (121 kobiet oraz 86 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 25,8% ludności (23,8% wśród dziewczynek i 27,8% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16,3 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 85,96. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 17,1% mieszkańców (16,9% wśród dziewczyn i 17,4% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 25,3% mieszkańców gminy Ruda Maleniecka w wieku potencjalnej nauki (28,2% kobiet i 22,4% mężczyzn).

Wykres 6 Edukacyjne grupy wieku w Gminie Ruda Maleniecka w roku 2020

Edukacyjne grupy wieku – Gmina Ruda Maleniecka, 2020

(Źródło: GUS)

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Ruda_Maleniecka#edukacja-i-szkolnictwo

W roku 2020 w Gminie Ruda Maleniecka funkcjonuje Zespół Publicznych Placówek Oświatowych w Rudzie Malenieckiej, w skład którego wchodzi: 1 szkoła podstawowa i 1 przedszkole publiczne prowadzone przez JST. Na przestrzeni 10 lat liczba uczniów w wieku szkolnym spadła o 84 osoby, zaś w wieku przedszkolnym o 15 osób.

Tabela 31 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie Gminy Ruda Maleniecka na przestrzeni ostatnich 10 lat

		rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
1.	Liczba szkół prowadzonych przez gminę	1	1	0
2.	Liczba szkół prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
3.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez gminę	1	1	0
4.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
5.	Liczba żłobków prowadzonych przez gminę	0	0	0
6.	Liczba żłobków prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0

		rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
7.	Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	275	191	-84
8.	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach	68	53	-15

	prowadzonych przez gminę			
9.	Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	0	0

Źródło: dane Urzędu Gminy w Rudzie Malenieckiej

Podsumowanie

Na obszarze objętym Strategią w roku szkolnym 2020/2021 funkcjonuje 9 szkół podstawowych oraz 3 placówki wychowania przedszkolnego. Na obszarze realizacji Strategii dostęp do opieki przedszkolnej jest zapewniony, nieco gorzej wygląda sytuacja opieki nad dziećmi do lat 3 (w gminach objętych Strategią nie funkcjonują żłobki).

Tabela 32 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie gminy objętych strategią w roku szkolnym 2011/2021 i 2020/2021

L.p.	Wyszczególnienie	rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	Różnica
1.	Liczba szkół prowadzonych przez gminę	11	8	-3
2.	Liczba szkół prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
3.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez gminę	3	3	0
4.	Liczba przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
5.	Liczba żłobków prowadzonych przez gminę	0	0	0
6.	Liczba żłobków prowadzonych przez inne podmioty	0	0	0
7.	Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	1609	1203	-406
8.	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach prowadzonych przez gminę	375	402	27
9.	Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędów Gmin

Dużym wyzwaniem dla gmin objętych Strategią jest spadek liczby dzieci w wieku szkolnym (w ciągu 10 lat ubyło 406 uczniów).

Przedstawione powyżej dane dotyczące edukacji pozwalają na wysunięcie wniosku, że silnymi stronami w tym obszarze jest dobrze rozwinięta opieka nad dziećmi w wieku szkoły podstawowej oraz przedszkolnym. Niekorzystnym zjawiskiem, mogącym silniej niż dotąd uwidocznić się w najbliższych latach na obszarze realizacji strategii, jest coraz mniejsza liczba dzieci w wieku szkolnym oraz brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

2.5 Opieka zdrowotna

Dostępność do placówek służby zdrowia i usług medycznych należy do najistotniejszych elementów infrastruktury społecznej. Czynnikiem kształtującymi poziom służby zdrowia oraz zakres opieki medycznej są: liczba placówek specjalistycznych, ich wielkość, wyposażenie oraz liczebność lekarzy świadczących usługi medyczne.

Gmina Fałków

Na terenie gminy funkcjonuje 3 zakłady opieki zdrowotnej, w tym 2 publiczne i 1 niepubliczny. W zakresie ochrony zdrowia i życia na terenie gminy funkcjonuje Samodzielny Gminny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Fałkowie oraz Ośrodek Zdrowia w Czerminie. Ponadto w gminie Fałków znajduje się 1 apteka. Najbliższy szpital znajduje się w odległości o 25 km Końskich i o 40 km

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Włoszczowej. Niezbędne jest wykonanie termomodernizacji budynków i remont pomieszczeń oraz doposażenie POZ.

Tabela 33 Służba zdrowia na terenie Gminy Fałków na tle powiatu koneckiego

Rok 2019	Powiat konecki	Gmina
Przychodnie	23	3
Liczba osób przypadających na 1 przychodnie	3472	1464
Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielonej na 1 pacjenta	4,8	5,5

Źródło: dane GUS

Specjalistyczną oraz szpitalną opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewnia Szpital Rejonowy w Końskich.

Tabela 34 Liczba udzielonych porad lekarskich w Gminie Fałków w latach 2015-2020

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fałków	25 477	24 070	24 200	24 330	24 725	23 439

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku 41,0% zgonów w gminie Fałków spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,3% zgonów w gminie Fałków były nowotwory, a 7,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Fałków przypada 15.81 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Gmina Radoszyce

Na terenie gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Budynek Ośrodka Zdrowia wymaga remontu i dostosowanie starej części POZ oraz jego doposażenie w sprzęt, w tym do rehabilitacji oraz wyposażenie typu meble. Liczba porad utrzymuje się na mniej więcej podobnym poziomie (poza rokiem 2020 – gdy z powodu pandemii COVID-19 spadła poniżej 23 tys.

Tabela 35 Służba zdrowia na terenie Gminy Radoszyce na tle powiatu koneckiego

Rok 2019	Powiat konecki	Gmina Radoszyce
Przychodnie	23	3
Liczba osób przypadających na 1 przychodnie	3472	2964
Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielonej na 1 pacjenta	4,8	3,4

Źródło: dane GUS

Tabela 36 Liczba udzielonych porad lekarskich w Gminie Radoszyce w latach 2015-2020

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Radoszyce	28 296	29 589	29 189	30 339	30 450	22 981

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku 41,0% zgonów w gminie Radoszyce spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,3% zgonów w gminie Radoszyce były nowotwory, a 7,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Radoszyce przypada 12.7 zgonów. Jest to więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Gmina Ruda Maleniecka

Na terenie gminy funkcjonuje 1 publiczny POZ. W obiekcie niezbędne jest wykonanie termomodernizacji budynku i remont pomieszczeń oraz jego doposażenie w sprzęt medyczny i diagnostyczny. Poniżej tabele pokazują, że spada liczba udzielanych porad na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 37 Służba zdrowia na terenie Gminy Ruda Maleniecka na tle powiatu koneckiego

Rok 2019	Powiat konecki	Gmina Ruda Maleniecka
Przychodnie	23	1
Liczba osób przypadających na 1 przychodnie	3472	3069
Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielonej na 1 pacjenta	4,8	6,1

Źródło: dane GUS

Tabela 38 Liczba udzielonych porad w latach 2015-2019 Gmina Ruda Maleniecka

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ruda Maleniecka	20 860	20 158	19 716	19 112	18 774	15 706

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku 41,0% zgonów w gminie Ruda Maleniecka spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,3% zgonów w gminie Ruda Maleniecka były nowotwory, a 7,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Ruda Maleniecka przypada 14.92 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Podsumowanie obszaru zdrowie

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na obszarze gmin objętych strategią jest zapewniony. Istnieje potrzeba przeprowadzenia prac remontowych w budynkach gdzie znajdują się Ośrodki Zdrowia oraz zakup nowoczesnego sprzętu medycznego.

Najczęstszą przyczyną zgonów na obszarze gmin objętych Strategią są choroby związane z układem krążenia oraz nowotwory.

Z uwagi na tendencje wzrostu chorobowości (szczególnie nowotworowej) i demograficznego starzenia się społeczeństwa, istnieje konieczność zwiększenia dostępności do świadczeń zdrowotnych, w tym dostosowanie ich do potrzeb osób starszych. W celu poprawy dostępności do świadczeń zdrowotnych wskazana jest realizacja programów polityki zdrowotnej obejmująca jak największą liczbę osób. Jednocześnie należy rozwijać infrastrukturę i wyposażenie Ośrodków Zdrowia w celu zapewnienia pełnej realizacji potrzeb leczniczych mieszkańców gmin.

2.6 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią niezwykle ważny element demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Świadczą określone usługi, a dzięki swojej specyfice, często mogą to robić w sposób bardziej efektywny niż inne podmioty. Według ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie organizacjami pozarządowymi są jednostki niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku. Najliczniejszymi formami prawnymi, w jakich zakładane są organizacje pozarządowe są stowarzyszenia i fundacje.

Gmina Fałków

W 2020 roku na terenie Gminy Fałków funkcjonowały następujące organizacje pozarządowe:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Fałkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Czermnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Turowicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starzechowicach
- Klub Sportowy GLKS Fałków
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Wola Szkucka

Gmina Radoszyce

W Gminie Radoszyce w 2020 roku funkcjonowały następujące stowarzyszenia i organizacje społeczne:

- MKS Partyzant w Radoszycach (organizacja pożytku publicznego),
- KGW znad Plebanki
- KGW Radoska-Kapałów
- KGW „Integracja”
- KGW w Mularzowie „Kokosanki”
- KGW w Grodzisku „Grodziszczanki znad Plebanki”
- Dworzanki
- Klub Karate i Sportów Walki Tiger
- Stowarzyszenie Radosze
- Ochotnicza Straż Pożarna w Radoszycach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jakimowicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczkowicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Węgrzynie
- Świętokrzyskie Stowarzyszenie Paralotniowe BIELIK
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Kuźnia Radoszycka”

Gmina Ruda Maleniecka

W 2020 roku na terenie Gminy Ruda Maleniecka funkcjonowało 12 organizacji pozarządowych i były to:

- Ochotnicza Straż Pożarna Motkowice,
- Ochotnicza Straż Pożarna Kołonec,
- Ochotnicza Straż Pożarna Koliszowy,
- Ochotnicza Straż Pożarna Ruda Maleniecka,
- Ochotnicza Straż Pożarna Dęba,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wyszyna Fałkowska,
- Ochotnicza Straż Pożarna Lipa,
- Stowarzyszenie „W Dolinie Czarnej”,
- Stowarzyszenie „Lipianki”,

Diagnoza strategiczna

- Stowarzyszenie „Królewski Karp”,
- Stowarzyszenie „Daglezja”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Wychowania.

Na terenie wszystkich gmin objętych Strategią działają:

- Lokalna Grupa Działania „Nad Czarną i Pilicą”
- Lokalna Grupa Rybacka „Między Nidą a Pilicą”

Podsumowanie

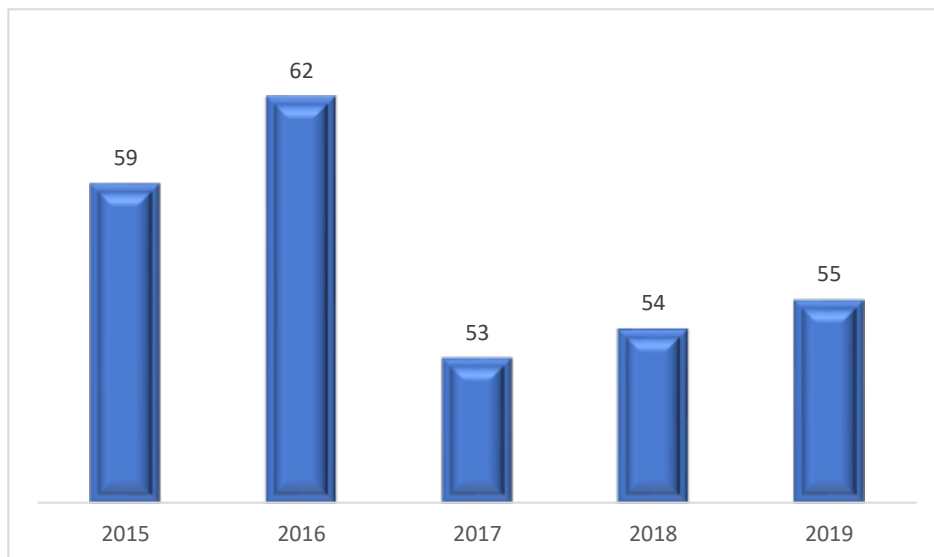
Na terenie gmin objętych Strategią funkcjonuje 30 organizacji pozarządowych. Są to głównie ochotnicze straże pożarne oraz różnego rodzaju stowarzyszenia i koła gospodyń wiejskich. Część organizacji jest „uśpiona” (mimo, że jest zarejestrowana to faktycznie nie funkcjonuje). Wyzwaniem dla samorządów na najbliższe lata będzie aktywizacja organizacji pozarządowych w realizację licznych zadań publicznych, w tym w obszarze wspierania rozwoju dzieci i młodzieży oraz seniorów.

2.7 Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli

Gmina Fałków

W 2020 roku w Gminie Fałków stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 89 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 20,42 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Fałków wynosi 81,40% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Fałków najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 11,04 (wykrywalność 76%) oraz o charakterze kryminalnym - 9,52 (wykrywalność 71%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 8,49 (88%), drogowe - 1,81 (96%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,43 (76%).

Wykres 7 Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2019

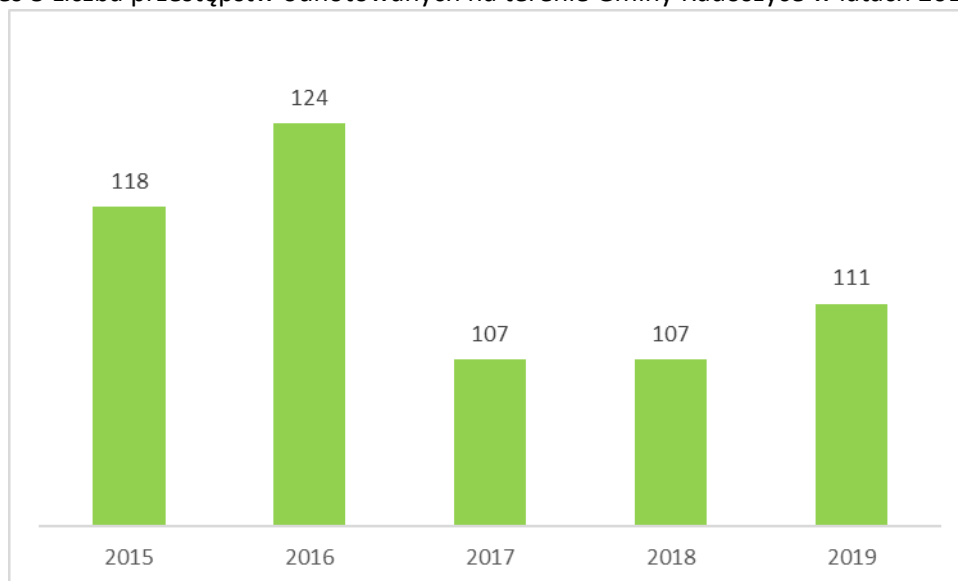

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Radoszyce

W 2020 roku w gminie Radoszyce stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 180 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 20,42 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Radoszyce wynosi 81,40% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Radoszyce najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 11,04 (wykrywalność 76%) oraz o charakterze kryminalnym - 9,52 (wykrywalność 71%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 8,49 (88%), drogowe - 1,81 (96%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,43 (76%).

Wykres 8 Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019

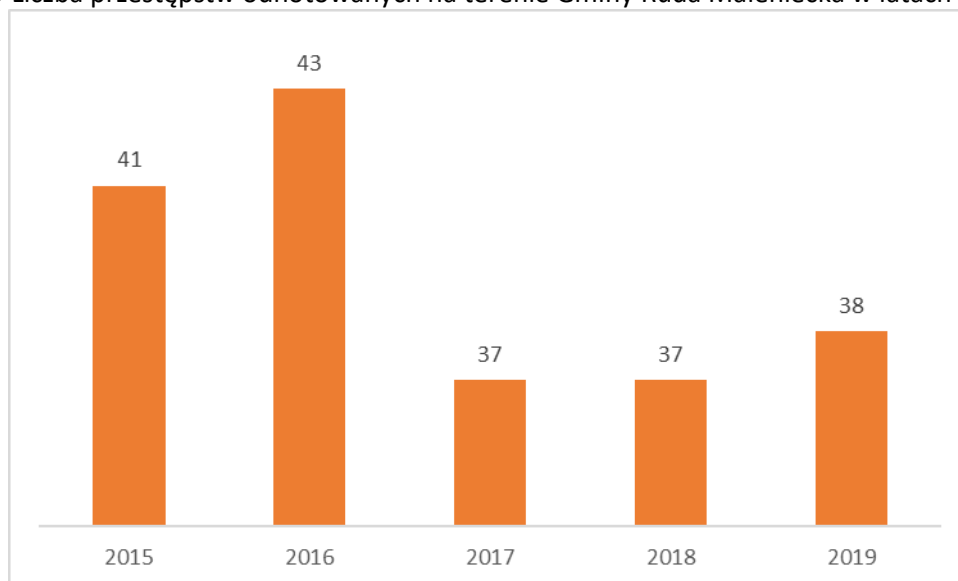

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Ruda Maleniecka

W 2020 roku w gminie Ruda Maleniecka stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 63 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 20,42 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Ruda Maleniecka wynosi 81,40% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Ruda Maleniecka najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 11,04 (wykrywalność 76%) oraz o charakterze kryminalnym - 9,52 (wykrywalność 71%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 8,49 (88%), drogowe - 1,81 (96%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,43 (76%).

Wykres 9 Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowanie

W 2019 roku na obszarze gmin objętych Strategią stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 204 przestępstwa. Najwięcej przestępstw odnotowano w Gminie Radoszyce.

Tabela 39 Liczba przestępstw odnotowanych w latach 2015-2019

Ilość przestępstw	2015	2016	2017	2018	2019
Fałków	59	62	53	54	55
Ruda Maleniecka	41	43	37	37	38
Radoszyce	118	124	107	107	111

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potrzeby:

1 To co leży w obszarze wpływu samorządów to poprawa infrastruktury drogowej oraz budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo pieszych m.in. chodniki, ścieżki rowerowe.

2 Współpraca gmin z Policją.

2.8 Gospodarka i rynek pracy

Gmina Fałków

Na terenie Gminy Fałków w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 233 podmioty gospodarki narodowej, z czego 226 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i zatrudniające do 9 osób (mikroprzedsiębiorstwa).

Na przestrzeni ostatnich lat liczba podmiotów w gminie wzrasta (względem roku 2015) o 45.

Tabela 40 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020 na terenie Gminy Fałków

Fałków	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	188	195	192	216	227	233
zatrudniająca do 9 pracowników	180	187	185	209	219	226
zatrudniająca od 10-49 pracowników	8	8	7	7	8	7
zatrudniająca od 50- 249 pracowników	0	0	0	0	0	0
zatrudniająca od 250- 999 pracowników	0	0	0	0	0	0
zatrudniająca od 1000 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (40) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (12) w roku 2013. W tym samym okresie najwięcej (22) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (11) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2016 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Fałków najwięcej (9) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (226) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Tabela 41 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów i wyrejestrowywanych w latach 2015-2020 w Gminie Fałków

Gmina Fałków	2015	2016	2017	2018	2019	2020
--------------	------	------	------	------	------	------

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów	14	22	17	40	29	18
Liczba wyrejestrowanych podmiotów	19	11	18	15	15	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3,0% (7) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 35,6% (83) podmiotów, a 61,4% (143) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Fałków najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (25.7%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25.1%).

Tabela 42 Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2020

Gmina Fałków	2015	2016	2017	2018	2019	2020
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	5	5	6	7	7
przemysł i budownictwo	58	62	63	78	78	83
pozostała działalność	125	128	124	132	142	143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rynek pracy

W gminie Fałków na 1000 mieszkańców pracuje 144osób . 37,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 63,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Fałków wynosiło w 2020 roku 8,1% (11,3% wśród kobiet i 5,6% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Fałków 294 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 32 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -262. 33,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Fałków pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,3% w przemyśle i budownictwie, a 9,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

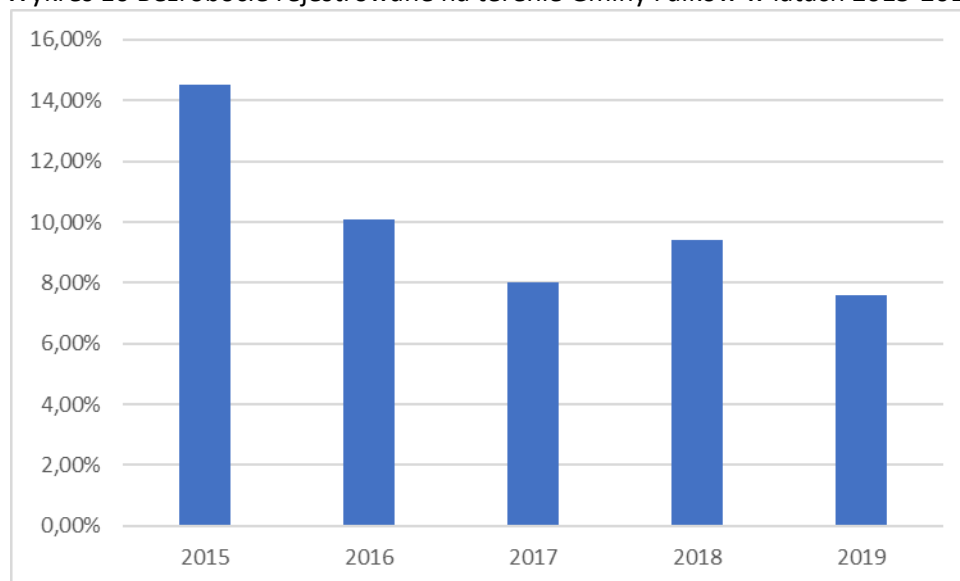
Tabela 43 Pracujący w Gminie Fałków w latach 2015-2019

Fałków	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	476	644	645	614	633
Kobiet	240	298	266	243	234
Mężczyzn	236	346	379	371	399

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Fałków wynosiło na koniec 2019 roku 7,6% i względem roku 2015 spadło o 6,9 p.p.

Wykres 10 Bezrobocie rejestrowane na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS w Powiatowym Urzędzie Pracy w Końskich na koniec grudnia 2020r. zarejestrowanych było 130 osób bezrobotnych w tym 80 kobiet i 50 mężczyzn.

Tabela 44 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Fałków w latach 2015-2020

Gmina Fałków	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	239	165	128	149	122	130
Kobiet	116	87	63	92	74	80
Mężczyzn	123	78	65	57	48	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Fałków wynosiło 4 188,50 PLN, co odpowiada 80.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Gmina Radoszyce

W Gminie Radoszyce w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 670 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 571 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 67 nowych podmiotów, a 39 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2015-2019 najwięcej (99) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (57) w roku 2019. W tym samym okresie najwięcej (52) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2019 roku, najmniej (39) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Radoszyce najwięcej (30) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (637) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Tabela 45 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020 na terenie Gminy Radoszyce

Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	583	578	602	645	647	670
miasto				334	327	337
obszar wiejski	583	578	602	311	320	333

Diagnoza strategiczna

zatrudniająca do 9 pracowników	554	546	571	614	616	637
zatrudniająca od 10-49 pracowników	24	27	26	30	30	32
zatrudniająca od 50- 249 pracowników	5	5	5	1	1	1
zatrudniająca od 250- 999 pracowników	0	0	0	0	0	0
zatrudniająca od 1000 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 46 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów i wyrejestrowywanych w latach 2015-2020 w Gminie Radoszyce

Gmina Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów	61	54	62	99	57	67
Liczba wyrejestrowanych podmiotów	63	54	40	51	52	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3,0% (20) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 33,3% (223) podmiotów, a 63,7% (427) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Radoszyce najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (34.5%) oraz Budownictwo (25.9%).

Tabela 47 Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2020

Gmina Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019	2020
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	21	22	21	20	20
przemysł i budownictwo	194	193	198	214	212	223
pozostała działalność	369	364	382	410	415	427

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rynek pracy

W Gminie Radoszyce na 1000 mieszkańców pracuje 75 osób. 51,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 48,8% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Radoszyce wynosiło w 2020 roku 12,5% (14,8% wśród kobiet i 10,6% wśród mężczyzn). W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Radoszyce wynosiło 4 188,50 PLN, co odpowiada 80.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. 33,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Radoszyce pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,3% w przemyśle i budownictwie, a 9,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

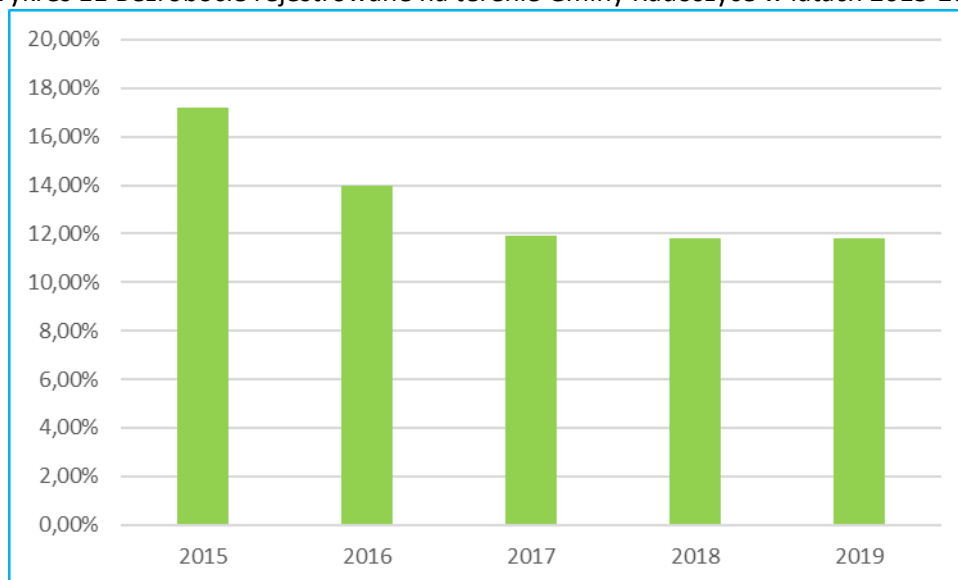
Tabela 48 Pracujący w Gminie Radoszyce w latach 2015-2019

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	567	583	573	605	668
Kobiet	306	336	329	328	342
Mężczyzn	261	247	244	277	326

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Radoszyce w ostatnich latach stopniowo spada. W 2019r. wynosiło 11,8% i względem 2015r. stopa bezrobocia spadła o 5,4 p.p.

Wykres 11 Bezrobocie rejestrowane na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS w Powiatowym Urzędzie Pracy w Końskich ma koniec grudnia 2020r. zarejestrowanych było 417 osób bezrobotnych z terenu Gminy Radoszyce w tym 220 kobiet i 197 mężczyzn.

Tabela 49 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Radoszyce w latach 2015-2020

Gmina Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	555	471	383	390	396	417
Kobiet	299	273	226	226	223	220
Mężczyzn	256	198	157	164	173	197

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Ruda Maleniecka wynosiło 4 188,50 PLN, co odpowiada 80.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Gmina Ruda Maleniecka

W gminie Ruda Maleniecka w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 198 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 159 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 28 nowych podmiotów, a 3 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (28) podmiotów zarejestrowano w roku 2020, a najmniej (11) w roku 2013. W tym samym okresie najwięcej (30) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (3) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Ruda Maleniecka najwięcej (6) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (191) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Tabela 50 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020 na terenie Gminy Ruda Maleniecka

Gmina Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Ogółem	162	167	167	175	177	198
zatrudniająca do 9 pracowników	153	158	158	168	170	191
zatrudniająca od 10-49 pracowników	7	7	7	6	6	6
zatrudniająca od 50- 249 pracowników	2	2	2	1	1	1
zatrudniająca od 250- 999 pracowników	0	0	0	0	0	0
zatrudniająca od 1000 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 51 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów i wyrejestrowywanych w latach 2015-2020
w Gminie Ruda Maleniecka

Gmina Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów	13	17	19	23	17	28
Liczba wyrejestrowanych podmiotów	9	12	18	17	12	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

5,6% (11) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 39,4% (78) podmiotów, a 55,1% (109) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Ruda Maleniecka najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (29.6%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25.8%).

Tabela 52 Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2020

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	14	13	11	10	11
przemysł i budownictwo	52	53	56	65	68	78
pozostała działalność	95	100	98	99	99	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rynek pracy

W gminie Ruda Maleniecka na 1000 mieszkańców pracuje 92osób . 44,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 56,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Ruda Maleniecka wynosiło w 2020 roku 14,9% (16,4% wśród kobiet i 13,7% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ruda Maleniecka 239 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 101 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -138. 33,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Ruda Maleniecka pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,3% w przemyśle i budownictwie, a 9,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 53 Pracujący w Gminie Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	293	316	293	296	282

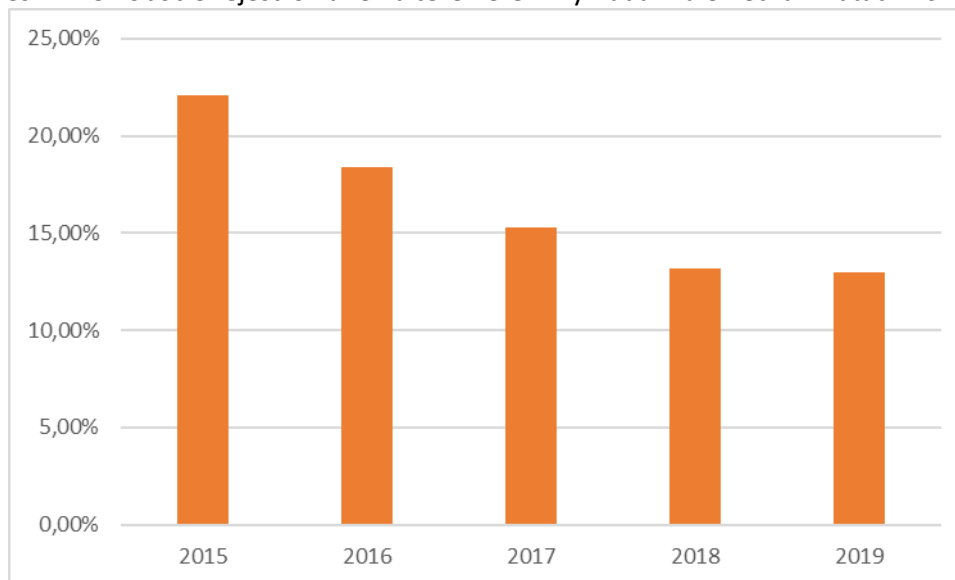
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Kobiet	137	139	141	149	124
Mężczyzn	156	177	152	147	158

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Ruda Maleniecka w ostatnich latach stopniowo spada. W 2019r. wynosiło 13,0% i względem 2015r. stopa bezrobocia spadła o 9,1 p.p.

Wykres 12 Bezrobocie rejestrowane na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS w Powiatowym Urzędzie Pracy w Końskich ma koniec grudnia 2020r. zarejestrowanych było 166 osób bezrobotnych z terenu Gminy Ruda Maleniecka w tym 81 kobiet i 85 mężczyzn.

Tabela 54 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2020

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	248	207	169	147	147	166
Kobiet	108	115	83	72	73	81
Mężczyzn	140	92	86	75	74	85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Ruda Maleniecka wynosiło 4 188,50 PLN, co odpowiada 80.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Podsumowanie

Z roku na rok na obszarze gmin objętych Strategią wzrasta liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W roku 2020 względem roku 2015 odnotowano wzrost o 25 podmiotów.

Tabela 55 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fałków	14	22	17	40	29	18
Ruda Maleniecka	13	17	19	23	17	28
Radoszyce	61	54	62	99	57	67

Diagnoza strategiczna

miasto				37	19	27
obszar wiejski	61	54	62	62	38	40
Razem	88	93	98	162	103	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na obszarze gmin objętych Strategią w ostatnich latach zauważyć można stopniowy spadek stopy bezrobocia. I tak spadek ten najwięcej wyniósł w Rudzie Malenieckiej o 9,1 p.p., następnie Fałków – o 6,9 p.p. oraz w Radoszycach – 5,4 p.p.

Tabela 56 Stopa bezrobocia na terenie Gmin objętych Strategią w latach 2015-2019

STOPA BEZROBOCIA [%]	2015	2016	2017	2018	2019
Fałków	14,50%	10,10%	8,00%	9,40%	7,60%
Ruda Maleniecka	22,10%	18,40%	15,30%	13,20%	13,00%
Radoszyce	17,20%	14,00%	11,90%	11,80%	11,80%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.9 Sport, rekreacja i turystyka

Gmina Fałków

Gmina Fałków to obszar atrakcyjny pod względem turystycznym, nie tylko ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze, ale także na zabytki przeszłości. W Krajowej waloryzacji turystycznej cały obszar gminy Fałków zaliczony został do terenów o dużej przydatności do wypoczynku. Obecnie przebiega tu jeden pieszy szlak turystyczny czerwony Łączna - Diabla Góra. Poza tym występują dobre warunki dla wędrówek narciarskich. Atutem gminy są duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równolegle z agroturystyką i ekoturystyką. Na terenie gminy znajdują się duże kompleksy leśne, jak również przepływająca w północnej części rzeka Czarna. Elementem zagospodarowania turystycznego mogły być też kompleksy stawów rybnych w Skórnicach oraz w pobliżu Fałkowa (pod warunkiem przystosowania ich na cele rekreacyjne). Ponadto w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego gmina została uznana za obszar o najkorzystniejszych warunkach przestrzennych do rozwoju agroturystyki. W gminie zarejestrowane jest gospodarstwo agroturystyczne - Edukacyjne Gospodarstwo Agroturystyczne „SŁONECZNE STAWY”. Obszar gminy zaliczany jest do terenów województwa mało zasobnych w zabytki objęte ewidencją i rejestrem konserwatorskim.

Dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w poszczególnych sołectwach

Część sołectw nie posiada żadnego dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, są to:

- Cermno-Kolonia,
- Papiernia,
- Płaskowice,
- Smyków,
- Stanisławów,
- Studzieniec,
- Sułków,

Najlepiej sytuacja wygląda w Fałkowie – dostęp do boiska wielofunkcyjnego, bieżni poliuretanowej, stadionu piłkarskiego, siłowni zewnętrznej i wewnętrznej, placu zabaw.

Tabela 57 Analiza dostępu poszczególnych sołectw do infrastruktury sportowej

	Sołectwo	boiska	siłownie wewnętrzna	siłownie zewnętrzne	basen	minigolf	stadion lekkoatletyczny	plażówki	kort tenisowy	plac zabaw	Razem
1.	Budy			1						1	2
2.	Czermno	1		1					1	1	4
3.	Czermno-Kolonia										0
4.	Fałków	1	1	1			1		1	1	6
5.	Gustawów									1	1
6.	Olszamowice									1	1
7.	Papiernia										0
8.	Pląskowice										0
9.	Skórnice	1								1	2
10.	Smyków										0
11.	Stanisławów										0
12.	Starzechowice									1	1
13.	Studzieniec										0
14.	Sulborowice									1	1
15.	Sułków										0
16.	Turowice	1								1	2
17.	Wąsosz									1	1
18.	Wola Szkucka									1	1
19.	Zbójno			1						1	2
	Razem	3	1	0	0	0	1	0	2	10	17

Źródło: Urząd Gminy Fałków

Dostęp do bazy noclegowo-gastronomicznej

Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów (na podstawie danych GUS z 2020 roku): inne obiekty hotelowe: 1

Gmina Radoszyce

Infrastruktura sportowa

Na terenie gminy znajduje się aż **7 boisk wielofunkcyjnych**, które są **ogólnodostępne**. W większości są to boiska typu Orlik. Wszystkie boiska są obiektami stosunkowo nowymi, które nie wymagają prac modernizacyjnych. W Radoszycach znajduje się **Gminna Hala Sportowa**, w której m.in. odbywają się treningi np. karate. Na terenie Hali znajduje się również siłownia. Dodatkowe boiska na terenie Gminy to: Boisko do piłki nożnej w **Nadworowie**, Boisko do piłki nożnej w **Węgrzynie**, a także boisko do siatkowej piłki plażowej w **Wyrębowie**. W miejscowości Radoszyce znajduje się również **Stadion** na którym zlokalizowane są boiska do gry w piłkę nożną, siatkówkę plażową, kosza, tenisa, jak również 4 torowa bieżnia i skocznia w dal. Na obiekcie rozgrywane są m.in. mecze Miejskiego Klubu Sportowego „**Partyzant**” w Radoszycach (rok zał. 1947) – będącego drużyną A Klasy ligi świętokrzyskiej. Warto również wspomnieć o siłowni plenerowej, która znajduje się przy ulicy słonecznej. Natomiast miejscowości Kapałów przy szkole podstawowej zlokalizowana jest również sala gimnastyczna, w planach jest budowa kolejnych obiektów przy pozostałych szkołach. W zakresie infrastruktury sportowej istnieje potrzeba modernizacji boiska w Radoszycach na „Lasku” oraz Jakimowicach.

Dostęp do bazy noclegowo-gastronomicznej

Tego typu obiektów na terenie gminy jest bardzo mało pomimo dużych walorów turystyczno – wypoczynkowych jakie obszar ten posiada. Większość obiektów znajduje się w Radoszycach (6), jedno gospodarstwo agroturystyczne znajduje się w sołectwie Gruszka.

Tabela 58 Obiekty noclegowo – gastronomiczne na terenie gminy Radoszyce

Gospodarstwa Agroturystyczne	
L.p.	Nazwa i adres
1.	Marianna i Wiktor Cisek, Gruszka 5, 26-230 Radoszyce

Restauracje/Bary	
L.p.	Nazwa i adres
1.	Pizzeria ROMA, ul. Krakowska 5, 26-230 Radoszyce
2.	Spaccanapoli, Częstochowska 23 b, 26-230 Radoszyce
3.	F.H.U. Fantazja, ul. Krakowska 40, 26-230 Radoszyce
4.	„Bar Zacisze” Krystyna Jankowska, ul. Konecka 50a, 26-230 Radoszyce
5.	„U Bigosa” Rynek 26, 26-230 Radoszyce
6.	Mac Kebab, ul. Konecka 7, 26-230 Radoszyce

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Radoszycach

Gmina Ruda Maleniecka

Analizując dostęp do infrastruktury sportowej w poniższej tabeli zostały wymienione te sołectwa w których istnieją obiekty sportowe.

Tabela 59. Analiza infrastruktury sportowej dostępnej w poszczególnych sołectwach

L.p.	Lokalizacja boisk/siłowni wewnętrznych
1.	Dęba (boisko + siłownia zewnętrzna)
2.	Koliszowy (boisko)
3.	Kołoniec (boisko)
4.	Lipa (boisko)
5.	Młotkowice (boisko)
6.	Ruda Maleniecka (boisko)

Źródło: analiza własna na podstawie danych Urzędu Gminy w Rudzie Malenieckiej

Brak jest infrastruktury sportowej w sołectwach: Cieklińsko, Cis, Dęba-Kolonia, Hucisko, Machory, Maleniec, Strzęboszów, Szkucin, Tama, Wyszyna Fałkowska, Wyszyna Machorowska, Wyszyna Rudzka.

Dostęp do bazy noclegowo-gastronomicznej

Według danych GUS z 2020 roku w gminie Ruda Maleniecka znajdowało się 2 motele (1 ★★, 1 ★). W porównaniu z rokiem 2008 liczba obiektów noclegowych zwiększyła się o 2 obiekty.

Turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo: pochylnia wjazdowa: 1

Obiekty z zapleczem konferencyjnym z siecią WiFi na terenie obiektu: 1

Poniższa tabela prezentuje obiekty turystyczno-gastronomiczne w poszczególnych sołectwach.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 60. Wykaz obiektów turystyczno-gastronomicznych w poszczególnych sołectwach Gminy Ruda Maleniecka

L.p.	Sołectwo	Baza gastronomiczna		Baza noclegowa		RAZEM
		Nazwa i adres	Liczba	Nazwa i adres	Liczba	
1.	Cieklińsko	Gospodarstwo Agroturystyczne, Cieklińsko 53	1			1
2.	Cis					0
3.	Dęba					0
4.	Dęba Kolonia					0
5.	Hucisko					0
6.	Koliszowy	Motel HUZAR, Koliszowy 109B	1	Bar w Motelu HUZAR, Koliszowy 109B	1	2
7.	Kołoniec					0
8.	Lipa					0
9.	Machory	Machorówka – wynajem domków letniskowych, Machory 43	1			1
10.	Maleniec	Zabytkowy Zakład Hutniczy (muzeum), Maleniec 54	1			1
11.	Młotkowice					0
12.	Ruda Maleniecka	1. Restauracja – Motel KAMYK, Ruda Maleniecka 118	1	1. Restauracja – Motel KAMYK, Ruda Maleniecka 118 2. Gospodarstwo Agroturystyczne "Miejsce Środka Lata" Ruda Maleniecka 31	2	3
13.	Strzęboszów					0
14.	Szkucin					0
15.	Tama					0
16.	Wyszyna Fałkowska					0
17.	Wyszyna Machorowska					0
18.	Wyszyna Rudzka					0
Razem			5		3	8

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Rudzie Malenieckiej

2.10 Kultura

Gmina Fałków

Działalność kulturalną na terenie Gminy Fałków świadczy Gminna Biblioteka Publiczna w Fałkowie. Jej celem jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej potrzeby kulturalne mieszkańców, upowszechnianie czytelnictwa oraz kultury lokalnej. Na terenie gminy jest 3 budynki pełniące funkcje świetlic oraz 8 będących równocześnie remizami OSP/świetlicami wiejskimi. Obiekty te zapewniają dostęp do kultury.

Tabela 61 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Fałków

1.	Liczba obiektów pełniących samodzielnie funkcje świetlic działających w wyodrębnionych budynkach	3	w tym wymagających modernizacji	2
2.	Liczba obiektów pełniących funkcje świetlic i remiz OSP	8	w tym wymagających modernizacji	6
3.	Liczba obiektów pełniących wyłącznie funkcje remiz OSP	0	w tym wymagających modernizacji	0
4.	Czy na terenie gminy działa centrum kultury lub inna wyodrębniona jednostka?	Nie, jedynie Gminna Biblioteka		

Źródło: Urząd Gminy Fałków

Tabela 62 Dostęp do infrastruktury społeczno-kulturalnej w poszczególnych sołectwach gminy Fałków

L.p.	SOŁECTWO	BUDYNEK OSP	OSOBNY BUDYNEK ŚWIETLICY	BUDYNEK OSP + ŚWIETLICA STANOWIĄ JEDEN BUDYNEK	BRAK TEGO TYPU OBIEKTÓW
1.	Budy				x
2.	Cermno				x
3.	Cermno-Kolonia			x	
4.	Fałków			x	
5.	Gustawów		x		
6.	Olszamowice		x		
7.	Papiernia				x
8.	Pląskowice				x
9.	Skórnice		x		
10.	Smyków				x
11.	Stanisławów				x
12.	Starzechowice			x	
13.	Studzieniec		x		
14.	Sulborowice		x		
15.	Sułków				x
16.	Turowice			x	
17.	Wąsosz			x	
18.	Wola Szkucka		x		
19.	Zbójno			x	

Źródło: Urząd Gminy Fałków

Według danych z 2020 w gminie Fałków działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 19 699 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 3 pracowników. Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 18 248 wolumenów.

Gmina Radoszyce

Na terenie gminy działa Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Radoszycach mająca status Samorządowej Instytucji Kultury. Jej filię stanowi biblioteka w Wilczkowicach. Według danych GUS z 2020 r. posiadały one księgozbiór liczący 26 005 wolumenów. Ponad to, funkcjonują 2 obiekty pełniące funkcje świetlic, 2 remizy OSP/świetlice wiejskie oraz 2 remizy strażackie. Obiekty te wymagają modernizacji.

Według danych GUS z 2020 w gminie Radoszyce działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 26 005 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 4 pracowników.

Tabela 63 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Radoszyce

1.	Liczba obiektów pełniących samodzielnie funkcje świetlic działających w wyodrębnionych budynkach	2	w tym wymagających modernizacji	2
2.	Liczba obiektów pełniących funkcje świetlic i remiz OSP	2	w tym wymagających modernizacji	2
3.	Liczba obiektów pełniących wyłącznie funkcje remiz OSP	2	w tym wymagających modernizacji	2
4.	Czy na terenie gminy działa centrum kultury lub inna wyodrębniona jednostka?	TAK		

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Radoszyce

Tabela 64 Analiza infrastruktury kulturalnej dostępnej w poszczególnych sołectwach

		BUDYNEK STRAŻNICY OSP	BUDYNEK ŚWIETLICY	STRAŻNICA OSP I ŚWIETLICA STANOWIĄ JEDEN BUDYNEK	SOŁECTWO/OSIEDLE NIE POSIADA TEGO TYPU BUDYNKÓW
1.	Filipy				x
2.	Górniki				x
3.	Grębosze				
4.	Grodzisko				
5.	Gruszka				x
6.	Huta				x
7.	Jacentów				x
8.	Jakimowice	TAK	TAK	TAK	
9.	Jarząb				x
10.	Jóźwików				x
11.	Kaliga				x
12.	Kapałów				x
13.	Kłucko				x
14.	Lewoszków				x
15.	Łysów				x
16.	Momocicha				x
17.	Mościska Duże		TAK		

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

18.	Mościska Małe				x
19.	Mularzów				x
20.	Nadworów				x
21.	Nalewajków				x
22.	Pakuły				x
23.	Plenna				x
24.	Podlesie				x
25.	Radoska				x
26.	Radoszyce	TAK			
27.	Salachowy Bór				x
28.	Sęp				x
29.	Szóstaki				x
30.	Węgrzyn	TAK	TAK		
31.	Wilczkowice	TAK	TAK		
32.	Wiosna				x
33.	Wisy				x
34.	Wyrębów				x
35.	Zychy				x

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Radoszycach

Gmina Ruda Maleniecka

Działalność kulturalną na terenie samorządu świadczy Gminna Biblioteka Publiczna w Rudzie Malenieckiej. Na terenie Gminy funkcjonuje aż 13 budynków mogących pełnić funkcje kulturalne w tym 6 świetlic, 5 remiz OSP/świetlic wiejskich oraz 2 remizy OSP. Znaczna część budynków wymaga remontu i doposażenia.

Tabela 65 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Ruda Maleniecka

1.	Liczba obiektów pełniących samodzielnie funkcje świetlic działających w wyodrębnionych budynkach	6	w tym wymagających modernizacji	5
2.	Liczba obiektów pełniących funkcje świetlic i remiz OSP	5	w tym wymagających modernizacji	3
3.	Liczba obiektów pełniących wyłączenie funkcje remiz OSP	2	w tym wymagających modernizacji	2
4.	Czy na terenie gminy działa centrum kultury lub inna wyodrębniona jednostka?	NIE		

Źródło: Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej

Tabela 66. Analiza infrastruktury kulturalnej dostępnej w poszczególnych sołectwach gminy Ruda Maleniecka

Sołectwo	BUDYNEK OSP	BUDYNEK ŚWIETLICY	BUDYNEK OSP + ŚWIETLICA STANOWIĄ JEDEN BUDYNEK	BRAK TEGO TYPU OBIEKTÓW
1. Cieklińsko		TAK		
2. Cis		TAK		
3. Dęba			TAK	
4. Dęba - Kolonia				TAK
5. Hucisko		TAK		
6. Koliszowy	TAK			

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

7. Kołonec			TAK	
8. Lipa	TAK			
9. Machory				TAK
10. Maleniec				TAK
11. Młotkowice	TAK	TAK		
12. Ruda Maleniecka			TAK	
13. Strzęboszów				TAK
14. Szkucin		TAK		
15. Tama				TAK
16. Wyszyna Fałkowska			TAK	
17. Wyszyna Machorowska				TAK
18. Wyszyna Rudzka				TAK

Źródło: Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej

Brak dostępu do tego typu infrastruktury w sołectwach: Dęba-Kolonia, Machory, Maleniec, Strzęboszów, Tama, Wyszyna Machorowska i Wyszyna Rudzka.

Według danych z 2020 w gminie Ruda Maleniecka działała 1 biblioteka publiczna posiadająca księgozbiór liczący 13 568 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 4 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach. Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 20 024 wolumeny.

Podsumowanie

W każdej gminie objętej Strategią znajduje się biblioteka. Zauważalny jest niestety spadek liczby czytających. W związku z czym konieczne jest wzmacnianie kulturotwórczej roli bibliotek oraz promocja czytania. W obszarze kultury mocną stroną gmin są liczne obiekty typu świetlice czy remizy OSP.

2.11 Dziedzictwo kulturowe

Gmina Fałków

Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków architektonicznych. Są to przede wszystkim obiekty sakralne oraz dawne rezydencje wiejskie z parkami.

Tabela 67 Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Fałków

L.p.	Data wpisu	Miejscowość	Zabytek	Numer w rejestrze
1.	26.04.2007r.	Czermno	Zespół kościoła parafialnego na który składają się: kościół, kaplica przedpogrzebowa	A.10/1-2
2.	nie dotyczy	Czermno	Cmentarz przykościelny	nie dotyczy
3.	nie dotyczy	Czermno	Cmentarz Parafialny	nie dotyczy
4.	nie dotyczy	Czermno	Kapliczka murowana, połowa XIX wieku	nie dotyczy

Diagnoza strategiczna

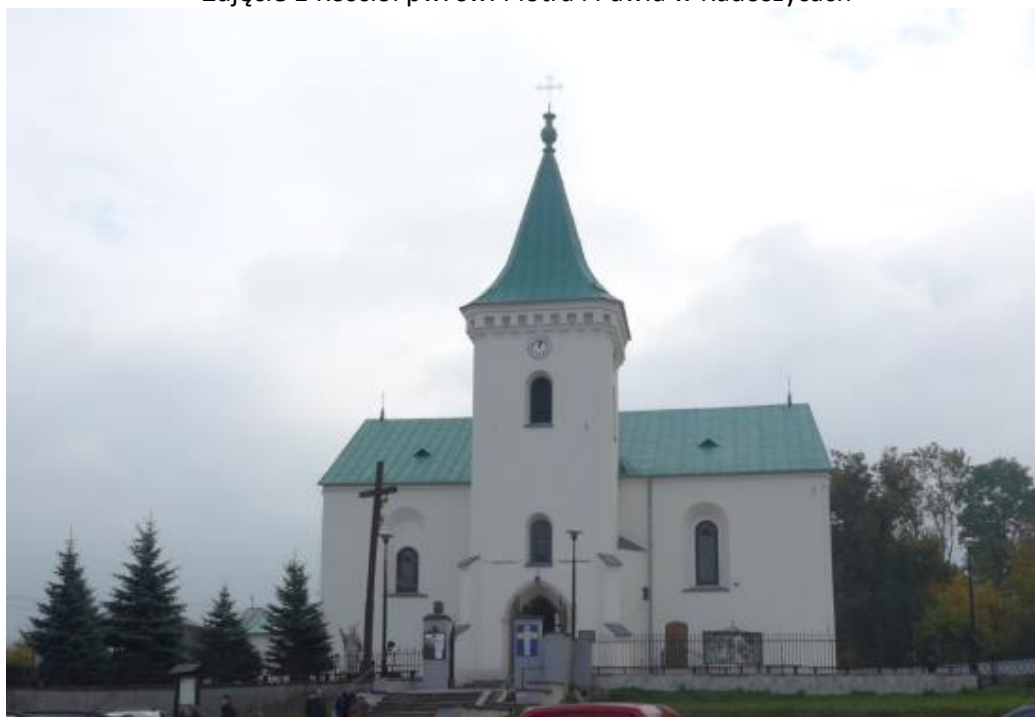
5.	nie dotyczy	Fałków	Układ urbanistyczny (rozplanowanie osady)	nie dotyczy
6.	14.06.2013r.	Fałków	Kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy	A.911/1
7.	14.06.2013r.	Fałków	Teren dawnego cmentarza przykościelnego w granicach ogrodu	A.911/2
8.	nie dotyczy	Fałków	Plebania lata 20 XX w.	nie dotyczy
9.	30.03.2010r.	Fałków	Zespół dworski, na który składają się: ruina dworu obronnego (zamku), oficyna dworska (czworak), gorzelnia (obecnie dwór), pozostałości parku	A.479/1-4
10.	nie dotyczy	Fałków	Cmentarz parafialny	nie dotyczy
11.	nie dotyczy	Fałków	Cmentarz z I wojny światowej	nie dotyczy
12.	22.02.2010r.	Skórnice	Zespół dworski, na który składają się: dawny dwór, spichlerz, park	A.480/1-3
13.	22.02.2010r.	Starzechowice	Park dworski	A.481
14.	nie dotyczy	Rudzisko	Drewniany młyn wodny (wraz z historycznym wyposażeniem i pozostałościami układu wodnego) - początek XX wieku	nie dotyczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz danych Urzędu Gminy Fałków

Gmina Radoszyce

W obrębie Gminy Radoszyce na terenie poszczególnych sołectw uwagę przykuwają liczne kaplice, kapliczki przydrożne oraz kuźnie.

Zdjęcie 1 Kościół pw. św. Piotra i Pawła w Radoszycach

Fot: GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

Najcenniejszym zabytkiem Gminy Radoszyce jest Kościół Parafialny pod wezwaniem św. Piotra i Pawła z XVII w, 1846, nr rej.: A.493 z 26.02.1957 i z 15.06.1967³. Stoi na miejscu kaplicy królewskiej

³ Dane ze strony Narodowego Instytutu Dziedzictwa. http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_

św. Huberta. Na froncie budowli widnieje napis: „ECCLESIA HAEC FVNDATA ANNO DOMINI MILESIMO QUARTO”, z czego można wnosić, że jej początki mogą sięgać roku 1004, a więc pierwszych lat chrześcijaństwa w Polsce⁴.

Ważnym zasobem materialnym wartości kulturowych są zachowane pod ziemią fundamenty zamku Kazimierza Wielkiego; pozostałości archeologiczne po średniowiecznych hutach szkła w miejscowościach: Kapałów, Lewosów, Łysów, Mularzów, Huta⁵. Na uwagę zasługują również: układ urbanistyczny w starej części; zabudowa mieszkaniowa zagrodowa w obrębie rynku, domy mieszkalne, 3 kapliczki charakterystycznie usytuowane przy rozdrożu ulic, zespół dworu z najcenniejszym zabytkiem w postaci piwnicy tzw. "Winiarni" z XVI wieku, cmentarz żydowski; charakterystyczne elementy zarówno w nowej jak i starej zabudowie Radoszyc – brama wjazdowa na wewnętrzne podwórze gospodarcze oraz ściany narożnik budynku⁶.

Zdjęcie 2. Cmentarz żydowski w Radoszycach

Źródło: <http://fotopolska.eu/foto/734/734327.jpg>

Na terenie Gminy można znaleźć liczne miejsca pamięci narodowej związane z udziałem miejscowej ludności w walce partyzanckiej podczas II wojny światowej (m.in. w miejscowościach Gruszka, Wilczkowice, Grębosze, Radoszyce i Zychy).

w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/stan%20na%2030.06.2015%20poprawki/SWT-rej.pdf

⁴ Przewodnik po ziemi koneckiej Wyd. Towarzystwo Wspierania Rozwoju Powiatu „Wszechnica Konecka” Starostwo Powiatowe w Końskich.

⁵ Dane ze strony Urzędu Gminy w Radoszyce

⁶ http://radoszyce.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=3&menu=4&strona=1

Zdjęcie 3. Pomnik upamiętniający walki partyzantów i żołnierzy AK z okupantem hitlerowskim na terenie Gminy Radoszyce

Fot: GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

Gmina Ruda Maleniecka

Na obszarze gminy występują obiekty będące pod ścisłą ochroną konserwatorską wpisane do rejestru dóbr kultury, jak i pozostałe będące w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach. Do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego (stan na 31.12.2020.) wpisano

Tabela 68 Zabytki na terenie Gminy Ruda Maleniecka wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Świętokrzyskiego

Miejscowość	Zabytek	Numer w rejestrze
Lipa	1) kościół par. pw. św. Wawrzyńca 2) teren cmentarza przykościelnego w granicach ogrodzenia 3) ogrodzenie kościelne, murowane, wraz z bramami i furtkami; 4) dzwonnica murowana;	A.494
Maleniec	zespół zakładu przemysłowego, w tym: zakład, układ wodny	A.495/1-2
Ruda Maleniecka	zespół podworski, w tym: kaplica, park, dwór	A.496/1-3
	cmentarz wojenny	A.497

Źródło: Rejestr Zabytków Województwa Świętokrzyskiego (stan czerwiec 2021)

Pomniki i miejsca pamięci

Pomnik Powstańców Uroczysko Ormanicha w Szkucinie

Na niewielkiej polanie – uroczysku leśnym znajduje się mogiła powstańców, którzy tu mieli swoje obozowisko i zostali otoczeni przez Rosjan w 1863r.

Na powstańczej mogile znajduje się nagrobek z kamiennych płyt z napisem „Na pamiątkę poległym w roku 1863”, z boku informacja, że fundowali go w 1918 roku Wanda i Władysław Jankowscy, właściciele Maleńca i Rudy Malenieckiej. Według tradycji w ogrodzonej drewnianym płotkiem mogile spoczywa 17 powstańców (możliwe, że jest ich więcej). Część powstańców zginęła w walce, część schwytali Rosjanie i powiesili. Według przekazywanych ustnie opowieści szubienica miała się znajdować na gałęzi dębu, który rośnie przy drodze na polanę. Drzewo ma około 250 lat i jest nazywane Dębem Śmierci lub Wisieluchem. Samo zaś uroczysko z polaną swoją nazwę Ormanicha zawdzięcza temu, że właścicielem lasu był niegdyś Orman. Oprócz powstańczej mogiły znajduje się tam ustawiony w 2000 roku głaz z napisem: *Bohaterom narodu polskiego*. W kwietniu odbywają się tu patriotyczne uroczystości.

Zdjęcie 4 Pomnik Powstańców Uroczysko Ormanicha w Szkucinie

Źródło: Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej

Pomnik Marianny Cel „Tereski” w Cisie

Zdjęcie 5 Pomnik Marianny Cel ps. „Tereska” w Cisie

Źródło: Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej

Marianna Cel ps. „Tereska” była hubalczykiem, jedyną kobietą-żołnierz w oddziale mjr Henryka Dobrzańskiego. Na podstawie wpisu w Wikipedii czytamy:

„Przeprowadzała żołnierzy we wrześniu 1939 bezpiecznymi ścieżkami przez okoliczne lasy, a następnie z własnej inicjatywy przecinała niemieckie linie telefoniczne. Po zobaczeniu patrolu ułanów zapagnęła wstąpić do oddziału. Została w Cisie po najściu Niemców na wieś. Była indagowana, ale przez nikogo nie została zdradzona. Wyjechała ze wsi i przybyła do Bielaw w wigilię Bożego Narodzenia. Została w oddziale po jego demobilizacji. Była uczestnikiem patrolu na posterunek policji w Chlewiskach, a podczas boju pod Huckiskiem opatrywała rannych. Za odwagę wykazaną podczas tego ostatniego starcia została awansowana do stopnia starszego ułana. Wyjechała z zadaniem zleconym przez „Hubala” przed ostatnią walką oddziału pod Anielinem. Po śmierci majora Dobrzańskiego mieszkała w Rzeczy, a później wyjechała do Warszawy. Była poszukiwana przez Niemców. Przez pewien czas jeździła jako łączniczka na trasie Warszawa- Lwów, a później (w 1942) wszelki ślad po niej zaginął”⁷.

Obelisk w Rudzie Malenieckiej

W hołdzie poległym, na początku września każdego roku władza samorządowe Gminy Ruda Maleniecka organizują uroczystość patriotyczną, przy pomniku poświęconym Bohaterom Września 1939 r. w Rudzie Malenieckiej. Uroczystość rozpoczyna wciągnięcie Flagi na Maszt i wspólne odśpiewanie Hymnu Narodowego. Następnie odbywa się uroczysta mszy św. , wystąpienia zaproszonych gości, złożenie przez delegacje wiązanek kwiatów i zapalenie zniczy.

Zdjęcie 6 Obelisk w Rudzie Malenieckiej

Źródło: Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej

Na terenie gminy podejmowane są liczne inicjatywy kulturalne. Wszystkie one sprzyjają promowaniu dziedzictwa oraz niepowtarzalnego dorobku duchowego i materialnego Gminy wpływając zarazem na jej rozwój.

⁷ Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Marianna_Cel

2.12 Środowisko przyrodnicze i jego ochrona

Gmina Fałków

Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i geologia

Pod względem fizyczno - geograficznym (J. Kondracki 1994) gmina Fałków leży w obrębie prowincji - Wyżyna Małopolska, makroregionu Wyżyna Przedborska, na granicy dwóch mezoregionów: Wzgórz Opoczyńskich i Wzgórz Łopuszańskich. Teren gminy jest ukształtowany przez rzeźbę pochodzenia polodowcowego o charakterze silnie zdenudowanym, silnie falistą z niewielkimi wzniesieniami o wysokościach względnych około kilkunastu metrów i słabo zaznaczonymi pagórkami wydmyowymi. Krajobraz gminy jest urozmaicony przez niewielkie wierzchołki pagórków moreny czołowej (na południe od Czerdna). W południowej części gminy natrafia się na liczne głazy narzutowe. Na wychodniach skał wapiennych występują niewielkie zbiorowiska kserotermiczne. Obszar gminy porożcinany jest różnorodnymi formami dolinnymi o największej, najbardziej płaskiej dolinie Czarnej Malenieckiej w północnej części gminy. Doliny rzeczne porożcinane są gęstą siecią rowów melioracyjnych. Pod względem geologicznym obszar gminy leży na północno - zachodnim mezozoicznym obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich, które otacza ich trzon paleozoiczny. Starsze podłoże przykryte jest osadami czwartorzędowymi. Są to głównie gliny zwałowe, mułki i łyły zastoisłowe oraz piaski i żwiry fluwioglacjalne. W wielu miejscach poprzykrywane są one zwietrzelinami, deluwiami oraz piaskami eolicznymi. Doliny rzeczne wypełniają piaski, mady i torfy. Mięższłość osadów czwartorzędowych na terenie gminy wynosi od kilku metrów (okolicie Czerdna) do kilkudziesięciu metrów w rejonie Turowic (około 40,0 m). Klimatycznie rejon gminy leży na pograniczu zachodnio- i wschodniomałopolskich regionów klimatycznych. Średnia roczna temperatura wynosi około 7,5°C. Średnie opady atmosferyczne osiąają wartość 600 – 650 mm rocznie. Wiatry przeważają z kierunków zachodnich i południowo - zachodnich. Tereny leśne na obszarze gminy obejmują 5 516,87 ha, co stanowi około 44,02% jej powierzchni (w tym obszary państwowe to 3 892,92 ha, a prywatne – 1 623,95 ha). Największe kompleksy leśne występują w północno - zachodniej i północno - wschodniej części gminy. Do najważniejszych gatunków tworzących lasy należą sosny z domieszką drzew liściastych takich jak dęby i brzozy. Siedliska na terenie lasów tworzą bory świeże i mieszane z domieszką olsów i borów bagiennych. W podszycie: leszczyna, trzmielina, kruszyna, jarzębina oraz głóg i dereń. Niektóre okazy sosen w lasach zaliczono do VI – VII klasy z uwagi na wiek ponad 100 lat. Lasy Państwowe na terenie gminy pozostają w administracji Nadleśnictwa Przedbórz (RDLP w Łodzi). Największe powierzchnie lasów prywatnych występują w sołectwach: Fałków, Budy, Czerdna, Starzechowice i Smyków, natomiast najmniejsze ich powierzchnie to sołectwa Sulborowice i Turowice. Większość kompleksów leśnych utraciła swój naturalny charakter przez dominację monokultury sosny rosnącej szybciej. W przypadku lasów prywatnych zagrożeniem dla nich jest duże rozdrobnienie tych kompleksów. W pierwotnym, uchwalonym w 2000 roku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Fałków pod dolesienia przewidywano około 1 250,0 ha, co pozwoliłoby uzyskać około 64,0% udziału lasów w powierzchni gminy i stanowiłoby jeden z większych wskaźników lesistości w województwie. Trzy zespoły zieleni wysokiej występują w: - Fałkowie - park podworski (19,3 ha), - Skórnicach - park podworski (2,1 ha), - Starzechowicach - park podworski (1,4 ha). Obszar gminy charakteryzuje duże bogactwo fauny. Do gatunków najbardziej pospolitych zwierzęcy należą: sarna, lis, dzik, zajęć, nornica ruda, kret, ryjóćka, borsuk, gronostaj oraz gacki. Z owadów najliczniej reprezentowane są motyle (z chronionym prawnie paziem królowej). Stwierdzono występowanie około 20 gatunków ryb (karp, brzana, szczupak, leszcz, ukleja, kleń). Gady i płazy reprezentują: traszka grzebieniasta, ropucha paskółka, kumak nizinny, rzekotka, jaszczurka zwinka. Grupę ptaków reprezentują: sikorka bogatka, szpak, drozd, grubodziób, rudzik, świstunka leśna, pierwiosnek, potrzyszcz, trznadel, kuropatwa, pliszka. Na obszarze gminy występuje sześć obwodów łowieckich. Przeważającą część powierzchni gminy zajmuje obwód łowiecki (nr 76) wyłączony, będący ośrodkiem hodowli zwierzęcy. Podstawowe zwierzęta łowne na terenie gminy to:

jeleń, łos, sarna, dzik, lis, zając, bażant, kuropatwa oraz dzika kaczka. Kondycja biotyczna środowiska przyrodniczego gminy ma duży wpływ na ponadlokalne układy przyrodnicze, z którymi utrzymuje więzi. Zagrożeniem dla systemu powiązań ekologiczno - przyrodniczych są tworzone szlaki komunikacyjne, zabudowania oraz napowietrzne linie energetyczne stanowiące liniowe bariery ekologiczne.

Wody podziemne

Rejon gminy Fałków położony jest w podregionie małopolsko - sulejowskim, który jest częścią regionu wokół świętokrzyskiego. Poziomem wodonośnym o charakterze użytkowym są tu utwory piaskowo - mułowcowe jury dolnej i triasu górnego. Lokalnie występuje poziom użytkowy w piaskach żwirach czwartorzędowych, ujmowany studniami kopanymi. - Jurajski poziom wodonośny jest podstawowym zbiornikiem użytkowym i na terenie gminy Fałków, związany jest z kompleksem piaskowcowym, wykształconym w postaci spękanych piaskowców przewarstwionych ilowcami, oraz żwirów i zlepieńców przewarstwionych niewodonośnymi ilami i mułowcami. Jest to zbiornik szczelinowo - porowy. Wody tego poziomu ujmowane są przez studnie wiercone ujęcia w Fałkowie i Czerminie. Zbiornik ten nie posiada warstwy izolującej i jest wrażliwy na zanieczyszczenie Czwartorzędowy poziom wodonośny – o większym znaczeniu występuje w aluwialnych holocenowych rzeki Czarnej Malenieckiej i jej dopływów, jak również w lodowcowych i wodnolodowcowych piaskach zlodowacenia południowo- i środkowopolskiego. Jest to zbiornik o charakterze porowym. Zwierciadło wody jest swobodne, występuje na głębokości od kilkudziesięciu cm do 10 m, a lokalnie do 20 m (rejon wsi Stanisławów). Wahanie stanów wody są tu zależne od stanów wody w rzekach i ciekach oraz od odpadów atmosferycznych i roztopów. Stanowi on istotne źródło zaopatrzenia ludności w wodę za pomocą studni kopalnych. Teren gminy Fałków zlokalizowany jest poza obszarami występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wymagających szczególnej ochrony. Dla ujęć wody tworzy się strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej, w których obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. Ich zakres wynika z zapisów art. 53 i 54 Prawa wodnego. Studnie komunalnych ujęć wodnych posiadają strefy ochrony bezpośredniej w obrębie ogrodzenia ujęcia wody. Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia. Na terenie gminy ujęcie wody podziemnej w Czerminie posiada strefę ochrony bezpośredniej o szerokości 30 m oraz strefę ochrony pośredniej – 50 m.

Jakość wód

Na terenie gminy Fałków brak jest punktów regionalnej sieci monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych. Jakość zbiorników wód podziemnych określona jest na podstawie badań w punktach krajowej i regionalnej sieci monitoringu znajdujących się w sąsiedztwie gminy. We wszystkich punktach monitorujących wody jurajskiego poziomu wodonośnego dominuje klasa jakości Ib, charakteryzująca wody wysokiej jakości nadające się do bezpośredniego spożycia lub po prostych zabiegach uzdatniających. Wody czwartorzędowe posiadają klasę III z uwagi na przekroczenia azotanów.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Fałków znajduje się w dorzeczu rzeki Wisły, w zlewni II-rzędu rzeki Pilicy. Sieć hydrograficzną na terenie gminy tworzą: - rzeka Czarna Maleniecka, odwadniająca północno - wschodnią część gminy – prawobrzeżny dopływ Pilicy, charakteryzująca się spadkiem rzędu 0,8%, - rzeka Struga, odwadniająca południowo - zachodnią część gminy, prawobrzeżny dopływ Pilicy, - rzeka Barbarka, odwadniająca środkową część gminy, lewobrzeżny dopływ Czarnej Malenieckiej. Rzekom towarzyszy sieć małych bezimiennych cieków, zasilanych wodą z licznych rowów melioracyjnych. Na terenie gminy większe zbiorniki wód powierzchniowych stanowią stawy rybne, z których największe występują w rejonie wsi Skórnice (powierzchnia 70 ha). Brak jest na terenie gminy zbiorników o charakterze typowo rekreacyjnym, najbardziej predysponowane są do tego tereny położone w dolinie rzeki Strugi – w rejonie wsi Smyków i rzeki Greszczynianki we wsi Zbójno. Na terenie gminy

Fałków nie prowadzi się monitoringu wód powierzchniowych. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych na terenie gminy powodują „dzikie” zrzuty nieczystości komunalnych z gospodarstw domowych, wprost do gruntu, rzek lub odprowadzane do szamb, skąd wywożone są wprost na pola uprawne i łąki, a najczęściej do rowów melioracyjnych. Gmina posiada bardzo niski stopień skanalizowania, większość gospodarstw domowych nie posiada szamb lub są one nieszczelne. Zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych są również spływy powierzchniowe z użytków rolnych zawierające pozostałości środków ochrony roślin.

Obszary chronione

Na terenie Gminy Fałków zlokalizowane są:

- 1 Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000,
- 1 obszar chronionego krajobrazu (Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu),
- 1 pomnik przyrody – dęby szypułkowe 2 szt.
- użytki ekologiczne – razem 20 o powierzchni 46,9 ha

Na terenie gminy nie występują:

- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000,
- parki narodowe,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- rezerваты przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne.

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000 - Dolina Czarnej PLH260015

Na terenie gminy Fałków Obszar NATURA 2000 zajmuje powierzchnię 132,84 ha (wschodnia i północna część gminy). Obszar obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów oraz lasami. Obszar źródliskowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Tereny źródliskowe Czarnej zajmują największe na tym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie (niedaleko od koryta) w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeką na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna). Czarna posiada niewiele dopływów. Większość z nich to małe bezimienne ciek. Największe znaczenie mają 4 dopływy: Krasna (ostoja Natura 2000 „Dolina Krasnej”), Czarna Taraska, Plebanka i Barbarka (teren gminy Fałków).

Obszar chronionego krajobrazu

Południowa część gminy o powierzchni 1 614,7 ha objęta jest ochroną jako **Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu**, który położony jest na terenie otuliny Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Tereny te objęte są ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i zróżnicowaną rzeźbę i krajobraz oraz pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Obszar ten ma z założenia pełnić rolę ochronną wobec Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Obszar ten wyróżnia się urozmaiconym krajobrazem z wieloma cennymi stanowiskami występowania chronionych roślin i zwierząt. Obejmuje swym zasięgiem doliny rzek Pilicy oraz Czarnej Włoszczowskiej, a także fragmenty Wzniesień Opoczyńskich i Łopuszańskich. Charakteryzuje się głównie krajobrazem rolniczym i w niewielkim stopniu obejmuje ekosystemy leśne. Teren ten przeznaczony jest do rozwoju wielu form rekreacji. Ze względu na bliskość Przedborskiego Parku Krajobrazowego stanowi on dobre miejsce na usytuowanie bazy noclegowej i turystyki pobytowej.

Na terenie Parku Krajobrazowego i Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajdują się bogate i dobrze wykształcone zbiorowiska szaty roślinnej: torfowiskowe, szuwarowe, wodne, murawy kserotermiczne itp. Występują tutaj liczne stanowiska gatunków chronionych, a także

zagrożonych wyginięciem, znajdujących się na czerwonej liście roślin zagrożonych w Polsce. W zakresie fauny występują miejsca lęgowe i ostoje gatunków chronionych, gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem, rzadkich i bardzo rzadkich. Między innymi występuje stanowisko lęgowe bociana czarnego i orła bielika – gatunków zagrożonych w skali Europy.

Zdjęcie 7 Bocian czarny i orzeł bielik Źródło: wikipedia

Pomniki przyrody

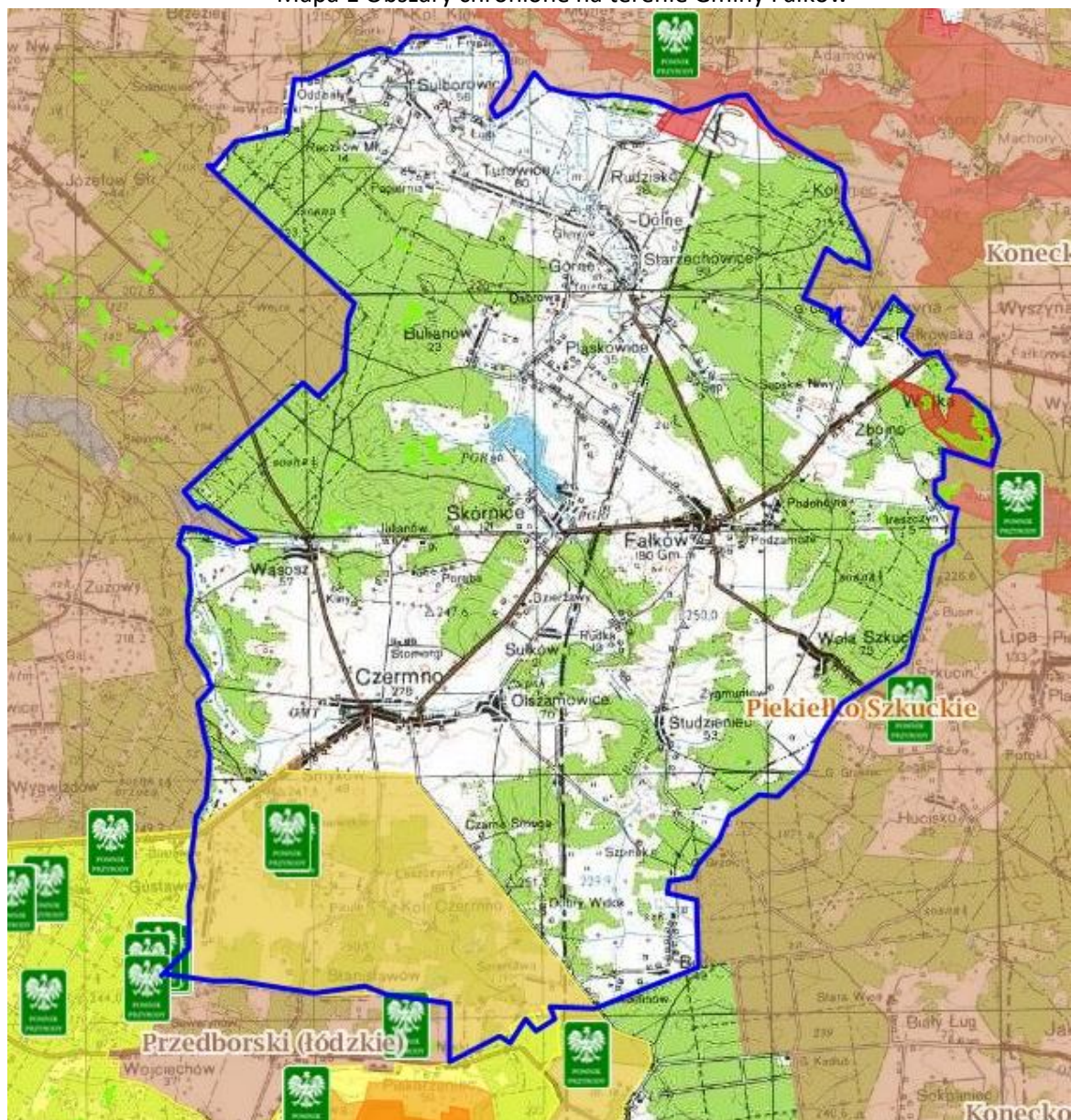
Jedyny zarejestrowany pomnik przyrody żywej - 2 dęby szypułkowe (nr rej. 723) w wieku ok. 250 lat, o obwodzie 370 i 380 cm oraz wysokości 35 m – zlokalizowane są na działce nr 594/1 w m. Smyków w okolicach miejscowości Smyków-Boroniewskie.

Tabela 69 Pomniki przyrody na terenie Gminy Fałków

Numer w rej. RDOŚ	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia	Opis pomnika	Miejscowość	Sołectwo	Nr działki
723	dęby szypułkowe szt. 2	25.05.2000	w wieku około 250 lat	w okolicach miejscowości Boroniewskie	Smyków	594/1

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach, stan na czerwiec 2016

Mapa 1 Obszary chronione na terenie Gminy Fałków

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Legenda: ■ Rezerwat ■ Parki Krajobrazowe ■ Parki Narodowe ■ Obszar Chronionego Krajobrazu ■ Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe ■ Natura 2000 – obszary ptasie ■ Natura 2000 Obszary siedliskowe

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Fałków występują **użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 46,9 ha**. Są to bagna i torfowiska zlokalizowane na terenach należących do Lasów Państwowych leśnictwa Fałków (8 obiektów), Płaskowice (6 obiektów), Skórnice (4 obiekty) i Starzechowice (3 obiekty). Są to tereny trudne do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, a z drugiej strony bardzo cenne z przyrodniczego punktu widzenia.

Diagnoza strategiczna

Tabela 70 Użytki ekologiczne na terenie Gminy Fałków

Lp	Nr rejestrowy RDOŚ w Kielcach	Nazwa użytku ekologicznego(jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Rodzaj użytku ekologicznego(jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia	Pow. [ha]	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gmina	Obręb ewid.	Opis lokalizacji
1.	51	Bagno i torfowisko	bagno	2002-02-19	0,58	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Fałków	oddział leśny 297 f w leśnictwie Fałków, obrębie Reczków Nadleśnictwa Przedbórz
2.	53	Bagno i torfowisko	bagno	2002-02-19	1,03	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Fałków	oddział leśny 313 h w leśnictwie Fałków w obrębie Reczków Nadleśnictwa Przedbórz
3.	54	Bagno i torfowisko	bagno	2002-02-19	0,98	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Fałków	oddział leśny 313 k w leśnictwie Fałków w obrębie Reczków Nadleśnictwa Przedbórz
4.	72	Bagno	bagno	2002-02-19	6,88	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Zbójno	oddział 301a i 302a w leśnictwie Fałków

Diagnoza strategiczna

5.	73	Bagno	bagno	2002-02-19	0,75	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Zbójno	oddział 301f i 305b w leśnictwie Fałków
6.	74	Bagno	bagno	2002-02-19	1,59	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Zbójno	oddział 303 d w leśnictwie Fałków
7.	75	Bagno	bagno	2002-02-19	13,96	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Zbójno	oddział 305 d i 306 b w leśnictwie Fałków
8.	77	Bagno	bagno	2002-02-19	0,32	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Sulborowice	oddział 221 g w leśnictwie Płaskowice
9.	78	Bagno	bagno	2002-02-19	0,31	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Sulborowice	oddział 218 j w leśnictwie Płaskowice

Diagnoza strategiczna

10.	79	Bagno	bagno	2002-02-19	0,9	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Sulborowice	oddział 219 f w leśnictwie Płaskowice
11.	80	Bagno	bagno	2002-02-19	0,59	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Sulborowice	oddział 228 i w leśnictwie Płaskowice
12.	81	Bagno	bagno	2002-02-19	3,8	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Skórnice	oddział 252 b i c leśnictwa Płaskowice
13.	82	Bagno	bagno	2002-02-19	5,92	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Skórnice	oddział 257 b w leśnictwie Płaskowice
14.	83	Bagno	bagno	2002-02-19	0,29	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Skórnice	oddział 253 n w leśnictwie Skórnice

Diagnoza strategiczna

15.	84	Bagno	bagno	2002-02-19	0,22	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Skórnice	oddział 253 o w leśnictwie Skórnice
16.	85	Bagno	bagno	2002-02-19	0,47	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Skórnice	oddział 253 c w leśnictwie Skórnice
17.	86	Bagno	bagno	2002-02-19	6,43	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Skórnice	oddział 255 d w leśnictwie Skórnice
18.	87	Bagno	bagno	2002-02-19	0,8	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Wola Szkucka	oddział 331 f w leśnictwie Starzechowice
19.	88	Bagno	bagno	2002-02-19	0,26	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Wola Szkucka	oddział 332 b leśnictwa Starzechowice

Diagnoza strategiczna

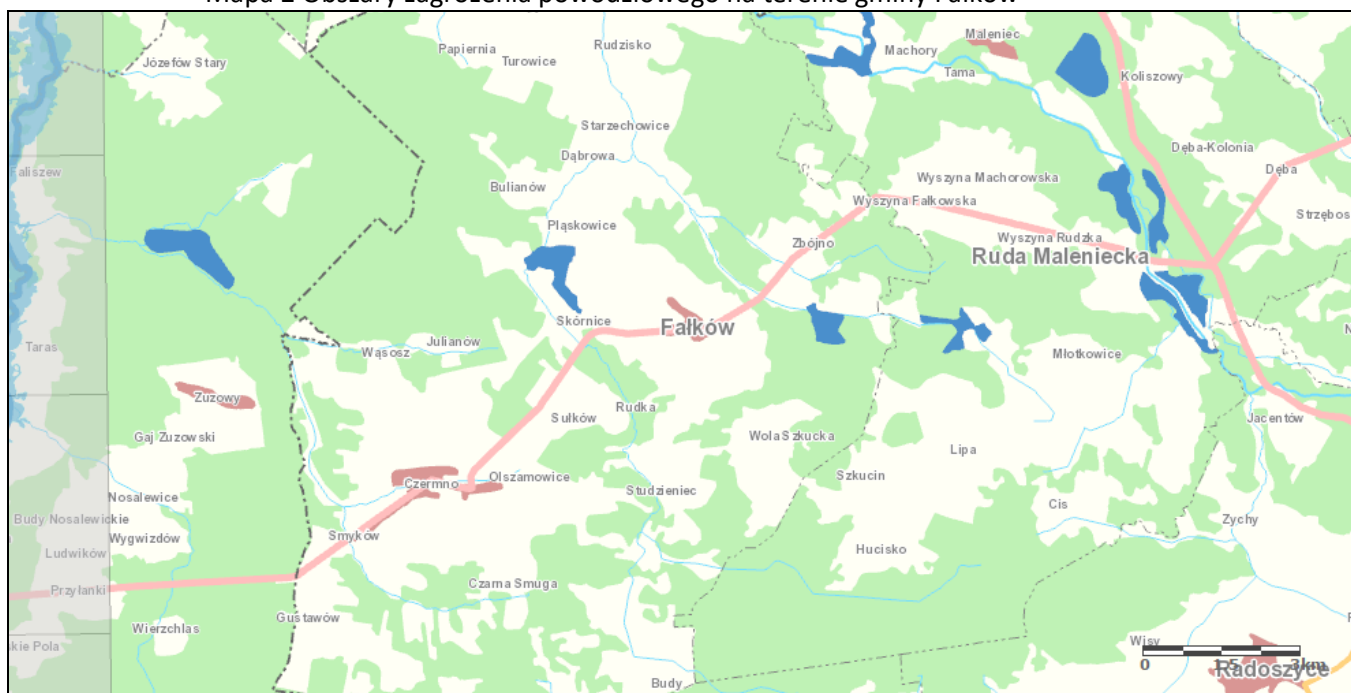
20.	89	Bagno	bagno	2002-02-19	0,4	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Fałków	Wola Szkucka	oddział 334 g w leśnictwie Starzechowice
-----	----	-------	-------	------------	-----	--	--------	--------------	--

Źródło: Rejestr RDOŚ w Kielcach

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy

Gmina Fałków nie jest położona na obszarze zagrożonym powodzią, co przedstawia poniższa mapa.

Mapa 2 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie gminy Fałków

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Legenda

Obszar zagrożenia powodziowego

■ Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi Q 0,2% - raz na 500 lat

Drogi

krajowe —

wojewódzkie —

Pokrycie terenu ■ wody powierzchniowe ■ tereny zantropogenizowane ■ tereny rolne ■ lasy

Gmina Radoszyce

Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i geologia

Pod względem geologicznym teren gminy Radoszyce położony jest w obrębie północnej części osłony mezozoicznej Gór Świętokrzyskich, zbudowanej z osadów triasu i jury. Przeważająca część utworów starszego podłoża przykryta jest osadami plejstoceńskimi (głównie lodowcowymi) i holoceniowymi. Najstarszymi utworami geologicznymi odsłaniającymi się na powierzchni terenu są grubo ławicowe piaskowce stanowiące środkowe ogniwo pstręgo piaskowca. Trias – na obszarze gminy reprezentowany jest przez wszystkie jego ogniwa: piaskowiec pstry, wapień muszlowy i kajper. Osady piaskowca pstręgo występują głównie w południowej części omawianego terenu w rejonie Wilczkowic, Mularzowa, Kłucka. Reprezentowane są przez grubo ławicowe piaskowce wiśniowe, piaskowce z przewarstwieniami mułowców i mułowce z przewarstwieniami piaskowców. Są to grunty dobre dla budownictwa a ich warunki budowlane pogarszają się w miarę występowania spękań i zaburzeń tektonicznych. Osady wapienia muszlowego odsłaniają się na powierzchni w okolicy Jakimowic i Grodziska. Reprezentowane są przez wapień szary i krystaliczny oraz wapień marglisty. Utwory kajperu odsłaniają się również w okolicy Jakimowic, są to mułowce przechodzące w iltowce i piaskowce mułowcowe. Jura – reprezentowana jest jedynie przez osady jury dolnej – liasu. Odsłaniają się jedynie w północno – zachodniej części gminy w okolicy Jakimowic. Są to mułowce z wkładkami piaskowców, zlepieńców należące do serii zagajskiej i gromadzickiej oraz piaskowce

i łupki rudonośne. Charakteryzują się ograniczonymi warunkami budowlanymi z uwagi na nachylenie zboczy. Czwartorzęd – osady tego okresu geologicznego występujące najpospoliciej na obszarze gminy związane są głównie ze złodowaceniem środkowym i północno – polskim.

Warunki klimatyczne

Klimat rejonu Radoszyc uznaje się za typowy klimat nizinny, o cechach kontynentalnych z wpływami morskimi. Średnia roczna temperatura to ok. 7,3°C. Podobnie jak w całym kraju, najcieplejszym miesiącem jest lipiec (+17,7°C), najchłodniejszym zaś styczeń (-5,2°C). Rejon gminy Radoszyce zaliczany jest do „średnio suchych”, gdzie średnia roczna wilgotność względna powietrza wynosi 81 %, a średnia suma opadów atmosferycznych - 608 mm/rok. Przeważają wiatry zachodnie i północno-zachodnie, umiarkowane i słabe. Ich średnia prędkość roczna nieznacznie przekracza 3 m/s. Liczba dni z opadem efektywnym - powyżej 1 mm - waha się od 110 do 115. Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 50 dni w roku.

Wody podziemne

Na terenie gminy Radoszyce znaczenie gospodarcze posiadają poziomy wodonośne triasu, jury i czwartorzędu. Wody poziomu triasowego związane są z osadami piaskowca pstrego oraz wapienia muszlowego. Mają charakter szczelinowy co wpływa na ich zmienną wydajność. Zwierciadło występuje zazwyczaj pod napięciem hydrostatycznym. Jakość wody poziomu triasowego charakteryzuje się podwyższoną zawartością manganu i żelaza, natomiast pod względem bakteriologicznym nie budzą zastrzeżeń. Triasowy poziom wodonośny ujmowany jest między innymi studnią w rejonie Radoszyc, której wydajność wynosi 116,8 m³ /h. Jurajski poziom wodonośny nie jest ujmowany żadnymi studniami wierconymi. Jego warstwę wodonośną stanowią dolno jurajskie (liasowe) spękane piaskowce przewarstwione iłowcami oraz żwiry i zlepieńce. Pod względem chemicznym i bakteriologicznym wody tego poziomu nie budzą zastrzeżeń i mogą być wykorzystywane do celów konsumpcyjnych i gospodarczych. Poziom wód czwartorzędowych ujmowanych zarówno za pośrednictwem studni wierconych jak i kopanych związany jest z utworami piaszczystymi dolin rzecznych lub z wkładkami i soczewkami piaszczystymi w glinach zwałowych. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych występujące na terenie gminy Radoszyce (wg Informatora PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, wydane przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Państwowy Instytut Badawczy w 2017 roku, przy współpracy z Ministerstwem Środowiska oraz Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej):

- GZWP Nr 414 Zbiornik Zagnańsk.

GZWP Nr 414 Zbiornik Zagnańsk – zbiornik tworzą dolnotriasowe (lokalnie górnopermskie) utwory porowo-szczelinowe i środkowotriasowe utwory szczelinowo-krasowe wykształcone w postaci piaskowców i mułowców z przewarstwieniami iłów i iłowców, lokalnie wapienie. Seria wodonośna stanowi rozległą i ciągłą warstwę o miąższości najczęściej 50 – 150m. Wodoprzewodność warstw zbiornikowych wynosi średnio ok. 100 m² /d, a współczynnik filtracji – 2,8 m/d. Udział wodonośnych piaskowców w profilach poszczególnych studzien jest zmienny. Wodonośność skał zbiornikowych jest największa w dolinie rzeki Bobrzy gdzie udokumentowano duże samowypływy. Zwierciadło wody w niżej położonych warstwach wodonośnych w naturalnych warunkach jest napięte. Obecnie częściowo warunki te są zmienione przez eksploatację komunalnego ujęcia dla m. Kielce w Zagnańsku. Stan i położenie zwierciadła wody zależą od poboru wody w ujęciu oraz wielkości zasilania. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 414 następuje na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 40 794 m³ /d. Zagospodarowanie terenu ma charakter rolniczy z dużymi kompleksami leśnymi. Nie ma na nim istotnych, większych ognisk zanieczyszczeń. Istnieje jedynie zagrożenie zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzenia rolniczego, szczególnie na licznych wychodniach wodonośnych piaskowców.

Gmina Radoszyce położona jest w obrębie 3 jednolitych części wód podziemnych:

- nr 101 (PLGW2000101),
- nr 84 (PLGW200084),
- nr 85 (PLGW200085)

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Radoszyce - ok. 90 % jej powierzchni (północno-zachodnia i centralna część) położony jest w zlewni rzeki Pilicy, która jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Niewielki fragment gminy (południowo-zachodnia część) odwadniany jest przez zlewnię rzeki Nidy – również dopływ Wisły. Północna i centralna część gminy odwadniana jest przez Czarną Konecką i wpływającą do niej Plebanką z dopływem Kozówka. Południowo-zachodnia część gminy odwadniana jest przez Czarną Pilicką, biorącą swój początek na terenie gminy w okolicy miejscowości Szostaki. Południowo-wschodnia część gminy odwadniana jest przez bezpośrednie cieki będące dopływami Rzeka Łosośna należącej do dorzecza Nidy. Na obszarze opracowania zlokalizowanych jest kilkanaście małych zbiorników wodnych – typu glinianki, dopełnienie natomiast stanowią wody stojące i zbiorniki wodne. Nie ma jednak stawów hodowlanych oraz większych zbiorników retencyjnych. W pobliżu północnej granicy gminy znajduje się część stopnia wodnego Cieklińsko na Czarnej Malenieckiej. Obszar gminy Radoszyce posiada dobrze rozwiniętą sieć rzeczną, a cieki znajdujące się na jej terenie zasilane są głównie przez system rowów melioracyjnych, które mają swój początek w obniżonych obszarach torfowisk, jak również przez bezimienne cieki, mające swoje źródło na stokach wzniesień. Obszar gminy Radoszyce leży w zlewniach 5 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które zestawiono w tabeli.

Tabela 11. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu których leży Gmina Radoszyce

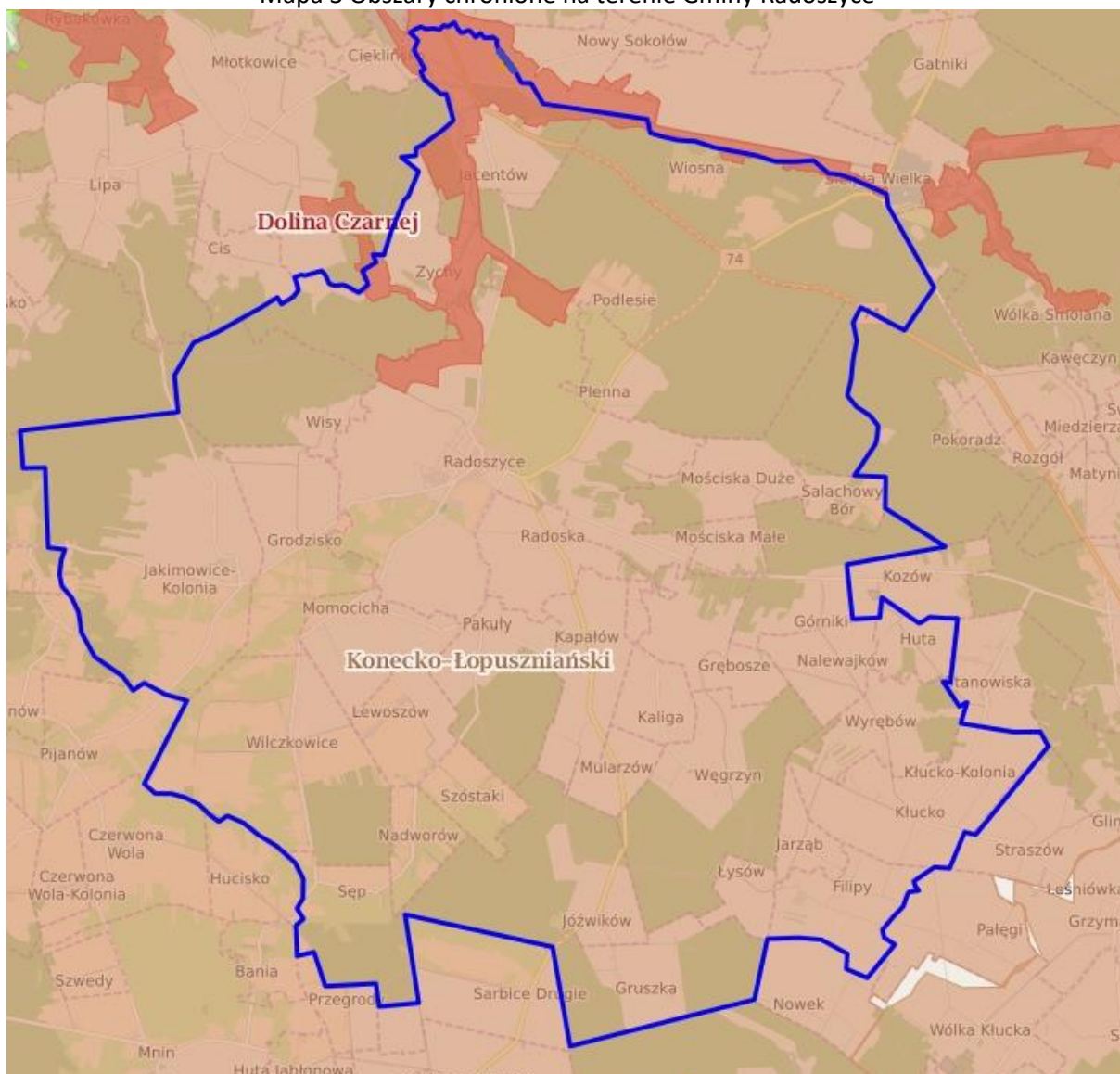
Lp.	Kod Jednolitej Części Wód Powierzchniowych	Nazwa Jednolitej Części Wód Powierzchniowych
1.	RW20005216292	Wierna Rzeka od źródeł do Kalisza
2.	RW20006254219	Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki
3.	RW20006254469	Plebanka
4.	RW20009254451	Czarna Maleniecka od Krasnej do wypływu ze Zb. Sielpia
5.	RW20009254459	Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki
6.	RW20009254479	Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki

źródło: KZGW

Obszary chronione

Z uwagi na cenne zasoby przyrodnicze znajdujące się na obszarach chronionych uznano, że warto zwrócić uwagę na sołectwa przez które przebiegają tego typu obszary - wykazując je jako te, które należy chronić przed szczególną ingerencją człowieka zgodnie z wszelkiego rodzaju zakazami, o których mówią przepisy prawa. W związku z tym na obszarach chronionych znajdują się wszystkie sołectwa (zob. poniższą mapę).

Mapa 3 Obszary chronione na terenie Gminy Radoszyce

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

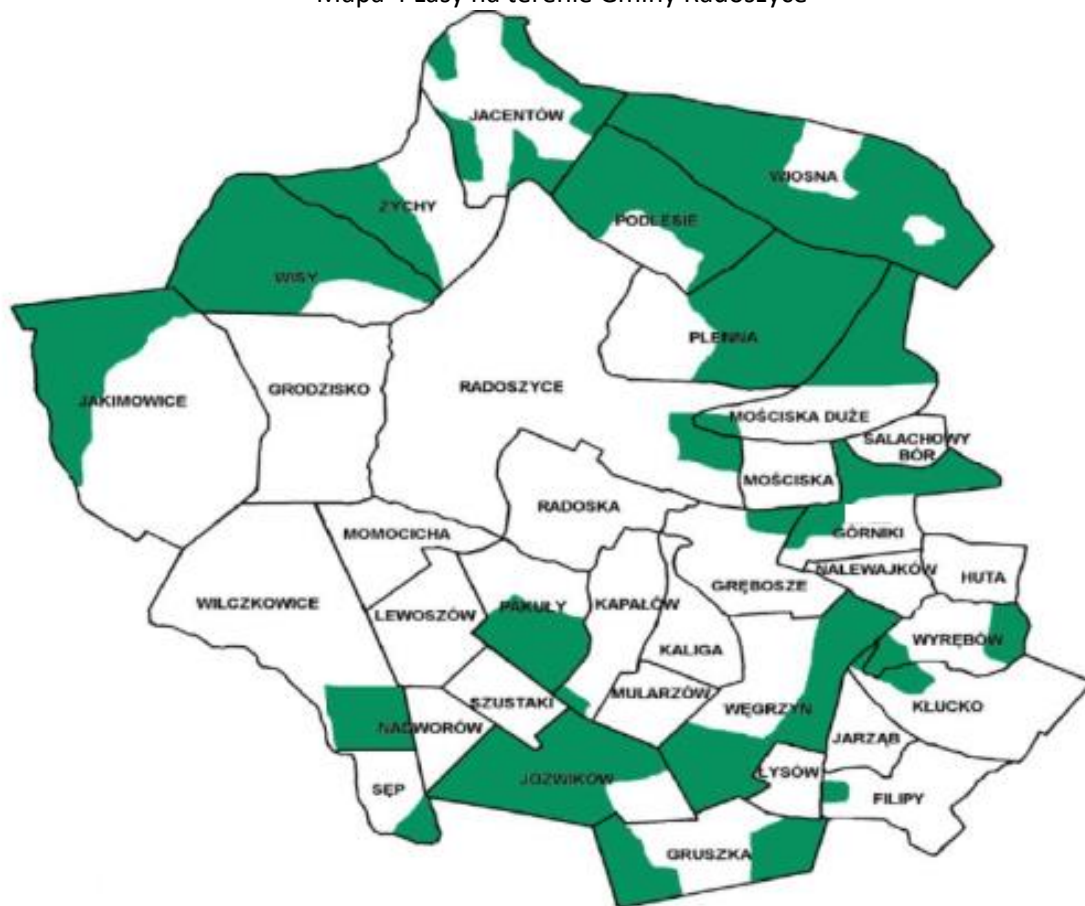
Legenda: Użytki ekologiczne Rezerваты Parki Krajobrazowe Parki Narodowe Obszar Chronionego Krajobrazu Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe Natura 2000 – obszary ptasie Natura 200 Obszary siedliskowe Stanowiska dokumentujące Pomnik przyrody

Teren Gminy Radoszyce w całości znajduje się w granicach **Konecko – Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**. Zgodnie z Uchwałą nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. **Konecko – Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu** utworzono w celu ochrony wód podziemnych i powierzchniowych. Spełnia on także rolę klimatotwórczą i aerosanitarną – poprawiając, jakość powietrza atmosferycznego. Blisko połowę powierzchni Konecko – Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zajmują naturalne kompleksy leśne. Do jednych z największych należą **Lasy Radoszyckie**⁸. Wspomniane Lasy Radoszyckie pełnią rolę ochronną (tereny wydymowe i o dużym spadku), krajobrazotwórczą (m.in. Białkowa Góra, Pakulska Góra), stanowiąc również ostoję zwierząt (podlegającego ochronie prawnej cietrzewia, bociana czarnego) i jako lasy wodochronne (również chronione prawem). Przeważają tu

⁸http://rudamaleniecka.radom.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu/-/asset_publisher/1M8a/ontent/obszary-chronionego-krajobrazu#.VhOYcivthBE

drzewostany **sosnowe**, ale występują również siedliska **boru bagiennego**, **lasu mieszanego wilgotnego**, **skupiska olchy**, **jodły** oraz **brzozy**.

Mapa 4 Lasy na terenie Gminy Radoszyce

Źródło: Plan Odnowy Miejscowości Klucko na lata 2010-2018

Na terenie Gminy Radoszyce, w okolicy wsi **Zychy**, **Jacentów-Sokołówka** i **Radoszyce-Piszcząca**, znajdują się obszary ekologiczne warte szczególnej uwagi, gdzie zachowały się siedliska **bobrów** oraz naturalne **ekosystemy łąkowo - bagienne**. Można tu spotkać objęte ochroną gatunki ptaków tj. **bocian czarny**, **cietrzew**, **jastrząb** i **myszołów**⁹.

Na terenie gminy znajduje się również fragment **Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej** o kodzie **PLH260015**¹⁰. Obszar ten obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Jest to największy prawobrzeżny dopływ Pilicy (**ok. 85 km**). Obszar źródłiskowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Są to tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Tereny źródłiskowe Czarnej zajmują największe na opisywanym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują **bory sosnowe**. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie (niedaleko od koryta) w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna). Niezbyt długie i nieliczne uregulowane odcinki, mają związek z historią tych terenów. Czarna zasilana jest głównie wodami opadowymi. Wyptywa z dwóch obszarów źródłiskowych. Jeden tworzą niewielkie źródła zasilane płytkimi podskórnymi wodami.

⁹ Informacje na podstawie http://radoszyce.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=3&menu=4&strona=1

¹⁰ Dla Obszaru NATURA 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Czarnej PLH260015, dla którego obowiązuje Plan ochronny opublikowany w Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2014r. poz. 1561, ze zm.

Drugi stanowi kompleks śródleśnych torfowisk przejściowych. Źródła zlokalizowane są na obszarze **lasów niekłańskich - dawniej części Puszczy Świętokrzyskiej**. Ze względu na dawne gospodarcze wykorzystanie, na obrzeżach doliny zlokalizowanych jest wiele wsi. Górny odcinek płynie często przez tereny leśne i jest rzadko zabudowany (najdłuższy niezabudowany odcinek doliny i jej sąsiedztwa, to ok. **10 km**). W wielu miejscach zachowały się pozostałości lub całe budynki dawnych kuźnic i młynów wodnych. Pozostałością przemysłowego wykorzystania Czarnej są również zbiorniki retencyjne (7), które zlokalizowane są w jej górnym i środkowym biegu. Dolinę w dwóch miejscach przecinają szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym. Są to droga nr 74 i Centralna Magistrala Kolejowa¹¹. Obszar ten charakteryzuje duża różnorodność (**16 typów**) siedlisk **Natura 2000**, jakie zachowały się w warunkach ekstensywnego użytkowania. Dolina Czarnej uzupełnia geograficzną lukę w rozmieszczeniu obszarów chroniących dobrze zachowane zbiorowiska z włosienicznikami kształtujące się w korycie rzeki. W obszarze występują **3 podtypy lasów łęgowych**. Stwierdzono występowanie: **łęgów i zarośli wierzbowych, łęgów olszowo-jesionowych oraz olszyn źródliskowych**. Odcinek źródłowy ma wyraźne cechy wyżynne (występuje m.in. siedlisko mieszanego boru jodłowego) natomiast dolna część doliny ma charakter nizinny (występowanie lasów i zarośli wierzbowych). Obszar ma również istotne znaczenie dla zachowania oraz uzupełnienia obszarów chroniących interesujące siedliska nieleśne o acydofilnym charakterze (murawy napiaskowe, murawy bliśniczkowe, wrzosowiska). Źródłowy i górny odcinek doliny Czarnej wyróżnia się dużą liczbą dobrze zachowanych torfowisk przejściowych oraz łąk trzęślicowych, które są miejscem występowania wielu cennych i chronionych gatunków roślin naczyniowych. W ostoi stwierdzono występowanie **15 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej**.

Gmina Ruda Maleniecka

Geologia i klimat

Obszar Gminy Ruda Maleniecka należy do mezozoicznej osłony paeleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich, zbudowanej z utworów triasu i jury. Większą część starszego podłoża przykrywają osady plejstoceny i holoceny. Znaczącą rolę w budowie geologicznej odgrywają osady liasu (jura dolna), które wykazują duże miąższości. Skomplikowana tektonika wiąże się z ruchami starokimeryjskimi i laramijskimi. Orogeniza starokimeryjska zaznacza się słabymi ruchami wynurzającymi i obniżającymi, erozją i niezgodnościami w zaleganiu. Orogeniza laramijska natomiast obecnością licznych dyslokacji uskokowych o kierunku NW-SE, które rozbijają teren na elementy blokowe i płytowe, będące monoklinalnymi fragmentami pokrywy mezozoicznej. Uwidacznia się również wpływ struktur waryscyjskich o kierunku WNW-ESE oraz pęknięć poprzecznych zbliżonych do kierunku W-E.

Na terenie Rudy Malenieckiej nie prowadzi się obserwacji meteorologicznych. Charakterystykę klimatu determinuje położenie Gminy w pasie klimatu wyżyn środkowo - polskich na styku łódzkiej i częstochowsko - kieleckiej dzielnicy klimatycznie - rolniczej.

Ogólną charakterystykę warunków klimatycznych Gminy przedstawiono poniżej:

- najcieplejszy miesiąc w roku to lipiec z temperaturą +17,6°C,
- najchłodniejszy miesiąc w roku to styczeń z temperaturą średnią - 3,8°C,
- średnia temperatura roczna wynosi +7,3°C,
- średnia roczna suma opadów wynosi 700 mm, przy czym maksimum opadowe przypada na miesiąc lipiec, a minimum na miesiąc styczeń,
- średnia wilgotność względna powietrza wynosi 81%,
- pokrywa śnieżna zaczyna się tworzyć około 3 grudnia, a zanika około 18 marca,
- okres wegetacyjny trwa średnio ~ 221 dni,
- rozkład wiatrów wyraźnie wskazuje na przewagę wiatrów zachodnich (16 %), znaczny jest również udział wiatrów północno – zachodnich (9,8 %). Dni bezwietrzne notowane są w 29% w skali roku.

¹¹ Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych, aktualizacja 10.2013r.

Wody podziemne

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP), naturalny zbiornik wodny znajdujący się pod powierzchnią ziemi, gromadzący wody podziemne i spełniający szczególne kryteria ilościowe i jakościowe. GZWP mają strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej kraju. Parametry jakie musi spełniać GZWP:

- wydajność studni > 70 m³/h,
- wydajność ujęcia > 10 000 m³/dobę,
- liczba mieszkańców, którą może zaopatrzyć > 66 000,
- czystość wody nie wymagająca uzdatniania lub może być uzdatniana w prosty sposób, aby być zdatną do picia.

Teren Gminy Ruda Maleniecka nie jest zlokalizowany jest na obszarze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadziła pojęcie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), przez które rozumie się określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Jednolite części wód są objęte monitoringiem, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska. Celem badań jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, określenie trendów zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Według podziału Polski na jednolite części wód, Gmina Ruda Maleniecka całkowicie położona jest na terenie JCWPd o numerze 85 (98).

Głównym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych są zanieczyszczenia obszarowe. Ich podstawowym źródłem jest rolnictwo, w związku ze stosowaniem nawozów sztucznych i naturalnych, zwłaszcza gnojowicy. Duży wpływ na jakość wód podziemnych mają tradycyjne sposoby pozbywania się ścieków, poprzez rozsądzanie ich w gruncie lub przechowywanie w nieuszczelnionych szambach, dotyczy to głównie obszarów nieskanalizowanych. Brak kompletnego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej jest również poważnym problemem dotyczącym zagrożenia czystości wód. Najbardziej zanieczyszczone są wody z najpłytszego, przypowierzchniowego poziomu. Są to zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego jak i socjalno-bytowe, związane z użytkowaniem nieuszczelnionych szamb. Potencjalne zagrożenie stanowią również zakłady produkcyjne i usługowe. W celu ewentualnej poprawy jakości wód podziemnych oraz ich ochrony podejmowane są różnorodne działania: wspieranie budowy lokalnych oczyszczalni ścieków oraz budowa i rozwój systemów kanalizacyjnych. Ochronie zasobów wód podziemnych służy w ogromnej mierze racjonalne ujmowanie wody. Indywidualny pomiar zużycia wody (wodomierze) sprzyja racjonalnemu i oszczędnemu wykorzystaniu wody. Ochronie jakościowej wody podziemnej służą również tworzone wokół ujęć strefy ochronne. Osobny problem stanowią ścieki opadowe, które powstają w wyniku opadów atmosferycznych i w wyniku kontaktu z powierzchnią ziemi ulegają zanieczyszczeniu a następnie infiltrują w głąb ziemi do wód podziemnych lub spływając po powierzchni zasilają i zanieczyszczają wody powierzchniowe.

Wody powierzchniowe

Falisty układ powierzchni Powiatu Koneckiego jak (Wzgórza Koneckie), w większości porośniętej lasami, sprzyjał wytworzeniu się licznych rzek i strumieni. Największe jednak znaczenie gospodarcze uzyskała rzeka Czarna Konecka - prawy dopływ Pilicy. Przepływa ona przez sześć z ośmiu gmin powiatu, a więc jest dla niego naturalnym ogniwem spajającym nie tylko w kategoriach przestrzenno-geograficznych. Czarna Konecka zasilana jest głównie wodami opadowymi. Wyływa z dwóch obszarów źródłiskowych. Jeden tworzą niewielkie źródła zasilane płytkimi podskórnymi wodami. Drugi stanowi kompleks śródleśnych torfowisk przejściowych. Źródła zlokalizowane są na obszarze lasów niekłańskich - dawniej części Puszczy Świętokrzyskiej. Pozostałością przemysłowego wykorzystania Czarnej Koneckiej są również zbiorniki retencyjne, które w liczbie 7 zlokalizowane są w jej górnym i środkowym biegu. W środkowej części doliny, w okolicach Rudy Malenieckiej, zlokalizowany jest duży kompleks stawów hodowlanych. rzeka posiada niewiele dopływów.

Większość z nich to małe bezimienne ciek. Największe znaczenie mają 4 dopływy: Krasna, Czarna Taraska, Plebanka i Barbarka.

PLRW20009254459 Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki ¹²

Naturalna JCWP Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki o typie ciek. 9 (mała rzeka wyżynna węglanowa), monitorowana jest w punkcie pomiarowym Czarna Maleniecka - Jacentów (42,6 km biegu). Badania monitoringowe prowadzone były w roku 2014, w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu wód na obszarach chronionych. W roku 2015 JCWP badana była w ramach monitoringu badawczego pod kątem weryfikacji rzeczywistego zagrożenia WWA. W roku 2013 nie prowadzono badań JCWP. Ocena JCWP została dokonana na podstawie odziedziczonych elementów biologicznych: fitobentos z 2014 roku w klasie II, makrofity z roku 2010 w klasie II i makrobezkręgowce bentosowe z roku 2011 w klasie II oraz elementów fizykochemicznych z grupy 3.1-3.6 (z roku 2011 i 2014) w klasach I - II. Elementom hydromorfologicznym na podstawie prowadzonych obserwacji przypisano klasę II. Stan ekologiczny JCWP oceniono jako dobry. Oceny stanu chemicznego dokonano na podstawie wskaźników chemicznych odziedziczonych z roku 2011 oraz wybranych substancji z grupy WWA, badanych w roku 2015. Odnotowano przekroczenia wartości granicznych dla stanu dobrego dla średniorocznej sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu. Stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego. Dodatkowo odziedziczono ocenę wymagań dla wód na obszarach chronionych (Natura 2000). Wymogi dla tego obszaru nie zostały spełnione (stan chemiczny – poniżej dobrego). Stan jednolitej części wód oceniono jako zły, o czym przesądził stan chemiczny poniżej dobrego. Jednocześnie nie zostały spełnione wymogi dla obszarów chronionych.

PLRW20009254459 Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki

Naturalna JCWP Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki o typie ciek. 9 (mała rzeka wyżynna węglanowa), monitorowana jest w punkcie pomiarowym Czarna Maleniecka - Jacentów (42,6 km biegu). Badania monitoringowe prowadzone były w roku 2014, w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu wód na obszarach chronionych. W roku 2015 JCWP badana była w ramach monitoringu badawczego pod kątem weryfikacji rzeczywistego zagrożenia WWA. W roku 2013 nie prowadzono badań JCWP. Ocena JCWP została dokonana na podstawie odziedziczonych elementów biologicznych: fitobentos z 2014 roku w klasie II, makrofity z roku 2010 w klasie II i makrobezkręgowce bentosowe z roku 2011 w klasie II oraz elementów fizykochemicznych z grupy 3.1-3.6 (z roku 2011 i 2014) w klasach I - II. Elementom hydromorfologicznym na podstawie prowadzonych obserwacji przypisano klasę II. Stan ekologiczny JCWP oceniono jako dobry. Oceny stanu chemicznego dokonano na podstawie wskaźników chemicznych odziedziczonych z roku 2011 oraz wybranych substancji z grupy WWA, badanych w roku 2015. Odnotowano przekroczenia wartości granicznych dla stanu dobrego dla średniorocznej sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu. Stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego. Dodatkowo odziedziczono ocenę wymagań dla wód na obszarach chronionych (Natura 2000). Wymogi dla tego obszaru nie zostały spełnione (stan chemiczny – poniżej dobrego). Stan jednolitej części wód oceniono jako zły, o czym przesądził stan chemiczny poniżej dobrego. Jednocześnie nie zostały spełnione wymogi dla obszarów chronionych.

PLRW20009254479 Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki

Jednolita część wód Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki o typie ciek. 9 (mała rzeka wyżynna węglanowa), badana jest w p.p.k. Czarna Maleniecka - Maleniec (34,1 km biegu). Badania monitoringowe prowadzone były w roku 2014 w ramach monitoringu operacyjnego, natomiast w roku 2015 JCWP badana była w ramach monitoringu badawczego pod kątem weryfikacji

¹² Na podstawie: „Wyniki klasyfikacji i oceny stanu wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w roku 2015” - WIOŚ Kielce

rzeczywistego zagrożenia WWA. W roku 2013 nie prowadzono badań JCWP. Ocena JCWP została dokonana na podstawie odziedziczonych z 2014 roku elementów: biologicznych - fitobentos w klasie II oraz elementów fizykochemicznych z grupy 3.1-3.5, których stężenia mieściły się w zakresie klas I – II. Elementom hydromorfologicznym na podstawie prowadzonych obserwacji terenowych przypisano klasę II. Stan ekologiczny wód tej JCWP oceniono jako dobry. Ze względu na brak badań elementów chemicznych nie dokonano oceny stanu chemicznego, a tym samym ogólnej oceny stanu wód tej JCWP. Źródłem zanieczyszczeń JCWP Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki jest m.in.: - oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna w Radoszycach (poprzez dopływ Plebanka).

Obszary chronione

Obszary chronione na terenie gminy

Teren Gminy Ruda Maleniecka w całości znajduje się w granicach **Konecko – Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (K-ŁOChK)**. Zgodnie z Uchwałą nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. **Konecko – Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu** utworzono w celu ochrony wód podziemnych i powierzchniowych. Spełnia on także rolę klimatotwórczą i aerosanitarną – poprawiając, jakość powietrza atmosferycznego. Blisko połowę powierzchni K-ŁOChK zajmują naturalne kompleksy leśne. W/w uchwała ustala następujące działania na terenie K-ŁOChK w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- 1) zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- 2) zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych, polan, wrzosowisk, muraw, niedopuszczenie do ich uproduktywnienia lub też sukcesji;
- 3) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- 4) zachowanie i ewentualne odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- 5) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) szczególna ochrona ekosystemów i krajobrazów wyjątkowo cennych poprzez uznawanie ich za rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne;
- 7) zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej.

Na ww. obszarze zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakazy, o których mowa wyżej nie dotyczą:

- 1) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 2) terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

4) ustaleń warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do jej użytkowania, pod warunkiem zapewnienia minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie.

Wszystkie działania realizowane w ramach Programu Rewitalizacji będą uwzględniać wyżej wymienione zapisy.

Na terenie gminy znajduje się również fragment **Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej** o kodzie **PLH260015**¹³. Obszar ten obejmuje dolinę **Czarnej Koneckiej** (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów oraz lasami. Jest to największy prawobrzeżny dopływ Pilicy (**ok. 85 km**). Obszar źródłiskowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Są to tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Tereny źródłiskowe Czarnej zajmują największe na opisywanym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują **bory sosnowe**. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie (niedaleko od koryta) w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna). Niezbyt długie i nieliczne uregulowane odcinki, mają związek z historią tych terenów. **W okresie XVI - pocz. XIX w.** Dolina Czarnej była jednym z najważniejszych obszarów **"Staropolskiego Okręgu Przemysłowego"**. Czarna zwana była wówczas **"najpracowitszą rzeką Rzeczypospolitej"**. Wzdłuż jej koryta i dopływów zlokalizowane były liczne kuźnie (fabryki żelaza), napędzane siłą wody.

Zdjęcie 8 Rzeka Czarna Konecka w okolicach Kołońca

Źródło: <http://mapa.nocowanie.pl/olszamowice/zdjecia/37281353/>

¹³ Dla Obszaru NATURA 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Czarnej PLH260015, dla którego obowiązuje Plan ochrony opublikowany w Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2014r. poz. 1561, ze zm.

Czarna zasilana jest głównie wodami opadowymi. Wypływa z dwóch obszarów źródłowych. Jeden tworzą niewielkie źródła zasilane płytkimi podskórnymi wodami. Drugi stanowi kompleks śródleśnych torfowisk przejściowych. Źródła zlokalizowane są na obszarze lasów niekłańskich - dawniej części Puszczy świętokrzyskiej. Ze względu na dawne gospodarcze wykorzystanie, na obrzeżach doliny zlokalizowanych jest wiele wsi. Górny odcinek płynie często przez tereny leśne i jest rzadko zabudowany (najdłuższy niezabudowany odcinek doliny i jej sąsiedztwa, to ok. 10 km). W wielu miejscach zachowały się pozostałości lub całe budynki dawnych kuznic i młynów wodnych. Pozostałością przemysłowego wykorzystania Czarnej są również zbiorniki retencyjne (7), które zlokalizowane są w jej górnym i środkowym biegu. Dolinę w dwóch miejscach przecinają szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym. Są to droga nr 74 (Kielce – Piotrków Trybunalski) i Centralna Magistra Kolejowa.

Obszar ten charakteryzuje duża różnorodność siedlisk **Natura 2000**, jakie zachowały się w warunkach ekstensywnego użytkowania. Dolina Czarnej uzupełnia geograficzną lukę w rozmieszczeniu obszarów chroniących dobrze zachowane zbiorowiska kształtujące się w korycie rzeki. W obszarze występują **3 podtypy** lasów łęgowych. Stwierdzono występowanie: **łęgów i zarośli wierzbowych, łęgów olszowo-jesionowych oraz olszyn źródłkowych**. Odcinek źródłowy ma wyraźne cechy wyżynne (występuje m.in. siedlisko mieszanego boru jodłowego) natomiast dolna część doliny ma charakter nizinny (występowanie lasów i zarośli wierzbowych). Obszar ma również istotne znaczenie dla zachowania oraz uzupełnienia obszarów chroniących interesujące siedliska nieleśne o acydofilnym charakterze (murawy napiaskowe, murawy bliśniczkowe, wrzosowiska). Źródłowy i górny odcinek doliny Czarnej wyróżnia się dużą liczbą dobrze zachowanych torfowisk przejściowych oraz łąk trzęślicowych, które są miejscem występowania wielu cennych i chronionych gatunków roślin naczyniowych. W ostoi stwierdzono występowanie **15 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej**. Istotna w skali kraju jest populacja **przeplatki aurinii**, związanej z łąkami trzęślicowymi i wilgotnymi psiarzami.

Zdjęcie 9 Przeplatka aurinii

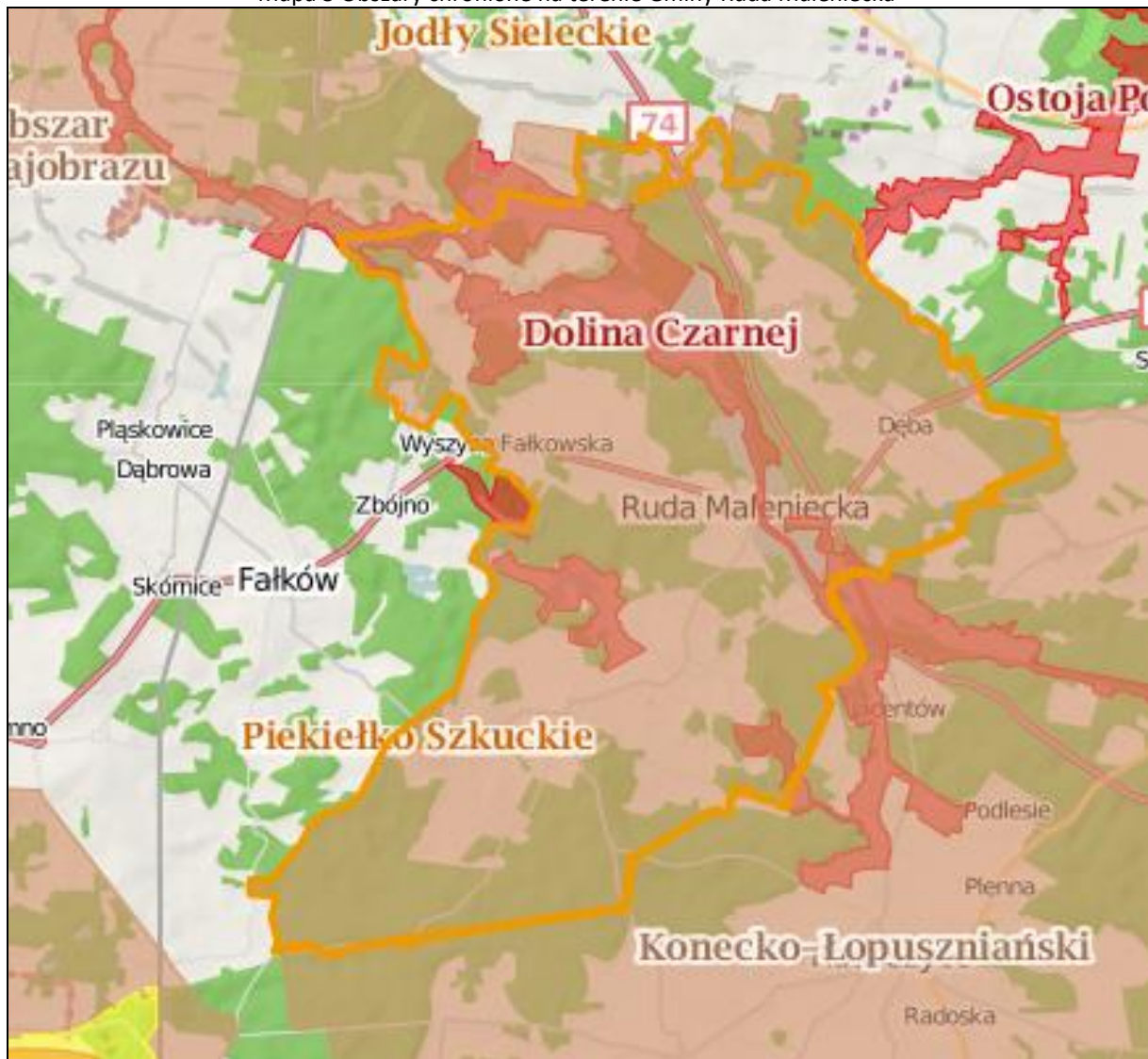

Źródło: <http://www.garnek.pl/ferrus/6134897/przeplatka-aurinia-euphydryas>

Rzeka Czarna, w niewielkim stopniu przekształcona przez człowieka, stanowi doskonale zachowane siedlisko dla takich gatunków jak bóbr, wydra czy trzepla zielona zaś torfowiska i glinianki na terenie ostoi mają znaczenie dla utrzymania zasięgu zalotki większej na terenie województwa.

W budynkach muzeum w Sielpi znajduje się największa znana w województwie kolonia rozrodcza nocka dużego. Ponadto w granicach obszaru stwierdzono 10 gatunków bezkręgowców z Czerwonej Listy. Ostoja jest kluczowa dla zachowania w centralnej i południowej Polsce dwóch z tych gatunków - dostojki akwilonaris i modraszka bagniczka¹⁴.

Mapa 5 Obszary chronione na terenie Gminy Ruda Maleniecka

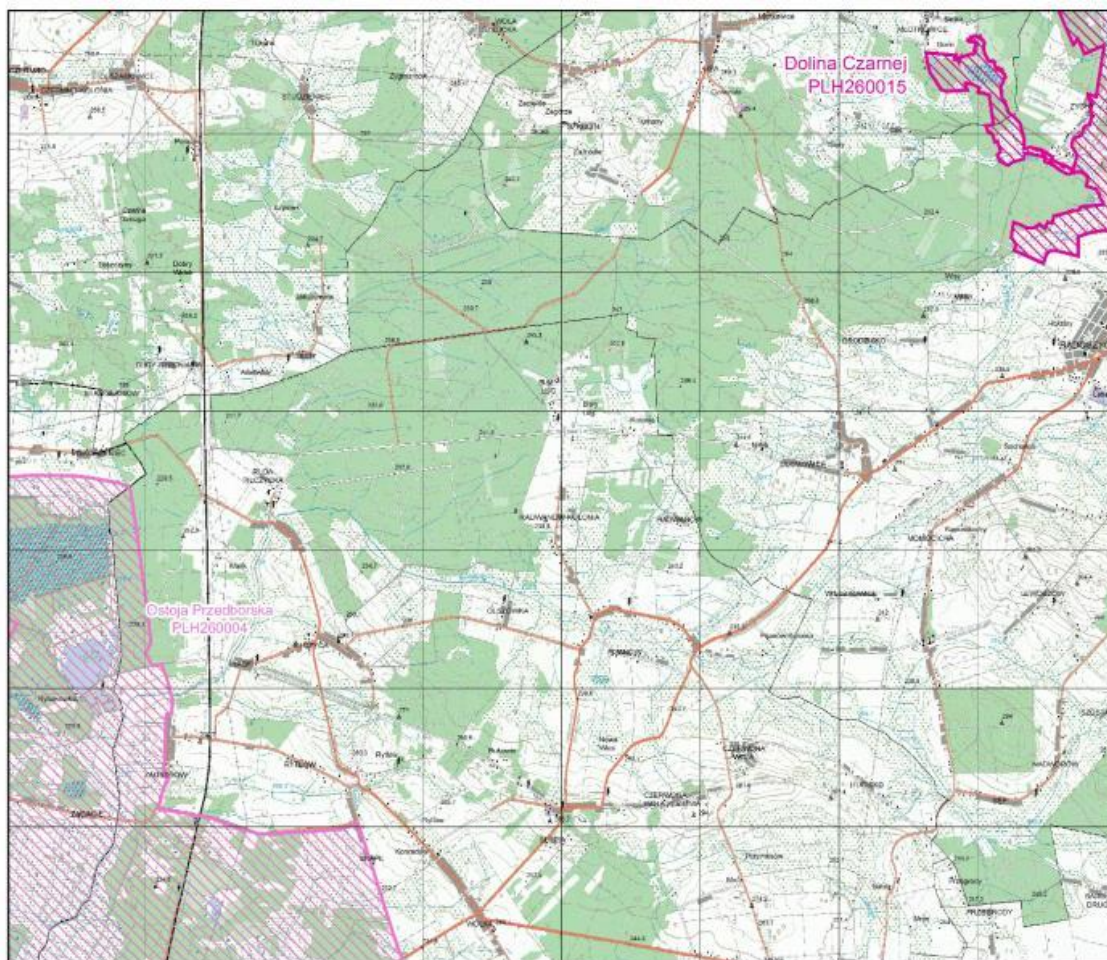
Legenda:

■ Rezerваты ■ Parki Krajobrazowe ■ Parki Narodowe ■ Obszar Chronionego Krajobrazu ■ Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe ■ Natura 2000 – obszary ptasie ■ Natura 200 Obszary siedliskowe

¹⁴ <http://natura2000.tbop.org.pl/node/25>

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Mapa 6 Fragment Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafile>

Zdjęcie 10 Zbiornik wodny w miejscowości Ruda Maleniecka

Fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

Drugim obszarem NATURA 2000 występującym na terenie Gminy Ruda Maleniecka jest Ostoja Pomorzany (PLH260030) – 8,38 ha, tj. 0,92 % całego obszaru (pozostała część leży na terenie Gminy Końskie – 897,62 ha).

Zdjęcie 11 Ostoja Pomorzany

Źródło: <http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/42>

Ostoja znajduje się w mezoregionie Wzgórz Opoczyńskich, stanowiących północno zachodnie Otoczenie Gór Świętokrzyskich. W podłożu występują gliny zwałowe, głębiej - wapienie jurajskie, w obrębie których rozwijają się zjawiska krasowe, powodujące powstawanie widocznych na powierzchni zapadlisk (tzw. kras zakryty). Występują tu również obfite źródła krasowe. Jest to obszar z dużą ilością torfowisk wysokich i przejściowych najczęściej okolonnych wydmmami z późną fazą sukcesyjną boru chrobotkowego. Miejscami wykształciły się dystroficzne oczka wodne – bardzo rzadko spotykany typ siedliska w regionie. Ponadto występują tu bory bagienne i łąki zmienno wilgotne i (głównie) łąki świeże.

Na terenie ostoi zlokalizowane są trzy torfowiska („Białe Ługi”, „Gabrielnia”, „Przybyszowy”), będące miejscem rozrodu jednej z najmocniejszych populacji zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis* w woj. świętokrzyskim. Maksymalnie w ciągu jednego dnia na terenie całej ostoi obserwowano ok. 70 imago. Stanowiska gatunku położone są w odległości kilku km od siebie, zapewniając ważkom alternatywne miejsca rozrodu w przypadku zaniku któregoś z nich. Na terenie województwa istnieje tylko kilka miejsc występowania zalotki większej, przy czym teren „Ostoi Pomorzany” jest jednym z dwóch miejsc o kluczowym znaczeniu dla zachowania gatunku.

Na terenie torfowisk występują ponadto zanikające w regionie cietrzewie *Tetrao tetrix* (EN) oraz dość liczna i stabilna populacja żurawia *Grus grus*. Z rzadszych owadów wykazano tu dostojkę akwilonaris *Boloria aquilonaris* (VU). Na skraju lasu spotykany jest niestrzęp głogowiec *Aporia crataegi*. Na łąkach w porze lęgowej obserwowana jest para błotniaków zbożowych *Circus cyaneus* (VU) – najrzadszego krajowego przedstawiciela rodzaju. Wysoce prawdopodobne jest występowanie lęgowe tego rzadkiego gatunku – na stanowisku z dala od głównego arealu występowania. Ponadto łąki ostoi zasiedla niewielka ale stabilna populacja modraszka telejusza *Maculinea teleius* (LC), również na granicy zwartego zasięgu występowania. Motyl ten na północy woj. świętokrzyskiego jest gatunkiem nielicznym i rozmieszczonym bardzo nierównomiernie.

2.13 Ochrona powietrza

Ochrona powietrza to jedno z bardziej istotnych zagadnień ochrony środowiska człowieka. Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem w obecnym czasie staje się koniecznością, gdyż proces odnowy atmosfery jest długotrwały. Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń atmosfery stanowią duże niebezpieczeństwo, ponieważ z powodu ruchów mas powietrznych mogą być przenoszone na znaczne odległości. Substancje te mogą występować w postaci stałej, ciekłej lub gazowej i mogą wpływać na zdrowie ludzi, klimat, przyrodężywioną, glebę, wodę lub powodować inne szkody w środowisku. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych, lub co najmniej na tych samych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych.

Stan czystości powietrza atmosferycznego na terenie gmin: Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Podstawowymi krajowymi aktami prawnymi, określającymi obowiązki, zasady i kryteria w zakresie prowadzenia oceny jakości powietrza w Polsce są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 r., poz. 1031) zmienione przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2019 r, poz. 1931);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018 r., poz. 1119);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 r., poz. 914).

Na terenie województwa świętokrzyskiego dodatkowo obowiązuje uchwała nr XXII/292/20 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 29 czerwca 2020r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliwa. Przedmiotowa uchwała wprowadza następujący harmonogram eliminacji nie ekologicznych źródeł ciepła:

- od dnia 1 lipca 2021 r. nie wolno spalać najbardziej zanieczyszczających powietrze paliw stałych, tj.: mułów i flotokoncentratów węglowych, węgla brunatnego, węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm oraz paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%,
- od dnia 1 lipca 2023 r. nie wolno użytkować kotłów pozaklasowych tzw. kopciuchów (według normy PN-EN 303-5:2012),
- od 1 lipca 2024 r. nie wolno użytkować kotłów posiadających 3 i 4 klasę,
- od 1 lipca 2026 r. wolno użytkować kotły spełniające wymagania ekoprojektu zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe,
- od 1 lipca 2026 r. nie wolno użytkować kotłów na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Od 1 lipca 2026 r. na terenie województwa świętokrzyskiego, będzie można użytkować tylko

odnawialne, bądź niskoemisyjne źródła ciepła takie jak: ciepło z sieci miejskiej, kotły na gaz lub olej opalowy, pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne. Jedynie w sytuacji braku możliwości podłączenia budynku do sieci miejskiej, bądź sieci gazowej, dopuszczalne będzie spalanie paliw stałych w kotłach spełniających wymagania ekoprojektu, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/ docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃. Zgodnie z art. 89 ustawy - Prawo ochrony środowiska, kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń),
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji (dozwolone przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego odnoszą się także do jego wartości powiększonej o margines tolerancji)¹,
- poziom docelowy substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu),
- poziom celu długoterminowego (dla ozonu).

Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- Poziom dopuszczalny oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.
- Poziom docelowy oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie.
- Poziom celu długoterminowego oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska

Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: dwutlenku siarki SO₂, dwutlenku azotu NO₂, tlenku węgla CO, benzenu C₆H₆, ozonu O₃, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz zawartości ołowiu Pb, arsenu As, kadmu Cd, niklu Ni i benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe PM₁₀

zamieszczono w tabeli poniżej Dla pyłu PM_{2,5} oraz ozonu zdefiniowane są kryteria dodatkowej klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Kryteria te zestawiono w tabelach poniżej.

Tabela 71 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, BaP, O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	S _a <= 40 µg/m ³	S _a > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S _{8max} <= 10 mg/m ³	S _{8max} > 10 mg/m ³
benzen	dopuszczalny	rok	S _a <= 5 µg/m ³	S _a > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24 godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	S _a <= 40 µg/m ³	S _a > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny	rok	S _a <= 25 µg/m ³	S _a > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	S _a <= 0,5 µg/m ³	S _a > 0,5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	S _a <= 6 ng/m ³	S _a > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	S _a <= 5 ng/m ³	S _a > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	S _a <= 20 ng/m ³	S _a > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	S _a <= 1 ng/m ³	S _a > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S _{8max_d} > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S _{8max_d} > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

Objaśnienia do tabeli:

S_a- stężenie średnie roczne

S₁ – stężenie 1-godzinne

S₂₄ – stężenie średnie dobowe

S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

S_{8max_d}– maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania.

Ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(α)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Tabela 72 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie dwutlenku siarki SO₂, tlenków azotu NO_x i ozonu O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	rok kalendarzowy	$Sa \leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek siarki	dopuszczalny	pora zimowa (okres od 01.X do 31.III)	$Sw \leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sw > 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$
tlenki azotu	dopuszczalny	rok kalendarzowy	$Sa \leq 30 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$Sa > 30 \mu\text{g}/\text{m}^3$
ozon	docelowy	okres wegetacyjny (IV – 31 VII)	$AOT40_{SL} \leq 18000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)	$AOT40_{SL} > 18000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

Objaśnienia do tabeli:

Sa- stężenie średnie roczne

Sw- stężenie średnie w sezonie zimowym; sezon zimowy obejmuje okres od 1 października roku poprzedzającego rok oceny do 31 marca w roku oceny.

AOT40_{SL} –suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ a wartością 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8:00 a 20:00 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość uśredniona dla kolejnych pięciu lat; w przypadku braku kompletnych danych pomiarowych z pięciu lat dotrzymanie dopuszczalnej częstości przekroczeń sprawdza się na podstawie danych pomiarowych z co najmniej trzech lat.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy - *Prawo ochrony środowiska* obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Nazwy i kody stref określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 10 sierpnia 2012 poz. 914). Liczba stref w Polsce wynosi 46, wśród których jest obecnie 12 aglomeracji, 18 miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy (nie będących aglomeracją) oraz 16 stref – pozostałych obszarów województw. Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi prowadzone są w każdej z 46 stref. W ocenach pod kątem ochrony roślin uwzględnia się 16 stref – ocenie tej nie podlegają strefy - aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. i strefy - miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. W województwie świętokrzyskim, dla celów klasyfikacji pod kątem zawartości: ozonu, benzenu, dwutlenku azotu, tlenków azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM₁₀, zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu oraz dla pyłu PM_{2,5}, wyłoniono 2 strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską na terenie której leżą Gminy Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka.

Tabela 73 Zestawienie stref w województwie świętokrzyskim

Lp.	Województwo	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców w strefie	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	świętokrzyskie	PL2601	miasto Kielce	miasto pow. 100.000 mieszk.	110	195 266	tak	nie
2	świętokrzyskie	PL2602	strefa świętokrzyska	reszta województwa	11 600	1 042 103	tak	tak

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

Podsumowując wyniki oceny rocznej i klasyfikacji stref dla kryterium ochrony zdrowia ludzi obie strefy (miasto Kielce i strefa świętokrzyską) uzyskały klasę C z powodu przekroczeń poziomu dopuszczalnego określonego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ dla stężeń 24-godzinnych oraz przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego określonego dla ozonu skutkowało nadaniem strefom klasy D2. Dodatkowa klasyfikacja pod kątem zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM_{2,5} wykazała przekroczenie poziomu dopuszczalnego określonego dla fazy II w strefie miasta Kielce (klasa C1). Dla stref ze statusem klasy C, zgodnie z art. 91 ustawy - Poś, zarząd województwa opracowuje, a sejmik województwa uchwala program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Dla stref, w których przekraczane są poziomy dopuszczalne integralną część programu ochrony powietrza lub jego aktualizacji stanowić ma plan działań krótkoterminowych. Klasa D2 skutkuje natomiast, w myśl art. 91a Ustawy, podjęciem długoterminowych działań naprawczych będących celem wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Pod względem pozostałych zanieczyszczeń strefom nadano status klasy A z uwagi na nieprzekraczanie (ponad dozwoloną ilość) poziomu dopuszczalnego i docelowego dla każdej z ocenianych substancji. Ogólne wyniki klasyfikacji stref w województwie świętokrzyskim ze względu na ochronę zdrowia ludzi przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 74 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)¹⁵.

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb(PM ₁₀)	As(PM ₁₀)	Cd(PM ₁₀)	Ni(PM ₁₀)	BaP(PM ₁₀)	PM _{2.5}
PL2601	miasto Kielce	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	A ²
PL2602	strefa świętokrzyska	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	A

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

- 1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2
- 2) Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny II faza, strefa miasta Kielce uzyskała klasę C1

¹⁵ źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, rok 2018, WIOŚ Kielce, 2019

Wyniki oceny ze względu na ochronę roślin

Podsumowując wyniki oceny rocznej i klasyfikacji stref dla kryterium ochrony roślin, strefę świętokrzyską pod względem dotrzymania wartości dopuszczalnych dla NO_x i SO₂ zakwalifikowano do klasy A. Natomiast z uwagi na przekroczenie poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego ozonu, strefę świętokrzyską zaliczono do klasy C i D2. Ogólne wyniki klasyfikacji stref w województwie świętokrzyskim ze względu na ochronę roślin przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 75 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin-klasyfikacja podstawowa (klasy: A,C)

L.p.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
1	miasto Kielce	PL2601	nie klasyfikowano		
2	strefa świętokrzyska	PL2602	A	A	C

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

Strefy, w których wystąpiły przekroczenia

Ocena jakości powietrza w 2019 roku podobnie jak ocena za rok poprzedni wykonana została w obowiązującym układzie stref, według którego w województwie świętokrzyskim oceniane są dwie strefy: miasto Kielce i strefa świętokrzyska. Przekroczenia norm wystąpiły w obu strefach, pod kątem ochrony zdrowia ludzi, w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ (24-godzinny poziom dopuszczalny) oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (poziom docelowy) – klasa C. Ponadto w strefie miasta Kielce, również pod kątem ochrony zdrowia ludzi, przekroczony został pył zawieszony PM_{2,5} (dla dodatkowego kryterium: poziom dopuszczalny faza II) – klasa C1. Dla kryterium ochrony roślin klasę C uzyskała strefa świętokrzyska pod względem przekroczeń poziomu docelowego ozonu. W obu strefach i dla obu rozpatrywanych kryteriów (ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin) przekroczone zostały również poziomy celów długoterminowych określonych dla ozonu, które powinny być osiągnięte do 2020 roku – klasa D2. Listę stref, w których wystąpiły przekroczenia wraz z charakterystyką sytuacji przekroczeń przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 76 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]
Ozon – ochrona roślin					
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom docelowy	AOT40	1 635,5	14
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom celu długoterminowego	AOT40	11 587,7	100

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

Tabela 77 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]	Liczba mieszkańców obszaru przekroczenia	Udział w liczbie mieszkańców strefy [%]
Pył PM10 – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom dopuszczalny	Śr. 24-godz.	39,6	36	118 143	61
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom dopuszczalny	Śr. 24-godz.	126,3	11	30 123	3
PM2,5 – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom dopuszczalny (II faza)	Śr. roczna	59,2	54	134 034	69
B(a)P – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom docelowy	Śr. roczna	79,5	72	179 040	92
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom docelowy	Śr. roczna	2 064,6	18	556 880	53
Ozon – ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom celu długoterminowego	Śr. 8-godz.	109	99	195 235	100
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom celu długoterminowego	Śr. 8-godz.	11 584,1	100	1 041 965	100

Źródło: ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2019

Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych wprowadza Harmonogram realizacji działań naprawczych dla stref województwa świętokrzyskiego, który został opracowany w oparciu o dokonaną diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza oraz analizę podstawowych przyczyn niedotrzymania standardów. Działania naprawcze jakie według dokumentu gminy objęte Strategią powinny wprowadzić to:

- ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych,
- prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjnych i szkoleniowych,
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.

Podsumowanie

Na obszarze realizacji Strategii występują obszary chronione w tym obszary NATURA 2000. Analiza stanu środowiska wskazuje na potrzebę przeprowadzenia działań mających na celu m.in.:

- zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do środowiska poprzez projekty parasolowe, modernizację oświetlenia, termomodernizację budynków użyteczności publicznej, termomodernizację budynków mieszkalnych itp.,
- zwiększenie OZE na budynkach użyteczności publicznej, obiektach w których prowadzona jest działalność gospodarcza oraz mieszkań prywatnych,
- zmniejszenie ilości azbestu pozostającego do utylizacji,
- edukację ekologiczną.

2.14 Infrastruktura techniczna

Gmina Fałków

Infrastruktura drogowa

Powiązania zewnętrzne gminy Fałków zapewnia przede wszystkim droga krajowa nr 42 (dawny nr 749) relacji Namysłów - Kluczbork - Praszka - Rudniki - Działoszyn - Pajęczno - Nowa Brzeźnica - Radomsko - Przedbórz - Ruda Maleniecka - Końskie - Skarżysko Kamienna - Rudnik. Stanowi ona też główną oś komunikacyjną gminy zapewniającą powiązanie pozostałego układu komunikacyjnego. Składają się na niego też drogi powiatowe łączące poszczególne obszary gminy i obsługujące często przyległe tereny oraz drogi gminne. Drogi powiatowe:

- Nr 0392 T relacji Lipa - Szkucin - Wola Szkucka – Fałków,
- Nr 0395 T relacji Ruda Pilczycka - Adelinów - Czarna Smuga – Cermno,
- Nr 0476 T relacji Sulborowice - granica woj. świętokrzyskiego - (Reczków),
- Nr 0477 T relacji Fałków - Płaskowice - Dąbrowa - Gliny - Turowice - Sulborowice - granica woj. świętokrzyskiego - (Skórkowice),
- Nr 0478 T relacji Fałków - Płaskowice - Dąbrowa - Gliny - Rudzisko - granica woj. świętokrzyskiego - (Tomaszów),
- Nr 0479 T relacji (Skotniki) - granica woj. świętokrzyskiego - Wąsosz - Cermno - Nr 0480 T relacji Fałków - Studzieniec - Budy - granica gminy Fałków - (droga powiatowa Nr 30422),
- Nr 0481 T relacji Cermno - Pikule - granica woj. świętokrzyskiego - (Góry Mokre).

Drogi gminne:

- Nr 322001 T relacji Sulborowice – Oddziały,
- Nr 322002 T relacji Płaskowice – Bulianów,
- Nr 322003 T relacji Zbójno – Koloniec,
- Nr 322004 T relacji Zbójno – Greszczyn,
- Nr 322005 T relacji Skórnice – Płaskowice,
- Nr 322006 T relacji Skórnice – Wąsosz,
- Nr 322007 T relacji Wąsosz – Zuzowy,
- Nr 322008 T relacji Cermno – Zuzowy,
- Nr 322009 T relacji Fałków – Olszamowice,
- Nr 322010 T relacji Cermno Kol. – Szpinek,
- Nr 322011 T relacji Gustawów – Stanisławów,
- Nr 322012 T Fałków, ul. Akacjowa,
- Nr 322013 T Fałków, ul. Modrzewiowa,
- Nr 322014 T Fałków, ul. Lipowa,
- Nr 322015 T Fałków, ul. Wierzbowa,
- Nr 322016 T Fałków, ul. Sadowa

Długość drogi krajowej Nr 42 na terenie gminy wynosi 14 km. Szczególnie niskie parametry techniczne (ostre zakręty i kolizje z istniejącą zabudową) występują we wsi Cermno. Drogi powiatowe posiadają łączną długość około 50 km. Drogi gminne - łączna długość około 35 km. Poza w/w układem dróg na terenie gminy Fałków można jeszcze wyróżnić:

- drogi zakładowe - 1 km
- drogi wewnętrzne/rolnicze - 145 km.

Tabela 78 Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Fałków

1.	Długość dróg krajowych na terenie gminy [w km]	14	w tym wymagających modernizacji	0
----	--	----	---------------------------------	---

2.	Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy [w km]	0	w tym wymagających modernizacji	0
3.	Długość dróg powiatowych na terenie gminy [w km]	50	w tym wymagających modernizacji	15
4.	Długość dróg gminnych na terenie gminy [w km]	35	w tym wymagających modernizacji	5
5.	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy [w km]	0	w tym wymagających modernizacji	0
6.	Liczba opraw oświetleniowych na terenie gminy [w szt.]	800	w tym wymagających modernizacji	90
	w tym liczba opraw oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność gminy [w szt.]	168	w tym wymagających modernizacji	45
	w tym liczba opraw oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność zakładu energetycznego [w szt.]	632	w tym wymagających modernizacji	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Fałkowie

Analiza stanu układu drogowego gminy wykazała, że posiada ona dostatecznie gęstą sieć uliczo - drogową, która zabezpiecza jej powiązania wewnętrzne, a także w większości zewnętrzne. Istotnym mankamentem są natomiast jeszcze słabe parametry techniczne tych dróg pod względem jakościowym, jaki i funkcjonalnym. Ponadto występuje tu również brak jednorodności nawierzchni drogowych na poszczególnych ciągach komunikacyjnych. Należy podkreślić, że niedostateczne i niestety malejące, relatywnie do potrzeb, środki finansowe na utrzymanie dróg (stanowiące problem ogólnokrajowy), przy notowanym wzrastającym natężeniu ruchu przyczyniają się do pogarszania stanu dróg i ulic na obszarze gminy.

Infrastruktura wodociągowa

Długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 109,4 km, do sieci przyłączonych jest 100% gospodarstw. Obecnie gmina zaopatrywana jest w wodę poprzez jeden system wodociągowy zasilany z ujęcia wód podziemnych z utworów jurajskich zlokalizowanego we wsi Cermno. Jest to ujęcie o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w kategorii „B” w ilości $Q_e = 72 \text{ m}^3 / \text{h}$. Woda z ujęcia jest dobrej jakości i podawana jest do sieci bez uzdatnienia. Ujęcie to posiada ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej o szerokości 30 m oraz strefę ochrony pośredniej o szerokości 50 m. W gminie zasoby oraz jakość wód głębinowych, będących źródłem zasilania sieci wodociągowych, pozwalają na całkowite zaspokojenie obecnych potrzeb mieszkańców.

Tabela 79: Wskaźniki zwodociągowania i skanalizowania Gminy Fałków

1.	Długość sieci wodociągowej [w km]	109,4	w tym wymagających modernizacji	0
2.	% zwodociągowania gminy	100%		
3.	Liczba stacji uzdatniania wody [w szt.]	0	w tym wymagających modernizacji	0
4.	Liczba ujęć wody [w szt.]	1	w tym wymagających modernizacji	1

5.	Długość sieci kanalizacyjnej [w km]	55,5	w tym wymagających modernizacji	0
6.	% skanalizowania gminy na dzień wypełnienia danych	74%		
7.	Liczba oczyszczalni ścieków [w szt.]	1	w tym wymagających modernizacji	0

Źródło: Urząd Gminy w Fałkowie

Infrastruktura kanalizacyjna

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi obecnie 55,5 km, a stopień skanalizowania wynosi 74%. Ścieki sanitarne z Fałkowa, Czerмна, Czerмна-Kolonii, Skórnica, Olszomowic i Woli Szkuckiej odprowadzane są do zlokalizowanej w Fałkowie mechaniczno - biologicznej gminnej oczyszczalni ścieków o przepustowości 2x300 m³ /d. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów, będący dopływem rzeki Greszczynki. Na nieskanalizowanym obszarze gminy ścieki gromadzone są w osadnikach gnilnych, często nieszczelnych, będących źródłem zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Kanalizacja deszczowa wybudowana została dla odwodnienia drogi krajowej nr 42 w miejscowości Czerмна w dwu odcinkach o łącznej długości około 1200 m.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina nie jest zgazyfikowana. Do celów socjalno - bytowych (głównie do przygotowywania posiłków oraz ciepłej wody użytkowej) powszechnie stosuje się gaz ciekły propan-butan w 11-kg butlach.

Mieszkalnictwo

W 2020 roku w gminie Fałków oddano do użytku 6 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,39 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Fałków to 1 753 nireuchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 399 mieszkań. Jest to wartość większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większa od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Fałków to 5,33 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Fałków to 129,80 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Tabela 80 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2019

Gmina Fałków	2015	2016	2017	2018	2019
liczba mieszkań	1 722	1 725	1 730	1 743	1 753
liczba izb	6 506	6 522	6 551	6 615	6 668
powierzchnia użytkowa mieszkań	127 687	128 025	128 816	130 647	132 105
przeciętna liczba izb przypadająca na jedno mieszkanie	3,78	3,78	3,79	3,80	3,80
przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno mieszkanie	74,15	74,22	74,46	74,96	75,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 81 Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Fałków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wodociągowej	83,5	83,7	84,1	84,1	84,2
Kanalizacyjnej	53,6	55,9	56,2	57,2	58,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 84,2% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 70,68% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 62,69% mieszkań posiada łazienkę, 47,52% korzysta z centralnego ogrzewania.

Gmina Radoszyce

Infrastruktura drogowa

Gmina Radoszyce położona jest w pobliżu zbiegu dróg krajowych **nr 74** oraz **nr 42**, natomiast z tych dwóch to **droga krajowa nr 74** (relacji Piotrków-Sulejów-Kielce-Kraśnik) przebiega przez obszar gminy. Długość tejże drogi na terenie Gminy wynosi **niecałe 8 km**. Kolejną z głównych dróg, przy której położona jest Gmina Radoszyce, jest **droga wojewódzka nr 728**. Długość odcinka biegnącego przez samą gminę wynosi **19,7 km**, relacji Grójec – Końskie – Jędrzejów. Drogi te stanowią główne osie komunikacyjne gminy oraz są korzystnym połączeniem zewnętrznym ze stolicą Województwa Świętokrzyskiego – miastem Kielce, oraz z takimi ośrodkami miejskimi jak Warszawa, Kraków, czy Łódź.

Tabela 82 Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Radoszyce

1.	Długość dróg krajowych na terenie gminy [w km]	7,896	w tym wymagających modernizacji	brak danych
2.	Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy [w km]	19,7	w tym wymagających modernizacji	brak danych
3.	Długość dróg powiatowych na terenie gminy [w km]	92,622	w tym wymagających modernizacji	brak danych
4.	Długość dróg gminnych na terenie gminy [w km]	47,455	w tym wymagających modernizacji	6
5.	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy [w km]	24	w tym wymagających modernizacji	0
6.	Liczba oprav oświetleniowych na terenie gminy [w szt.]	1789	w tym wymagających modernizacji	1789

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Radoszyce

Tabela 83. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Radoszyce

L.p	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość dróg (km)	Kilometraż	
				od km	do km
1.	0393T	Ruda Maleniecka - Lipa - Jakimowice	3,140	9+959	13+099
2.	0394T	Jakimowice - Biały Ług - Pilczyca	3,090	0+000	3+090
3.	0401T	Stąporków - Smyków - Radoszyce - Włoszczowa	12,493	22+300	34+793
4.	0406T	Radoszyce - Wilczkowice - Mnin	8,100	0+000	8+100
5.	0407T	Radoszyce - Pakuły - Sęp	8,359	0+000	8+359
6.	0410T	Pijanów - Wilczkowice - Lewoszów	6,326	0+000	6+326
7.	0411T	Momocicha - Pakuły - Kapałów	3,846	0+000	3+846

Diagnoza strategiczna

8.	0412T	Radoszyce - do drogi 0393T	4,756	0+000	4+756
9.	0413T	Młotkowice - Cis - Zychy - Podlesie	6,234	3+500	9+734
10.	0414T	Radoszyce - Jacentów	6,182	0+000	6+182
11.	0416T	Sokołów - Jacentów	0,872	3+203	4+075
12.	0470T	Górniki - Kłucko - Grzymałków	5,134	0+000	5+134
13.	0471T	Stanowiska - Kłucko - Filipy	3,854	2+350	6+204
14.	0472T	Kłucko - Pałegi - Wólka Kłucka	0,655	0+000	0+655
15.	0473T	Radoszyce - Mościska - Grębosze - Łysów - Józwików	14,546	0+000	14+546
16.	0474T	Kapałów - Kaliga - Węgrzyn	3,646	0+000	3+646
17.	0475T	Józwików - gr. Wojew. Nr.728	0,358	0+000	0+358
18.	bez nr.	Ruda Maleniecka - Jacentów	1,031	1+525	2+556
		Razem w gminie	92,622		

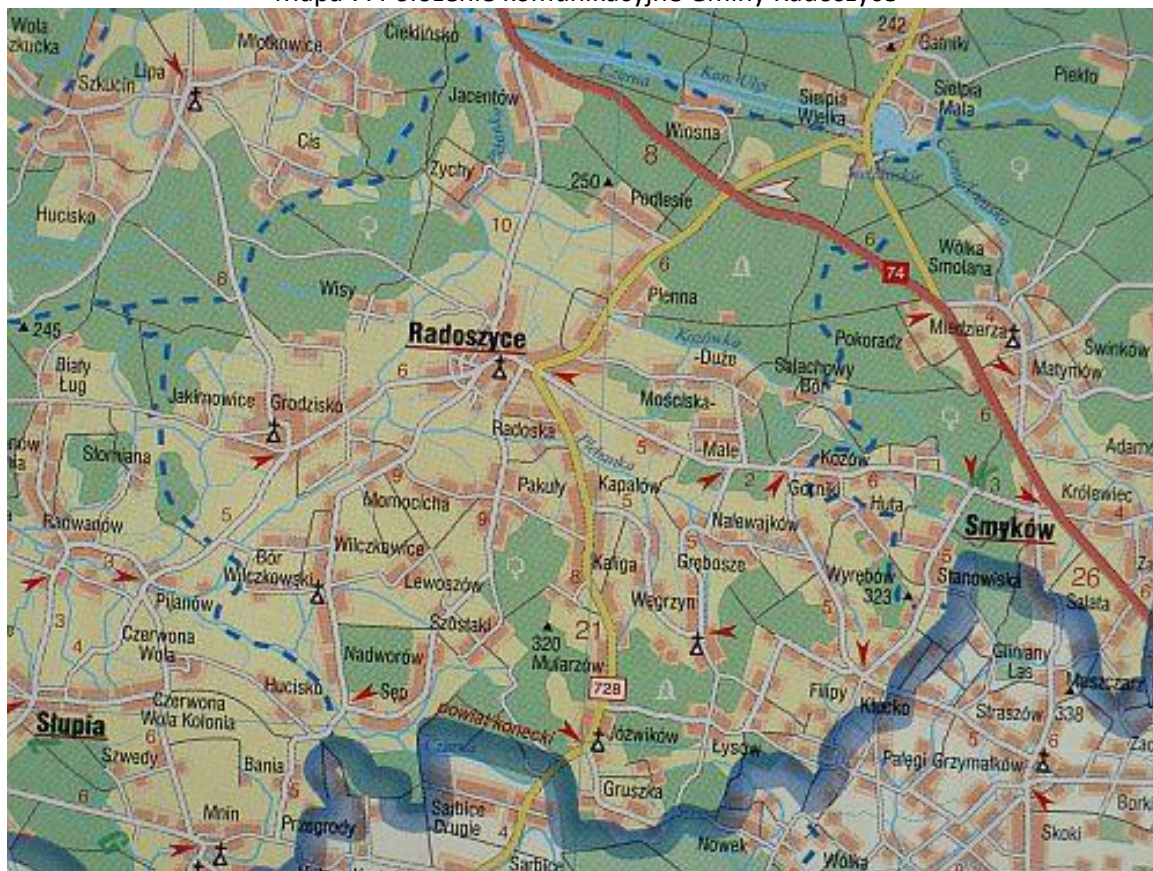
Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach

Tabela 84. Wykaz dróg gminnych w Gminie Radoszyce

Lp.	Aktualny numer drogi	Nazwa	Długość na terenie Gminy
1.	368001 T	Mościska Duże-Sielpia	4,900
2.	368002 T	Sielpia- Wiosna	4,430
3.	368003 T	Radoszyce-Wisy-Grodzisko Podlesie	1,900
4.	368004 T	Grodzisko Podlesie - Lewki	3,400
5.	368005 T	Grodzisko-Momocicha	1,625
6.	368006 T	Bór Wilczkowski Pierwszy	1,550
7.	368007 T	Radoska przez wieś	1,200
8.	368008 T	Pyszna Górka przez wieś	0,700
9.	368009 T	Kapałów Górny przez wieś	0,900
10.	368010 T	Salachowy Bór - do dr. Mościska Duże-Sielpia	3,900
11.	368011T	Mościska Małe przez wieś	1,700
12.	368012 T	Radoszyce - Zychy	0,300
13.	368013 T	Jakimowice przez wieś	0,900
14.	368014 T	Szóstaki – do dr. Radoszyce –Sęp	1,900
15.	368015 T	Lewoszków – Kopyściaki – Momocicha	1,800
16.	368016 T	Grodzisko – Dąbki	1,200
17.	368017 T	Grębosze – Nalewajków	2,200
18.	368018 T	Józwików – Łysów – Jarzab – Kłucko	6,100
19.	368019 T	Jażwiny – Zychy	0,300
20.	368020 T	Filipy - Łysów	2,200
21.	368021 T	Filipy - Nowek	0,500
22.	368022 T	Stanowiska – Huta - Kozów	1,450
23.	368023 T	Węgrzyn – Filipy	2,400
		RAZEM KM	47,455

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach

Mapa 7: Położenie komunikacyjne Gminy Radoszyce

Źródło: radoszyce.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=3&menu=5&strona=1&prywatnosc=tak

Infrastruktura wodociągowa

Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze na terenie gminy są wody podziemne. Do zbiorowego zaopatrzenia wykorzystywane są przede wszystkim wody triasowe. Gmina Radoszyce jest w 100% zwodociągowana, a długość sieci wodociągowej wynosi 150 km (część ok. 4 km wymaga modernizacji).

Tabela 85. Ujęcia wody pitnej i stacje uzdatniania wody w Gminie Radoszyce

L.p.	Ujęcia wody pitnej			Stacje uzdatniania wody		Powierzchnia strefy ochronnej
	Nazwa ujęcia/lokalizacja	Rodzaj wody podziemne lub wody powierzchniowe	Wydajność m³ /godzinę	Nazwa/lokalizacja	Wydajność m³ /dobę	
1.	Studnia nr1	wody triasowe	47.3	ul. Krakowska	1135	teren ochrony bezpośredniej
2.	Studnia nr 2 (studnia awaryjna)	wody triasowe	45.0	ul. Krakowska	1080	teren ochrony bezpośredniej
3.	Studnia nr 3	wody triasowe	31,5	Pakuły	756	teren ochrony bezpośredniej
4.	Studnia nr 4 (nowa nie będąca w eksploatacji)	-----	39.0	działka nr 5532	-----	-----
5.	Studnia nr 5		21,0			

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

6.	Studnia nr 6		8,8			
----	--------------	--	-----	--	--	--

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach

Lp.	Ujęcia wody pitnej			Stacje uzdatniania wody		Powierzchnia strefy ochronnej* (ha)
	Nazwa ujęcia / lokalizacja	Rodzaj: wody podziemne lub wody powierzchniowe	Wydajność (m ³ /dobę)	Nazwa / lokalizacja	Wydajność (m ³ /dobę)	
1.	Radoszyce	podziemne	1135,20	Radoszyce	1800	strefa bezpośrednia
2.	Radoszyce		1080			
3.	Radoszyce		756			
4.	Radoszyce		936			
5.	Kłucko		504			
6.	Kłucko		211,20			

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach

Tabela 86: Wskaźniki zwodociągowania i skanalizowania Gminy Radoszyce

1.	Długość sieci wodociągowej [w km]	168,2	w tym wymagających modernizacji	4
2.	Liczba stacji uzdatniania wody [w szt.]	1	w tym wymagających modernizacji	0
3.	Liczba ujęć wody [w szt.]	6	w tym wymagających modernizacji	0
4.	Długość sieci kanalizacyjnej [w km]	47,97	w tym wymagających modernizacji	5
5.	Liczba oczyszczalni ścieków [w szt.]	1	w tym wymagających modernizacji	1

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach

Infrastruktura kanalizacyjna

Na obszarze gminy brak jest kompleksowej sieci kanalizacyjnej sanitarnej i opadowej. Stopień skanalizowania gminy wynosi 44,52%, a długość sieci kanalizacyjnej to 45,2 km, z czego ok. 5 km wymaga modernizacji.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie Gminy nie ma sieci gazowej. Obecny brak sieci gazu ziemnego na terenie gminy powoduje, że mieszkańcy w szerokim zakresie stosują gaz butlowy propan-butan.

Mieszkalnictwo

W 2020 roku w gminie Radoszyce oddano do użytku 11 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,26 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Radoszyce to 2 956 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 333 mieszkania. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Radoszyce to 5,27 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Radoszyce to

180,50 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Tabela 87 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019

Radoszyce	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkań	2 887	2 908	2 931	2 946	2 956
miasto	0	0	0	1 051	1 052
obszar wiejski	2 887	2 908	2 931	1 895	1 904
Liczba izb	10 263	10 379	10 503	10 583	10 633
powierzchnia użytkowa mieszkań	214 823	217 651	221 070	223 196	224 637
Przeciętna liczba izb przypadająca na jedno mieszkanie	3,55	3,57	3,58	3,59	3,60
Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno mieszkanie	74,41	74,85	75,42	75,76	75,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 88 Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Radoszyce w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wodociągowej	85,70	85,90	86,00	85,7	85,9
miasto				85,8	86,2
obszar wiejski	85,7	85,9	86,0	85,7	85,7
Kanalizacyjnej	30,20	31,40	31,00	31,3	31,6
miasto				69,3	69,4
obszar wiejski	30,2	31,4	31,0	10,4	11,0
Gazowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
miasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
obszar wiejski	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wodociągowej	83,5	83,7	84,1	84,1	84,2
Kanalizacyjnej	53,6	55,9	56,2	57,2	58,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 85,9% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 68,78% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 64,99% mieszkań posiada łazienkę, 53,15% korzysta z centralnego ogrzewania.

Gmina Ruda Maleniecka

Infrastruktura drogowa

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe nr 42 i 74 o łącznej długości **18,4 km**. Brak jest w gminie dróg o statusie wojewódzkim. Natomiast występują drogi powiatowe o długości **42,184 km** oraz drogi gminne **39,606 km**. Sieć drogowa gminy jest dość dobrze rozwinięta. Problemem dla dróg na terenie gminy jest fakt, iż jeździ po nich ciężki transport z drewnem, który swym ciężarem przyspiesza niszczenie dróg. Część dróg na terenie gminy wymaga natychmiastowej modernizacji.

Tabela 89 Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Ruda Maleniecka

1.	Długość dróg krajowych na terenie gminy [w km]	18,4	w tym wymagających modernizacji	brak danych
----	--	------	---------------------------------	-------------

Diagnoza strategiczna

2.	Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy [w km]	brak dróg	w tym wymagających modernizacji	-
3.	Długość dróg powiatowych na terenie gminy [w km]	42,184	w tym wymagających modernizacji	brak danych
4.	Długość dróg gminnych na terenie gminy [w km]	39,606	w tym wymagających modernizacji	brak danych
5.	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy [w km]	1528	w tym wymagających modernizacji	brak danych
6.	Liczba oprav oświetleniowych na terenie gminy [w szt.]	645	w tym wymagających modernizacji	brak danych
	w tym liczba oprav oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność gminy [w szt.]	166	w tym wymagających modernizacji	brak danych
	w tym liczba oprav oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność zakładu energetycznego [w szt.]	479	w tym wymagających modernizacji	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rudzie Malenieckiej

Infrastruktura wodociągowa-kanalizacyjna

Długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 75,6 km. Wskaźnik liczby osób korzystających z instalacji wodociągowej wynosi ogółem 95%. Ujęcia wody znajdują się natomiast w miejscowościach Dęba i Wyszyna Fałkowska. Sieć kanalizacyjną posiada jedynie miejscowość Ruda Maleniecka. Gmina jest w 20% skanalizowana, a długość sieci wynosi 20,16 km.

Tabela 90: Wskaźniki zwodociągowania i skanalizowania Gminy Ruda Maleniecka

1.	Długość sieci wodociągowej [w km]	75,600 km
2.	% zwodociągowania gminy	95%
3.	Liczba stacji uzdatniania wody [w szt.]	1
4.	Liczba ujęć wody [w szt.]	2

5.	Długość sieci kanalizacyjnej [w km]	20,16 km
6.	% skanalizowania gminy na dzień wypełnienia danych	20%
7.	Liczba oczyszczalni ścieków [w szt.]	1

Źródło: Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej

Zaopatrzenie w gaz

W gminie nie występuje sieć gazowa przewodowa. Jedyną formą zaopatrzenia w gaz są butle gazowe, do nabycia w punktach wymiany butli lub dowożone cysternami.

Mieszkalnictwo

W 2020 roku w gminie Ruda Maleniecka oddano do użytku 3 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 0,98 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Ruda Maleniecka to 1 513 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 493 mieszkania. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych

mieszkaniach w gminie Ruda Maleniecka to 5,33 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Ruda Maleniecka to 113,70 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Tabela 91 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Ruda Maleniecka	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkań	1 482	1 490	1 500	1 510	1 513
Liczba izb	4 881	4 925	4 981	5 031	5 044
powierzchnia użytkowa mieszkań	98 903	99 979	101 413	102 718	102 994
Przeciętna liczba izb przypadająca na jedno mieszkanie	3,29	3,31	3,32	3,33	3,33
Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno mieszkanie	66,74	67,10	67,61	68,03	68,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 92 Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Ruda Maleniecka w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wodociągowej	87,3	87,5	87,5	87,5	87,7
Kanalizacyjnej	8,0	8,6	8,2	8,4	14,2
Gazowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 87,7% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 53,67% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 51,02% mieszkań posiada łazienkę, 40,05% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego.

Podsumowanie

Na obszarze realizacji Strategii znajdują się zarówno drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe jak i gminne. Część dróg wymaga wymiany nawierzchni w tym modernizacji infrastruktury około drogowej (m.in. budowa ścieżek rowerowych).

Tabela 93 Infrastruktura drogowa na terenie gminy objętych Strategią

1.	Długość dróg krajowych na terenie gminy [w km]	40,296
2.	Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy [w km]	19,7
3.	Długość dróg powiatowych na terenie gminy [w km]	184,806
4.	Długość dróg gminnych na terenie gminy [w km]	122,061
5.	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy [w km]	39,28
6.	Liczba opraw oświetleniowych na terenie gminy [w szt.]	3234

w tym liczba opraw oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność gminy [w szt.]	334
w tym liczba opraw oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność zakładu energetycznego [w szt.]	1111

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka mają zapewniony dostęp do wody. Gminy są praktycznie w całości zwodociągowane. Zdecydowanie gorzej wygląda stan skanalizowania. Najlepiej pod tym względem wypada Gmina Fałków, która posiada 55,5 km sieci kanalizacyjnej.

Tabela 94 Dane dotyczące zwodociągowania i skanalizowania gmin objętych Strategią

	Fałków	Radoszyce	Ruda Maleniecka
Długość sieci wodociągowej [w km]	109,4	150	75,6
Długość sieci kanalizacyjnej [w km]	55,5	45,2	20,16
Liczba oczyszczalni ścieków [w szt.]	1	1	1

Źródło: opracowanie własne

W gminach nie występuje sieć gazowa przewodowa. Jedyną formą zaopatrzenia w gaz są butle gazowe.

2.15 Finanse publiczne

Możliwości realizacji zamierzeń przewidzianych w strategii rozwoju są w przypadku każdej jednostki terytorialnej w dużej mierze uwarunkowane jej aktualną i przyszłą sytuacją finansową. W związku z tym, w niniejszym rozdziale dokonano analizy budżetowej gmin.

Gmina Fałków

Suma wydatków z budżetu gminy Fałków wyniosła w 2019 roku 20,9 mln złotych, co daje 4,7 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków o 17,4% w porównaniu do roku 2018. Największa część budżetu gminy Fałków - 27,9% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 750 - Administracja publiczna (13,6%) oraz na Dział 600 - Transport i łączność (8,4%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 2,7 mln złotych, czyli 12,9% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Fałków wyniosła w 2019 roku 22,6 mln złotych, co daje 5,1 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 6,1% w porównaniu do roku 2018. Największa część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (36,7%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (22,8%) oraz z Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (3%). W budżecie gminy Fałków wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 735 złotych na mieszkańca (14,4%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 8,0 złotych na mieszkańca (0,2%).

Tabela 95 Struktura dochodów Gminy Fałków według działów w latach 2017-2019

Gmina Fałków	2017	2018	2019
RAZEM	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,8	0,8	0,9
Transport i łączność	3,0	0,2	2,6
Gospodarka mieszkaniowa	0,4	0,1	2,7

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Administracja publiczna	9	8,5	9,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw pożarowa	0,0	-	0,1
Różne rozliczenia	39,3	38,6	36,7
Oświata i wychowanie	0,8	1,1	1,0
Pomoc społeczna	2,4	2,2	2,0
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	4,0	1,5	-
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	0,2	0,4
Rodzina	27,6	24,7	24,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,5	11,5	3,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	-	-
Kultura fizyczna	-	0,4	-
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek	16,9	16,5	22,8
Pozostałe	1,8	2,1	2,2

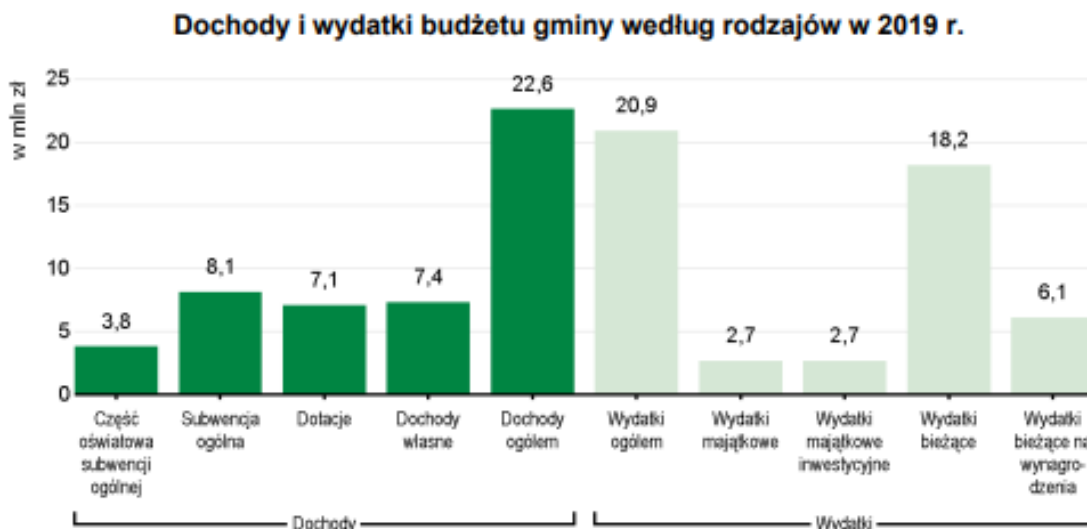
Źródło: opracowanie wystane na podstawie danych GUS

Tabela 96 Struktura wydatków Gminy Fałków według działów w latach 2017-2019

Gmina Fałków	2017	2018	2019
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,8	0,7	0,1
Transport i łączność	13	12,4	8,4
Gospodarka mieszkaniowa	0,0	0,1	4,4
Administracja publiczna	13,0	11,1	13,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw pożarowa	0,7	0,5	1,3
Różne rozliczenia	-	0	-
Oświata i wychowanie	26,1	21,1	27,9
Pomoc społeczna	4,4	3,7	4,4
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	3,5	1,6	0,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	0,2	0,4
Rodzina	28,8	21,6	26,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,8	22,5	7,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,1	0,5	0,7
Kultura fizyczna	0,3	2,2	0,3
Działalność usługowa	-	-	-
Pozostałe	2,0	1,5	2,6

Źródło: opracowanie wystane na podstawie danych GUS

Wykres 13 Dochody i wydatki budżetu Gminy Fałków według rodzajów w 2019r

Źródło: GUS

Tabela 97 Dochody i wydatki Gminy Fałków w latach 2020-2021

	Gmina Fałków	za 2020r.	Plan 2021r.
1.	Dochody gminy [w zł]	25 891 292,09 zł	27 700 000,00 zł
2.	w tym dochody bieżące [w zł]	21 793 590,07 zł	20 454 676,20 zł
3.	Wydatki gminy [w zł]	22 857 000,48 zł	29 700 000,00 zł
4.	w tym wydatki bieżące [w zł]	18 767 601,51 zł	19 974 301,90 zł
5.	w tym wydatki majątkowe [w zł]	4 089 398,97 zł	9 725 698,10 zł
6.	Nadwyżka [w zł]	3 034 291,61 zł	-2 000 000,00 zł

Źródło: Urząd Gminy Fałków

Na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej ustalić można podstawowe wielkości określające możliwości budżetowe gminy w najbliższych latach. W zakresie dochodów bieżących zakłada się ich stabilny wzrost. Wydatki bieżące co roku będą nieznacznie wzrastać na co pozwalając będzie równoległy wzrost dochodów.

Aktualny stan zadłużenia do dochodów ogółem jest generalnie bardzo niski i pozostawia bardzo duże możliwości w zakresie zaciągania kolejnych zobowiązań. Istniejące zadłużenie w kwocie 3 775 595,00 zł zostanie w całości spłacone do 2025r.

Gmina Radoszyce

Suma wydatków z budżetu gminy Radoszyce wyniosła w 2019 roku 49,5 mln złotych, co daje 5,6 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 5.4% w porównaniu do roku 2018. Największa część budżetu gminy Radoszyce - 28.9% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa (17.1%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (8.2%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 11,0 mln złotych, czyli 22,2% wydatków ogółem.

Tabela 98 Struktura wydatków budżetu Gminy Radoszyce według działów w latach 2017-2019

Gmina Radoszyce	2017	2018	2019
RAZEM	-	100,0	100,0

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Rolnictwo i łowiectwo	-	1,1	3,7
Transport i łączność	-	1,7	1,3
Gospodarka mieszkaniowa	-	11,1	17,1
Administracja publiczna	-	8,2	8,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw pożarowa	-	0,4	0,4
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	-	39,3	28,9
Pomoc społeczna	-	5,3	5,4
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	-	0,8	1,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	-	1,2	1,2
Rodzina	-	24,7	25,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	-	2,7	3,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	0,4	0,4
Kultura fizyczna	-	0,7	2,0
Działalność usługowa	-	0,1	0,1
ochrona zdrowia	-	2,0	0,3
Pozostałe	-	0,3	0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Suma dochodów do budżetu gminy Radoszyce wyniosła w 2019 roku 44,4 mln złotych, co daje 5,0 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 7.8% w porównaniu do roku 2018. Największą część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (42.4%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (13%) oraz z Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa (4.6%). W budżecie gminy Radoszyce wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 393 złotych na mieszkańca (7,9%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 2,0 złotych na mieszkańca (0,0%).

Tabela 99 Struktura dochodów budżetu Gminy Radoszyce według działów w latach 2017-2019

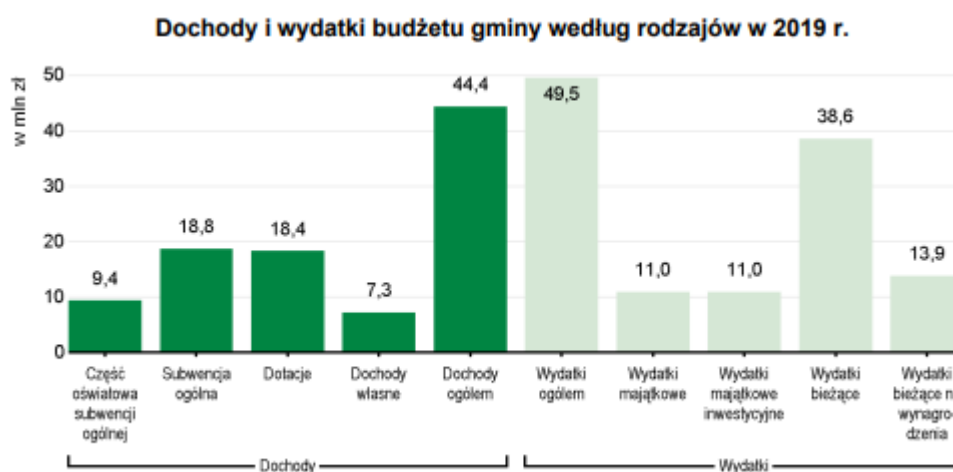
Gmina Radoszyce	2017	2018	2019
Ogółem	-	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	-	0,7	1,5
Transport i łączność	-	-	0,2
Gospodarka mieszkaniowa	-	0,3	4,6
Administracja publiczna	-	0,2	0,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw pożarowa	-	-	0,00
Różne rozliczenia	-	42,3	42,4
Oświata i wychowanie	-	9,7	2,3
Pomoc społeczna	-	2,9	2,8
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	-	0,9	1,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	-	0,4	0,3

Diagnoza strategiczna

Rodzina	-	28,1	28,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	-	1,1	1,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	0,0	-
Kultura fizyczna	-	0,0	0,8
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	-	12,9	13,0
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	-	0,5	0,6

Źródło: opracowanie wystlane na podstawie danych GUS

Wykres 14 Dochody i wydatki budżetu Gminy Radoszyce według rodzajów w 2019r

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 100 Sytuacja finansowa Gminy Radoszyce w latach 2020-2021

Gmina Radoszyce		za 2020r.	Plan 2021r.
1.	Dochody gminy [w zł]	51 359 315,96 zł	49 188 656,66 zł
	w tym dochody bieżące [w zł]	44 324 852,90 zł	45 976 267,56 zł
2.	Wydatki gminy [w zł]	48 358 976,99 zł	51 580 616,31 zł
	w tym wydatki bieżące [w zł]	40 503 161,38 zł	45 872 479,57 zł
	w tym wydatki majątkowe [w zł]	7 855 815,61 zł	5 708 136,64 zł
3.	Nadwyżka [w zł]	3 000 338,97 zł	0,00 zł
4.	Dochody własne	za 2020r.	Plan 2021r.
	wpływy z podatków stanowiących dochód budżetu państwa (udziały PIT, CIT)	3 702 552,84 zł	3 816 099,00 zł
	w tym wykonanie dochodów stanowiących wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	3 695 900,00 zł	3 796 099,00 zł
	wpływy z podatków i opłat	4 316 049,99 zł	6 437 564,83 zł
	w tym wpływy z podatku od nieruchomości	1 564 420,70 zł	1 639 626,76 zł
	dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego	84 870,00 zł	0,00 zł

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Pozostałe dochody własne, w tym czynsze za najem lub dzierżawę	56 800,70 zł	49 600,00 zł
--	--------------	--------------

		na 31.12.2020r.	w tym w jednostkach
5.	Wartość środków trwałych stanowiących majątek gminy (należy ująć także majątek jednostek gminy)	91 460 011,69 zł	91 460 011,69 zł
	w tym gruntów	2 631 859,35 zł	2 631 859,35 zł
	w tym budynków	17 244 829,06 zł	17 244 829,06 zł
	w tym środków transportu	2 278 984,35 zł	2 278 984,35 zł
	w tym obiekty inżynierii lądowej i wodnej	67 987 274,26 zł	67 987 274,26 zł
	w tym urządzeń teletechnicznych i maszyn	993 474,73 zł	993 474,73 zł

Dochody z mienia komunalnego	56 800,70 zł
Długoterminowe aktywa finansowe	0,00 zł

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Radoszycach

W zakresie dochodów bieżących zakłada się ich stabilny wzrost. Wydatki bieżące co roku będą nieznacznie wzrastać na co pozwalać będzie równoległy wzrost dochodów. Aktualny stan zadłużenia do dochodów ogółem (24,99%) pozostawia możliwości w zakresie zaciągania kolejnych zobowiązań. Istniejące zadłużenie w kwocie 12 292 833,76 zł zostanie w całości spłacone do 2032 r.

Gmina Ruda Maleniecka

Suma wydatków z budżetu gminy Ruda Maleniecka wyniosła w 2019 roku 17,6 mln złotych, co daje 5,7 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 4.3% w porównaniu do roku 2018. Największa część budżetu gminy Ruda Maleniecka - 25.6% została przeznaczona na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 801 - Oświata i wychowanie (23.8%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (12.4%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 4,7 mln złotych, czyli 26,7% wydatków ogółem.

Tabela 101 Struktura wydatków budżetu Gminy Ruda Maleniecka według działów w latach 2017-2019

Gmina Ruda Maleniecka	2017	2018	2019
RAZEM	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,6	0,6	0,6
Transport i łączność	10,0	9,3	2,8
Gospodarka mieszkaniowa	0,2	0,3	0,2
Administracja publiczna	14,4	12,4	12,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5,0	0,8	1,4
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	25,3	23,9	23,8
Pomoc społeczna	5,5	5,1	4,7
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	1,6	1,5	1,7

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Edukacyjna opieka wychowawcza	0,7	0,5	0,5
Rodzina	27,4	20,4	21,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,8	13,0	25,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,0	7,0	2,6
Kultura fizyczna	0,3	3,9	1,1
Działalność usługowa	0,1	0,1	0,1
ochrona zdrowia	0,3	0,3	0,2
Pozostałe	0,8	0,9	1,2

Źródło: opracowanie wystane na podstawie danych GUS

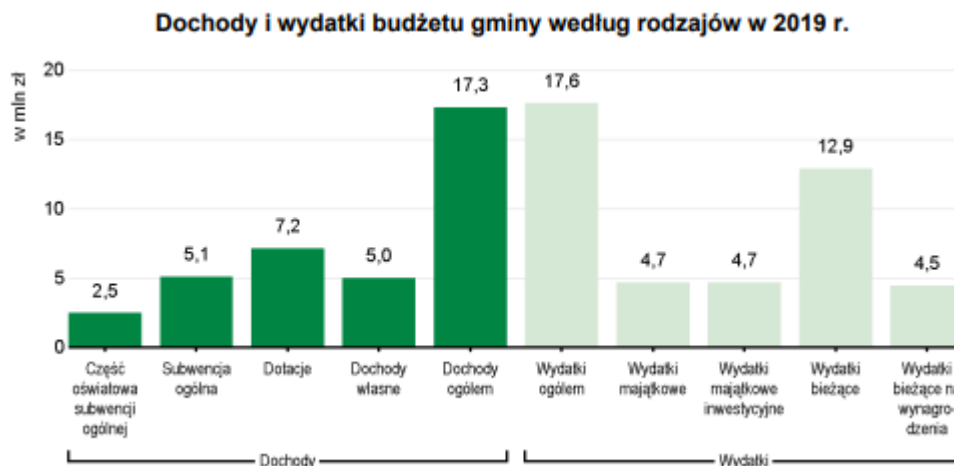
Suma dochodów do budżetu gminy Ruda Maleniecka wyniosła w 2019 roku 17,3 mln złotych, co daje 5,6 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 22.7% w porównaniu do roku 2018. Największa część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (29.7%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (19.1%) oraz z Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (14.1%). W budżecie gminy Ruda Maleniecka wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 534 złotych na mieszkańca (9,5%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 6,4 złotych na mieszkańca (0,1%).

Tabela 102 Struktura Dochodów budżetu Gminy Ruda Maleniecka według działów w latach 2017-2019

Gmina Ruda Maleniecka	2017	2018	2019
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,6	0,6	0,6
Transport i łączność	0,4	2,3	1,5
Gospodarka mieszkaniowa	1,0	1,1	1,1
Administracja publiczna	0,8	0,4	0,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,0	0,1
Różne rozliczenia	37,5	33,1	29,7
Oświata i wychowanie	1,4	3,2	6,2
Pomoc społeczna	4,6	4,0	2,7
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	1,2	0,8	1,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,6	0,5	0,4
Rodzina	28,9	24,3	21,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,7	6,9	14,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,3	3,0	0,5
Kultura fizyczna	0,1	0,1	0,5
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	20,9	19,3	19,1
Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	-	0,3	0,3

Źródło: opracowanie wystane na podstawie danych GUS

Wykres 15 Dochody i wydatki budżetu Gminy Ruda Maleniecka według rodzajów w 2019r

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 103 Sytuacja finansowa Gminy Ruda Maleniecka w latach 2020-2021

Gmina Ruda Maleniecka		za 2020r.	Plan 2021r.
1.	Dochody gminy [w zł]	16 418 496,63 zł	20 547 359,42 zł
	w tym dochody bieżące [w zł]	14 878 413,34 zł	14 845 488,20 zł
2.	Wydatki gminy [w zł]	16 648 533,07 zł	21 941 888,55 zł
	w tym wydatki bieżące [w zł]	13 397 173,13 zł	14 819 355,75 zł
	w tym wydatki majątkowe [w zł]	3 251 359,94 zł	7 122 532,80 zł
3.	Nadwyżka [w zł]	-230 036,44 zł	-1 354 529,13 zł

4.	Dochody własne	za 2020r.	Plan 2021r.
	wpływy z podatków stanowiących dochód budżetu państwa (udziały PIT, CIT)	1 608 290,90 zł	1 672 164,00 zł
	w tym wykonanie dochodów stanowiących wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	1 602 049,00 zł	1 667 164,00 zł
	wpływy z podatków i opłat	2 004 461,59 zł	2 017 473,00 zł
	w tym wpływy z podatku od nieruchomości	897 044,23 zł	921 537,00 zł
	dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego	0,00 zł	0,00 zł
	Pozostałe dochody własne, w tym czynsze za najem lub dzierżawę	604 931,36 zł	397 137,62 zł

		na 31.12.2020r.	w tym w jednostkach
5.	Wartość środków trwałych stanowiących majątek gminy (należy ująć także majątek jednostek gminy)	24 392 054,57 zł	4 331 627,00
	w tym gruntów	649 870,52 zł	30 358,00
	w tym budynków	6 354 688,77 zł	4 019 215,00
	w tym środków transportu	426 210,79 zł	0

Diagnoza strategiczna

w tym obiekty inżynierii lądowej i wodnej	16 769 452,55 zł	266 251,00
w tym urządzeń teletechnicznych i maszyn	126 617,47 zł	15 803,00

Dochody z mienia komunalnego	115 991,40
Długoterminowe aktywa finansowe	4 482 450,00

		za 2020r.	Plan 2021r.
6.	Dotacje podmiotowe	278 913,00	315 726,00
	Dotacje celowe	76 018,48	337 200,00

Źródło: dane Urzędu Gminy w Rudzie Malenieckiej

W zakresie dochodów bieżących zakłada się ich stabilny wzrost. Wydatki bieżące co roku będą nieznacznie wzrastać na co pozwalać będzie równoległy wzrost dochodów. Aktualny stan zadłużenia do dochodów ogółem (38,49%) pozostawia możliwości w zakresie zaciągania kolejnych zobowiązań. Istniejące zadłużenie na dzień 21.05.2021r. w kwocie 7 907 712,00 zł. zostanie w całości spłacone do 31.12.2020 r.

Podsumowanie

Generalnie, sytuację finansową gmin objętych Strategią ocenić należy jako zadowalającą i stabilną. W perspektywie roku 2030 umożliwia realizację wyznaczonych zadań strategicznych, przy utrzymaniu wszystkich podstawowych funkcji gmin związanych z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców.

3. Wnioski z analizy danych

Sytuacja społeczno-gospodarcza gmin objętych Strategią pozwala wysunąć następujące wnioski:

- Potencjał ludnościowy gmin: Fałków, Radoszyce i Ruda Maleniecka zmniejsza się. Potwierdzeniem tej sytuacji jest ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji. Dodatkowo prognozy demograficzne wskazują, iż do roku 2030 liczba mieszkańców na obszarze realizacji Strategii będzie malała.
- W najbliższych latach znacznie wzrośnie liczba mieszkańców gmin w wieku poprodukcyjnym co wskazują na pogłębiający się problem starzejącego społeczeństwa.
- Liczba uczniów w szkołach w ostatnich latach spada.
- Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do wychowania przedszkolnego natomiast brakuje miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobków, klubów dziecięcych).
- Aby zahamować niekorzystną sytuację demograficzną powinny zostać podjęte działania, które wpłyną pozytywnie na jakość życia mieszkańców m.in.:
 - zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych (np. do miejsc w żłobkach i przedszkolach, do wysokiej jakości edukacji i opieki zdrowotnej, dostęp do kultury),
 - tworzenie atrakcyjnych warunków do osiedlania się,
 - tworzenie atrakcyjnych warunków do zakładania działalności gospodarczej,
 - zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej, kulturowej i rekreacyjnej.
- Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gmin z roku na rok wzrasta (w latach 2015-2020 zarejestrowano 197 firm więcej niż wyrejestrowano w tym samym czasie),
- Systematycznie spada stopa bezrobocia.
- W najbliższych latach należy spodziewać się spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Wzrasta natomiast liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby co jest spowodowane starzejącym się społeczeństwem.
- Wobec wysokiej dynamiki wzrostu grupy osób starszych, istnieje potrzeba rozszerzenia oferty pomocy społecznej osobom starszym i chorym.
- Gminy objęte Strategią wyróżniają się walorami przyrodniczymi oraz dostępnością do wielu szlaków turystycznych. Występują również cenne obszary chronione w tym obszary NATURA 2000.
- Na obszarze gmin znajdują się cenne zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego.
- Istnieje potrzeba ochrony środowiska naturalnego poprzez podjęcie działań zmniejszających niską emisję.
- Gminy są w pełni zwodociągowane, problemem jest ich skanalizowanie (najlepiej w tym zakresie radzi sobie Gmina Fałków).
- Analiza budżetu gmin wskazuje na dość korzystną sytuację finansową poszczególnych samorządów.

Poniżej prezentujemy potrzeby poszczególnych samorządów w podziale na obszary problemowe.

Diagnoza strategiczna

Potrzeby w podziale na obszary:

L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
Obszar 1 – służba zdrowia				
1	Remont budynku, remont pomieszczeń mieszkalnych znajdujących się w budynku POZ	TAK - wykonanie termomodernizacji budynku i remontu pomieszczeń	TAK - Remont i dostosowanie budynku starej części POZ	TAK - Wykonanie termomodernizacji budynku i remontu pomieszczeń budynku, w tym pomieszczeń POZ
2	Wyposażenie budynku POZ w nowszy sprzęt medyczny	TAK - doposażenie w sprzęt medyczny i diagnostyczny	TAK - Doposażenie- sprzęt, sprzęt do rehabilitacji, meble	TAK - Doposażenie placówki POZ w sprzęt medyczny i diagnostyczny
3	e-zdrowie	TAK	TAK	TAK
4	Inne w infrastrukturze zdrowotnej	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Obszar 2 – gospodarka wodno-ściekowa				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Budowa/modernizacja ujęć wody	TAK Modernizacja ujęcia wody z modernizacją urządzeń pompowych	TAK - budowa studni, magistrali	TAK Modernizacja ujęcia wody z modernizacją urządzeń pompowych / Budowa ujęcia wody w Lipie
2	Budowa sieci wodociągowej	NIE	NIE	TAK - Połączenie 2 wodociągów funkcjonujących na terenie Gminy Ruda Maleniecka
3	Modernizacja sieci wodociągowej	NIE	TAK - modernizacja istniejącej sieci wodociągowej	TAK - Modernizacja najbardziej wyeksploatowanej części wodociągu
4	Infrastruktura do dystrybucji, uzdatniania i magazynowania wody	TAK - modernizacja zbiorników magazynowania wody	TAK – Budowa zbiorników magazynowania wody	TAK - Budowa zbiornika i/lub modernizacja zbiorników magazynowania wody
5	Budowa kanalizacji sanitarnej	TAK – budowa ok. 20 km kanalizacji poza aglomeracją	TAK – budowa sieci kanalizacji sanitarnej Plenna, Podlesie, Wilczkowice, Momocicha, Pakuły	TAK - Budowa ok. 15 km kanalizacji poza aglomeracją
6	Modernizacja kanalizacji sanitarnej	TAK - przebudowa tłoczni ścieków	TAK – modernizacja istniejącej sieci kanalizacji	TAK - modernizacja przepompowni ścieków
7	Budowa oczyszczalni ścieków	NIE	NIE	NIE
8	Modernizacja oczyszczalni	TAK - modernizacja systemu przetwarzania	TAK – Modernizacja oczyszczalni ścieków	TAK - modernizacja systemu

Diagnoza strategiczna

	ścieków	osadu		przetwarzania osadu
9	Zakup wozu asenizacyjnego, doposażenie zakładu komunalnego	TAK – Doposażenie zakładu komunalnego w ciągnik i kosiarki do poboczy dróg	TAK - zakup wozu asenizacyjnego	TAK doposażenie zakładu komunalnego w m.in.: ciągnik i kosiarka do poboczy dróg/wóz asenizacyjny/koparko-ładowarkę
10	Budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków	TAK budowa ok. 50 przydomowych oczyszczalni ścieków	TAK – budowa przydomowych oczyszczalni w miejscowościach Gminy Radoszyce, gdzie nieopłacalna jest budowa sieci kanalizacyjnej	TAK budowa przydomowych oczyszczalni w miejscowościach gdzie nieopłacalna jest budowa sieci kanalizacyjnej
11	Budowa/modernizacja zbiorników retencyjnych	NIE	NIE	NIE
Obszar 3 energetyka odnawialna, efektywność energetyczna, zielona energia				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	OZE na obiektach gminnych	TAK - montaż PV na obiektach gminnych, m.in. Oczyszczalnia, Urząd Gminy	TAK – budowa urządzeń na budynkach KZG i szkolnych	TAK montaż PV na obiektach gminnych, m.in. Urząd Gminy
2	OZE dla mieszkańców	TAK – montaż PV na budynkach mieszkalnych	TAK budowa instalacji na budynkach mieszkalnych	TAK montaż PV na budynkach mieszkalnych
3	Usprawnienie systemów ciepłowniczych, gazowych i elektroenergetycznych	NIE	NIE	NIE
4	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	TAK – Termomodernizacja remiz strażackich i świetlic wiejskich	TAK - Szkoły Podstawowe, Budynki użyteczności publicznej	TAK – termomodernizacja świetlic wiejskich i budynku Urzędu Gminy
5	Termomodernizacja mieszkań prywatnych (w tym wymiana pieców)	TAK	TAK	TAK
6	Budowa farmy fotowoltaicznej w celu zaspokojenia potrzeb energetycznych samorządów	TAK	TAK budowa farmy fotowoltaicznej dla oczyszczalni ścieków	TAK
7	Magazyny energii elektrycznej	TAK	TAK	TAK
8	Budowa oświetlenia ulicznego	TAK – budowa oświetlenia ulicznego w miejscach, w których powstają nowe budynki	TAK budowa oświetlenia ulicznego	TAK

Diagnoza strategiczna

9	Modernizacja oświetlenia ulicznego	NIE	TAK modernizacja oświetlenia ulicznego na LED	TAK Wymiana istniejących lamp oświetlenia ulicznego na energooszczędne np. typu LED
10	Inne	TAK - Zakup autobusu elektrycznego ze stacją ładowania	NIE DOTYCZY	Modernizacja MEW
Obszar 4 infrastruktura drogowa oraz dla ruchu niezmotoryzowanego				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Budowa nowych dróg gminnych	NIE	TAK	NIE
2	Modernizacja dróg gminnych	TAK - przebudowa ok. 15 km dróg gminnych i wewnętrznych	TAK	TAK - przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych
3	Modernizacja dróg powiatowych	TAK - przebudowa ok. 15 km dróg powiatowych	TAK	TAK
4	Utworzenie dróg dojazdowych do pól	TAK ok. 20 km	TAK	TAK
5	Budowa/modernizacja chodników	TAK – ok. 5 km	TAK	TAK
6	Budowa obwodnicy miejscowości	NIE	NIE	NIE
7	infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego – drogi i pasy rowerowe, strefy wolne od ruchu samochodowego	TAK - budowa ścieżek rowerowych i wiat przystankowych	TAK - budowa ścieżek rowerowych	TAK - Budowa ciągu pieszo-rowerowego oraz wiat przystankowych / budowa ścieżek rowerowych
Obszar 5 Projekty informatyczne				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	E-administracja - Cyfrowy urząd (wykorzystanie nowych technologii, m.in. chmury danych)	TAK	TAK	TAK
2	Wymiana wodomierzy	TAK - wymiana wodomierzy z odczytem zdalnym	TAK wymiana wodomierzy, hydrantów	TAK - wymiana wodomierzy z odczytem zdalnym
3	Inne w obszarze projektów informatycznych	TAK - utworzenie publicznej sieci WiFi	TAK - monitoring, wyposażenie sal informatycznych szkół	TAK - utworzenie publicznej sieci WiFi

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Obszar 6 Gospodarka odpadami				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Budowa PSZOK	TAK budowa PSZOK w Fałkowie	TAK budowa PSZOK przy oczyszczalni ścieków	NIE
2	Modernizacja PSZOK	NIE	NIE	TAK Modernizacja PSZOK w Rudzie Malenieckiej
3	Inne w obszarze gospodarki odpadami	TAK - rekultywacja składowiska odpadów	TAK - rekultywacja składowiska odpadów	NIE
Obszar 7 infrastruktura turystyczna				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Budowa i/lub modernizacja systemu ścieżek rowerowych wraz ze stacjami obsługi i wypożyczalniami rowerów	TAK	TAK	TAK
2	Wytyczenie i oznakowanie szlaków turystycznych	TAK oznakowanie szlaków turystycznych	TAK wytyczenie i oznakowanie szlaków turystycznych	TAK oznakowanie szlaków turystycznych
3	Remont/modernizacja obiektów turystycznych	TAK renowacja ruin zamku i obiektów zabytkowych/turystycznych	NIE	TAK - remont obiektów turystycznych/zabytkowych
4	Zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych	TAK	TAK - zagospodarowanie terenu wokół zbiornika Antoniów	TAK zagospodarowanie terenu wokół zbiorników wodnych
5	Stworzenie wspólnej marki dla wszystkich gmin Porozumienia (produkty turystyczne, rolnictwo ekologiczne, wspólna oferta inwestycyjna)	TAK	TAK	TAK działania na rzecz promocji turystycznej regionu
6	Promocja turystyczna	TAK - promocja gminy w regionie	TAK Promocja turystyczna gminy na stronie internetowej, w mediach społecznościowych, prasie, telewizji, podczas różnych wydarzeń, kongresów, itp.	TAK
7	Inne w obszarze infrastruktury turystycznej	NIE	TAK – Geotermia	NIE
Obszar 8 Infrastruktura edukacyjna, sportowa				

Diagnoza strategiczna

L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Remont i doposażenie szkół	TAK - doposażenie szkół w wyposażenie i pomoce dydaktyczne	TAK remont i doposażenie szkół	TAK doposażenie szkół w wyposażenie i pomoce naukowe oraz dydaktyczne
2	Remont sal gimnastycznych	NIE	NIE	NIE
3	Budowa sal gimnastycznych	NIE	TAK - budowa sali gimnastycznej przy Szkołach w: Wilczkowicach, Kłucku i Górnikach	NIE
4	Budowa żłobków i przedszkoli	NIE	NIE	TAK Budowa i wyposażenie Przedszkola w Rudzie Malenieckiej
5	Modernizacja żłobków i przedszkoli	NIE	NIE	NIE
6	Remont boisk sportowych (w tym szkolnych)	TAK remont boiska sportowego w Fałkowie	TAK remont boisk przy szkołach i urzędzie	TAK remont boisk sportowych
7	Budowa boisk sportowych (w tym szkolnych)	NIE	TAK budowa boisk do siatkówki plażowej, lodowiska	NIE
8	Budowa/remont zaplecza dla Klubu sportowego	TAK – remont szatni klubu sportowego	NIE	NIE
9	Inne w obszarze infrastruktury edukacyjnej/sportowej	TAK - budowa i modernizacja placów zabaw	TAK Rozbudowa stadionu gminnego, siłownia nad zalewem	TAK utworzenie zaplecza dla Klubu Sportowego
Obszar 9 Ochrona bioróżnorodności, adaptacja do zmian klimatu				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Ochrona gleb	NIE	NIE	NIE
2	Mała retencja	NIE	NIE	TAK - turystyczne zagospodarowanie i przygotowanie zbiorników wodnych
3	Zielona infrastruktura (nasadzenia, ogrody, zielone dachy itp.)	TAK	TAK zielona infrastruktura	NIE
4	Rozszerzenie zasięgu infrastruktury gazowej	NIE	NIE	NIE
5	Inne w obszarze bioróżnorodności	NIE	NIE	NIE
Obszar 10 Ochrona i racjonalne gospodarowanie wodą oraz przeciwdziałanie skutkom zagrożeń naturalnych				

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Doposażenie OSP	TAK - doposażenie OSP w samochód i sprzęt ratowniczo-gaśniczy	TAK doposażenie OSP w samochody strażackie i sprzęt	TAK doposażenie OSP w samochód i sprzęt ratowniczo-gaśniczy
2	Budowa/modernizacja obiektów Ochotniczych Straży Pożarnych	TAK	TAK budowa świetlicy z częścią dla OSP Węgrzyn, remont OSP Radoszyce i OSP Wilczkowice	TAK przebudowa i remonty budynków OSP
Obszar 11 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Rewitalizacja miast lub centralnej miejscowości	TAK	TAK rewitalizacja miasta	TAK
2	Poprawa estetyki/funkcjonalności centrum wsi	TAK poprawa estetyki centrum miejscowości	TAK poprawa estetyki i funkcjonalności Miasta i Wsi	TAK poprawa estetyki centrum miejscowości
Obszar 12 Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Remont obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków	TAK	TAK remont zabytków gminnych	TAK remont obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków
2	Remont świetlic wiejskich i ich doposażenie	TAK remont świetlic wiejskich	TAK remont istniejących świetlic	TAK – przebudowa i remonty budynków OSP/świetlic wiejskich wraz z zakupem wyposażenia/doposażeniem
3	Budowa świetlic wiejskich i ich doposażenie	NIE	NIE	NIE
4	Poprawa infrastruktury obiektów kultury i dostosowanie jej do wymogów dostępności	TAK	TAK	TAK - Dostosowanie budynków użyteczności publicznej, w tym świetlic do wymogów dostępności
5	Inne w obszarze zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego	NIE	TAK rozbudowa domu kultury	NIE
Obszar 13 Przedsiębiorczość, tereny inwestycyjne				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka

Diagnoza strategiczna

1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	NIE	TAK - uzbrojenie terenów inwestycyjnych	NIE
2	Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości	NIE	NIE	NIE
3	Wsparcie działań rolników (m.in. rolnictwo ekologiczne, skracanie łańcuchów dostaw i stworzenie funkcjonalnych połączeń rolnicy-przedsiębiorcy)	TAK	TAK	TAK
4	Wspólny system promocji produktów lokalnych	TAK	TAK wspólny system promocji produktów lokalnych	TAK
5	Promocja gospodarcza	TAK	TAK	
6	Inne w obszarze przedsiębiorczości, terenów inwestycyjnych	Wykonanie infrastruktury drogowej i kanalizacji deszczowej na terenach przeznaczonych pod mieszkalnictwo	NIE	TAK wykup i uzbrojenie terenów pod mieszkalnictwo
Obszar 14 Projekty społeczne, kulturalne, polityka społeczna				
L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Fałków	Gmina Radoszyce	Gmina Ruda Maleniecka
1	Projekty edukacyjne szkół np. zajęcia pozalekcyjne	TAK zajęcia dodatkowe i wyrównawcze dla dzieci	TAK zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, wycieczki krajoznawcze, wymiana zagraniczna uczniów, udział w projektach lokalnych, regionalnych i krajowych	TAK zajęcia dodatkowe i wyrównawcze dla dzieci
2	Projekty w obszarze organizacji zajęć świetlicowych	TAK - zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży	TAK zajęcia na świetlicach środowiskowych	TAK zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży
3	Sieciowe projekty dotyczące seniorów (m.in. domy opieki, dzienne domy pobytu)	TAK zajęcia dla Seniorów	TAK projekty dotyczące seniorów	TAK zajęcia / projekty dla Seniorów
4	Organizacja międzygminnych imprez kulturalnych, promocja kultury, wspólny kalendarz imprez	TAK organizacja festynów rodzinnych	TAK organizacja imprez kulturalno-sportowych, działania promocyjne na targach, warsztatach, konkursach, współpraca z organizacjami pozarządowymi i turystycznymi itp. promocja gminy w	TAK organizacja festynów rodzinnych, imprez kulturalno-sportowych, działania promocyjne gminy

Diagnoza strategiczna

			powiecie, województwie i kraju poprzez udział we wszelkiego typu wydarzeniach	
5	Rozwój mieszkalnictwa chronionego, wspieranego, mieszkań socjalnych (najem socjalny)	TAK	TAK rozwój mieszkalnictwa chronionego, wspieranego, mieszkań socjalnych (najem socjalny)	TAK budowa mieszkań socjalnych
6	Ułatwiony dostęp do wysokospecjalistycznej opieki medycznej	TAK	TAK zwiększanie dostępu do pomocy medycznej, poszerzenie zakresu i rozwój usług medycznych dla mieszkańców w PZOZ w Radoszycach	TAK ułatwiony dostęp do wysokospecjalistycznej opieki medycznej
7	Edukacja ekologiczna w tym programy skierowane dla dzieci w zakresie gospodarki odpadami	TAK	TAK edukacja ekologiczna poprzez udział w różnych projektach, organizację imprez i wydarzeń tematycznych	TAK edukacja ekologiczna w tym programy skierowane dla mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami
8	Wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnością i osób starszych	TAK - wyznaczenie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych poprzez różne programy społeczne, zajęcia kulturalne, rehabilitacyjne, wycieczki itp.	TAK zorganizowanie transportu zbiorowego dla osób starszych i/lub niepełnosprawnych
9	Zwiększanie aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców np. stworzenie inkubatora organizacji pozarządowych	TAK	TAK	TAK
10	Kształcenie kadr urzędniczych	TAK	TAK szkolenia, działania związane z przeciwdziałaniem wypalenia zawodowego, turnusy itp.	TAK szkolenia dla pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych
11	Inne w obszarze społecznym	NIE	TAK zakup autobusów szkolnych spalinowych lub elektrycznych, stacji ładowania, zapewnienie transportu dla mieszkańców do innych gmin, miast	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie zgłoszonych potrzeb przez poszczególne samorządy

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Spis tabel

Tabela 1 Struktura ludności na terenie gminy Fałków w latach 2015-2019	6
Tabela 2 Przyrost naturalny w gminie Fałków w latach 2015-2019	6
Tabela 3 Gmina Fałków - struktura ludności w % (porównanie roku 2016 i 2030 – prognoza)	7
Tabela 4 Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Fałków lata 2021-2030	8
Tabela 5 Gmina Fałków - struktura ludności w podziale na płeć rok 2016 i 2030 (prognoza)	10
Tabela 6 Ruch naturalny i wędrówkowy na terenie Gminy Fałków - prognoza	10
Tabela 7 Struktura ludności na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019	11
Tabela 8 Przyrost naturalny w Gminie Radoszyce w latach 2015-2019	12
Tabela 9 Gmina Radoszyce – struktura ludności w % (porównanie roku 2016 i 2030 – prognoza)	12
Tabela 10 Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Radoszyce lata 2021-2030	14
Tabela 11 Gmina Radoszyce - struktura ludności w podziale na płeć rok 2016 i 2030 (prognoza)	16
Tabela 12 Ruch naturalny i wędrówkowy na terenie Gminy Radoszyce - prognoza	16
Tabela 13 Struktura ludności na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	17
Tabela 14 Przyrost naturalny w Gminie Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	17
Tabela 15 Gmina Ruda Maleniecka – struktura ludności w % (porównanie roku 2016 i 2030 – prognoza)	18
Tabela 16 Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Ruda Maleniecka na lata 2021-2030	20
Tabela 17 Gmina Ruda Maleniecka – struktura ludności w podziale na płeć rok 2016 i 2030 (prognoza)	22
Tabela 18 Ruch naturalny i wędrówkowy na terenie Gminy Ruda Maleniecka - prognoza	22
Tabela 19 Liczba mieszkańców poszczególnych gmin w podziale na wiek i płeć na koniec 2019r.	23
Tabela 20 Porównanie liczby mieszkańców poszczególnych gmin wg stanu na 31.12.2011r. i 31.12.2020r.	24
Tabela 21 Liczba urodzeń i zgonów na obszarze realizacji Strategii w latach 2011-2020	24
Tabela 22 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy Fałków – porównanie roku 2016 i 2020	27
Tabela 23 Porównanie Gminy Fałków na tle Powiatu Koneckiego w zakresie świadczenia wychowawczego RODZINA 500+ w 2019r.	28
Tabela 24 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy Radoszyce – porównanie roku 2016 i 2020	28
Tabela 25 Porównanie Gminy Radoszyce na tle Powiatu Koneckiego w zakresie świadczenia wychowawczego RODZINA 500+ w 2019r.	29
Tabela 26 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2016 i 2020	29
Tabela 27 Pomoc finansowa udzielona przez GOPS w Rudzie Malenieckiej w roku 2020	30
Tabela 28 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy OPS na terenie Gmin: Fałków, Radoszyce i Ruda Maleniecka w roku 2016 i 2020	31
Tabela 29 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie gminy Fałków na przestrzeni 10 lat	34
Tabela 30 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie Gminy Radoszyce na przestrzeni 10 lat	35
Tabela 31 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie Gminy Ruda Maleniecka na przestrzeni ostatnich 10 lat	37
Tabela 32 Szkoły podstawowe i przedszkola zlokalizowane na terenie gminy objętych strategią w roku szkolnym 2011/2021 i 2020/2021	38
Tabela 33 Służba zdrowia na terenie Gminy Fałków na tle powiatu koneckiego	39
Tabela 34 Liczba udzielonych porad lekarskich w Gminie Fałków w latach 2015-2020	39
Tabela 35 Służba zdrowia na terenie Gminy Radoszyce na tle powiatu koneckiego	39
Tabela 36 Liczba udzielonych porad lekarskich w Gminie Radoszyce w latach 2015-2020	39
Tabela 37 Służba zdrowia na terenie Gminy Ruda Maleniecka na tle powiatu koneckiego	40
Tabela 38 Liczba udzielonych porad w latach 2015-2019 Gmina Ruda Maleniecka	40
Tabela 39 Liczba przestępstw odnotowanych w latach 2015-2019	45
Tabela 40 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020 na terenie Gminy Fałków	45
Tabela 41 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów i wyrejestrowywanych w latach 2015-2020 w Gminie Fałków	45
Tabela 42 Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2020	46
Tabela 43 Pracujący w Gminie Fałków w latach 2015-2019	46
Tabela 44 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Fałków w latach 2015-2020	47

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 45 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020 na terenie Gminy Radoszyce	47
Tabela 46 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów i wyrejestrowywanych w latach 2015-2020 w Gminie Radoszyce	48
Tabela 47 Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2020	48
Tabela 48 Pracujący w Gminie Radoszyce w latach 2015-2019	48
Tabela 49 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Radoszyce w latach 2015-2020	49
Tabela 50 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020 na terenie Gminy Ruda Maleniecka	49
Tabela 51 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów i wyrejestrowywanych w latach 2015-2020 w Gminie Ruda Maleniecka	50
Tabela 52 Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2020	50
Tabela 53 Pracujący w Gminie Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	50
Tabela 54 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2020	51
Tabela 55 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2015-2020	51
Tabela 56 Stopa bezrobocia na terenie Gmin objętych Strategią w latach 2015-2019	52
Tabela 57 Analiza dostępu poszczególnych sołectw do infrastruktury sportowej	53
Tabela 58 Obiekty noclegowo – gastronomiczne na terenie gminy Radoszyce	54
Tabela 59. Analiza infrastruktury sportowej dostępnej w poszczególnych sołectwach	54
Tabela 60. Wykaz obiektów turystyczno-gastronomicznych w poszczególnych sołectwach Gminy Ruda Maleniecka	55
Tabela 61 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Fałków	56
Tabela 62 Dostęp do infrastruktury społeczno-kulturalnej w poszczególnych sołectwach gminy Fałków	56
Tabela 63 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Radoszyce	57
Tabela 64 Analiza infrastruktury kulturalnej dostępnej w poszczególnych sołectwach	57
Tabela 65 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na terenie Gminy Ruda Maleniecka	58
Tabela 66. Analiza infrastruktury kulturalnej dostępnej w poszczególnych sołectwach gminy Ruda Maleniecka	58
Tabela 67 Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Fałków	59
Tabela 68 Zabytki na terenie Gminy Ruda Maleniecka wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Świętokrzyskiego	62
Tabela 69 Pomniki przyrody na terenie Gminy Fałków	68
Tabela 70 Użytki ekologiczne na terenie Gminy Fałków	70
Tabela 71 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ ,CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, BaP, O ₃	91
Tabela 72 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie dwutlenku siarki SO ₂ , tlenków azotu NO _x i ozonu O ₃	92
Tabela 73 Zestawienie stref w województwie świętokrzyskim	93
Tabela 74 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C).	93
Tabela 75 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin-klasyfikacja podstawowa (klasy: A,C)	94
Tabela 76 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin	94
Tabela 77 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2019 w województwie świętokrzyskim, z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia	95
Tabela 78 Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Fałków	96
Tabela 79: Wskaźniki zwodociągowania i skanalizowania Gminy Fałków	97
Tabela 80 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2019	98
Tabela 81 Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Fałków w latach 2015-2019	99
Tabela 82 Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Radoszyce	99
Tabela 83. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Radoszyce	99
Tabela 84. Wykaz dróg gminnych w Gminie Radoszyce	100
Tabela 85. Ujęcia wody pitnej i stacje uzdatniania wody w Gminie Radoszyce	101
Tabela 86: Wskaźniki zwodociągowania i skanalizowania Gminy Radoszyce	102
Tabela 87 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019	103

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Fałków, Radoszyce, Ruda Maleniecka do roku 2030
Diagnoza strategiczna

Tabela 88 Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w Gminie Radoszyce w latach 2015-2019...	103
Tabela 89 Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Ruda Maleniecka	103
Tabela 90: Wskaźniki zwodociągowania i skanalizowania Gminy Ruda Maleniecka	104
Tabela 91 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	105
Tabela 92 Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	105
Tabela 93 Infrastruktura drogowa na terenie gminy objętych Strategią	105
Tabela 94 Dane dotyczące zwodociągowania i skanalizowania gmin objętych Strategią	106
Tabela 95 Struktura dochodów Gminy Fałków według działów w latach 2017-2019	106
Tabela 96 Struktura wydatków Gminy Fałków według działów w latach 2017-2019	107
Tabela 97 Dochody i wydatki Gminy Fałków w latach 2020-2021	108
Tabela 98 Struktura wydatków budżetu Gminy Radoszyce według działów w latach 2017-2019	108
Tabela 99 Struktura dochodów budżetu Gminy Radoszyce według działów w latach 2017-2019	109
Tabela 100 Sytuacja finansowa Gminy Radoszyce w latach 2020-2021	110
Tabela 101 Struktura wydatków budżetu Gminy Ruda Maleniecka według działów w latach 2017-2019	111
Tabela 102 Struktura Dochodów budżetu Gminy Ruda Maleniecka według działów w latach 2017-2019	112
Tabela 103 Sytuacja finansowa Gminy Ruda Maleniecka w latach 2020-2021	113

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura ludności Gminy Fałków w % - rok 2016 i prognoza na rok 2030	7
Wykres 2 Struktura ludności Gminy Radoszyce w % - rok 2016 i prognoza na rok 2030	13
Wykres 3 Struktura ludności Gminy Ruda Maleniecka w % - rok 2016 i prognoza na rok 2030	19
Wykres 4 Edukacyjne grupy wieku w Gminie Fałków w roku 2020	33
Wykres 5 Edukacyjne grupy wieku w Gminie Radoszyce w roku 2020	35
Wykres 6 Edukacyjne grupy wieku w Gminie Ruda Maleniecka w roku 2020	37
Wykres 7 Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2019	43
Wykres 8 Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019	44
Wykres 9 Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	44
Wykres 10 Bezrobocie rejestrowane na terenie Gminy Fałków w latach 2015-2019	47
Wykres 11 Bezrobocie rejestrowane na terenie Gminy Radoszyce w latach 2015-2019	49
Wykres 12 Bezrobocie rejestrowane na terenie Gminy Ruda Maleniecka w latach 2015-2019	51
Wykres 13 Dochody i wydatki budżetu Gminy Fałków według rodzajów w 2019r	107
Wykres 14 Dochody i wydatki budżetu Gminy Radoszyce według rodzajów w 2019r	110
Wykres 15 Dochody i wydatki budżetu Gminy Ruda Maleniecka według rodzajów w 2019r	112

Spis map

Mapa 1 Obszary chronione na terenie Gminy Fałków	69
Mapa 2 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie gminy Fałków	75
Mapa 3 Obszary chronione na terenie Gminy Radoszyce	78
Mapa 4 Lasy na terenie Gminy Radoszyce	79
Mapa 5 Obszary chronione na terenie Gminy Ruda Maleniecka	86
Mapa 6 Fragment Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej	87
Mapa 7: Położenie komunikacyjne Gminy Radoszyce	101

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Kościół pw. św. Piotra i Pawła w Radoszycach	60
Zdjęcie 2. Cmentarz żydowski w Radoszycach	61
Zdjęcie 3. Pomnik upamiętniający walki partyzantów i żołnierzy AK z okupantem hitlerowskim na terenie Gminy Radoszyce	62
Zdjęcie 4 Pomnik Powstańców Uroczysko Ormanicha w Szkucinie	63
Zdjęcie 5 Pomnik Marianny Cel ps. „Tereska” w Cisie	63
Zdjęcie 6 Obelisk w Rudzie Malenieckiej	64
Zdjęcie 7 Bocian czarny i orzeł bielik Źródło: wikipedia	68
Zdjęcie 8 Rzeką Czarna Konecka w okolicach Kotońca	84
Zdjęcie 9 Przeplata aurinii	85
Zdjęcie 10 Zbiornik wodny w miejscowości Ruda Maleniecka	87

Zdjęcie 11 Ostoja Pomorzany.....	88
----------------------------------	----